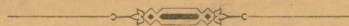

PODREČZNIK
AUSTRYACKIEGO
PRAWA WEKSŁOWEGO.

NAPISAŁ

Dr. JÓZEF RETINGER

adwokat krajowy w Krakowie.

W KRAKOWIE.
Nakładem księgarni J. K. Żupańskiego & K. J. Heilmanna.
1888.

PODREČZNIK
AUSTRYACKIEGO
PRAWA WEKSŁOWEGO.

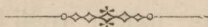
*Jakobu Maximilianu Weissu
Instituteum Langgasse
z wyrazem-piętnego ustanowienia
Wiedeń 28. 3. 1858 ofiaruję
Autor*

PODREČZNIK
AUSTRYACKIEGO
PRAWA WEKSLOWEGO.

NAPISAŁ

Dr. JÓZEF RETINGER

adwokat krajowy w Krakowie.

W KRAKOWIE.
Nakładem księgarni J. K. Żupańskiego & K. J. Heumanna.
1888.

SDk - 1846

~~C- 90164~~

348
Rot
Pool

no/63

W KRAKOWIE
Nakładem Wydawnictwa A. M. Żupańskiego & K. J. Hennemann.

P/191/2019

PRZEDMOWA.

W r. 1876 wydałem tłumaczenie austr. ustawy wekslowej i rozporządzeń z nią w związku będących. Uczyniłem to z niejaką trwogą, bo ówczesny ogół prawników przyzwyczajony był do książek niemieckich i nieufnie patrzył na polskie publikacye.

Od tego czasu zmieniły się stosunki. Nietylko, że cała młoda generacya prawników kształciła się na polskich wykładach uniwersyteckich i przez to przyzwyczaiła się do ojczystego języka, ale także i starsi prawnicy nabrali powoli zaufania do książek polskich i przekonali się, że one wcale nie ustępują wydawnictwom niemieckim.

Większe poszukiwanie książek polskich i stały rozwój języka prawniczego polskiego w urzędach Galicyi spowodował, iż od niejakiego czasu spostrzedz można dążność do wydawania już nietylko samych tłumaczeń, ale i dzieł obejmujących szerszy zakres. Stało się to już z niektórymi rozdziałami kodeksu cywilnego, z ustawą i procesem karnym, z ustawą hipoteczną, z prawem politycznem, z niektórymi częściami procesu cywilnego, słowem objawia się dążność do wydawania polskich komentarzy i podręczników.

Folgując tej tendencji postanowiłem wydać: „*Podręcznik austriackiego prawa wekslowego*“.

Do tego celu wiodły mnie dwie (zresztą utarte) drogi, a mianowicie: wypadało albo przeznaczyć książkę do użytku osób jakiegobądź zawodu chcących się cokolwiek obeznać z nauką o wekslach i w tym celu przedstawić zasady prawa wekslowego i wyjaśnić je popularnie; albo też przeznaczyć ją przeważnie do użytku prawników. Wybrałem drugą drogę i wskutek tego starałem się (nie przekraczając granic podręcznika) podać definicje zasadniczych pojęć prawa wekslowego i wytłumaczyć poszczególne przepisy nie tyle na podstawie rozumowań teoretyków, jak raczej przez najużyteczniejszą interpretację, a mianowicie przez przytoczenie sentencji, wypowiedzianych przez najwyższy trybunał sprawiedliwości w Wiedniu.

Przykładów weksli umieściłem tyle, ile ich potrzeba było. Nie podałem zaś wcale przykładów weksli wadliwych (jak to niektórzy autorowie czynią), a to z tego powodu, bo zdarzało mi się, iż osoby nieobeznane dobrze z wekslami, nie zwracały uwagi na dopiski, wskazujące wadliwość przykładów i owe wadliwe weksle za dobre uważały. Aby więc nieporozumień uniknąć, wołałem wadliwe całkiem opuścić.

Ustawę stemplową wraz z instrukcją umieściłem po art. 7 nie tylko z tej przyczyny, iż autorowie nowszych dzieł tak zwyczajnie czynią, ale dla tej słusznej racji, iż wobec surowości nowej ustawy o stemplach na weksle, należy już przy opisie koniecznych wymogów weksli, zwrócić na nią publiczną uwagę.

Oprócz tego poddałem ścisłej rewizji dawniejsze moje tłumaczenie tekstu ustawy i uwzględniałem, o ile na to dzisiejszy język polski pozwalał, tłumaczenie Zielińskiego, zawarte w 123 zeszyście „Biblioteki Warszawskiej“ z r. 1851.

Porównałem ustawę wekslową, wydaną dla Węgier, dla Bośni i Hercegowiny z ustawą austryacką, bo stosunki handlowe i interesa Galicyi z innemi częściami monarchii austro-węgierskiej coraz częściej zniewalają adwokatów, sędziów i publiczność do wglądania w przepisy ustawy węgierskiej i bośniackiej.

Nadto przytoczyłem całe ustawodawstwo wekslowe, wydane dla dawnej rzeczypospolitej polskiej. Uczyniłem to najprzód dlatego, że nie słyszałem, aby na nie zwracano uwagę polskiej młodzieży prawniczej; powtóre, aby namacalnie przekonać ogół prawników, interesujących się nauką o wekslach, iż dawne ustawodawstwo polskie nie tylko nie ustępowało ówczesnemu ustawodawstwu wekslowemu innych państw, a nawet nie różni się „o całe niebo“ od teraźniejszych ustaw; — ale że w wysokim stopniu niesprawiedliwym jest sąd całej falangi pisarzy polskich, którzy nierozważnie i z bolesną pogardą rzucili na całą ustawę anatema z powodu wprowadzie niefortunnego ale przecież nieszkodliwego §. VIII.

W procesie wekslowym starałem się wszystkie ważne pytania rozwiązać w sposób przyjęty przez praktykę sądową.

Tak wywianowaną książkę puszczam w świat boży i życzę jej, aby doznała przynajmniej równego przyjęcia, jak moje tłumaczenie ustawy wekslowej z r. 1876.

Kraków, w marcu 1888.

Dr. Józef Retinger.

CZĘŚĆ I.

Weksle i ustawodawstwo wekslowe.

Dotychczas nie jest dokładnie zbadanem, kiedy i gdzie się rozpoczęły interesa mające znamię terażniejszych interesów wekslowych.

Wiadomem jest tylko tyle na pewne, że podczas wojen krzyżowych używali kupcy włoscy, francuscy i hiszpańscy przekazów wekslarzy, wystawionych na jarmarkach i z powodu interesów na jarmarkach zawartych.

Cały bowiem handel koncentrował się wówczas na jarmarkach. Często zjeżdżali się kupcy na rozgłośnie jarmarki z bardzo odległych stron i byli zmuszeni pieniądze przez siebie przywieszone zmieniać na monety w miejscu jarmarku w obiegu będące, albo dawać je w przechowanie w bezpieczne miejsca, albo wreszcie wypożyczać je chwilowo na czas jarmarku.

Wskutek tego rządy miejsc jarmarcznych w celu popierania handlu wzięły kupców w ten sposób w opiekę, iż udzieliły im pomocy (przywilejów) w dwóch kierunkach. Mianowicie ustanowiły odrębny sąd orzekający o sprawach na jarmarku zaszłych i zaopatrzyli go we władzę nieznaną w innych stosunkach prawnych; powtóre, ustanowiły wekslarzy (*campsores*), odbierały od nich przysięgę na ścisłe wypełnienie przepisów prawnych i brały od nich kaucyę na dopełnienie przyjętych przez nich zobowiązań.

Taki sędzia do spraw jarmarcznych nazywał się *conservator nundinarum* (*maitre de foires, conservateur de foires*).

Zasadą postępowania sędziego było: załatwić bezzwłocznie, stanowczo, sprawy jarmarczne z pominięciem wszelkich formalności.

Uczynić to mógł bez wielkich trudności, gdyż pisma wekslarzy uważane były, jako *instrumenta publica*, zasługujące na zupełną wiarę.

Campsores trudnili się początkowo tylko wymianą monet (*cambium minutum*). Była to czynność i trudna i wymagająca publicznego zaufania. Wówczas bowiem każde państewko, a nawet wiele miast miało swoją odrębną monetę i ztąd zrodziły się na jarmarkach fałszerstwa monet na wielką skalę. Trzeba więc było ustanowić osoby nietylko obeznane z tą różnorodnością monet, ale także o tyle pewne, aby ani same nie trudniły się fałszerstwem, ani nie ułatwiały cyrkulacyi fałszywych monet. Za to służyło im prawo pobierania wynagrodzenia za wymianę pieniędzy; procentów brać nie wolno było, gdyż temu sprzeciwiało się prawo kanoniczne.

Z biegiem czasu, z rozwojem handlu i ówczesnych stosunków politycznych stało się, iż ci *campsores* wyrosli na tak wielkich kapitalistów, iż nietylko osobom prywatnym, ale i państwu wypożyczali pieniędzy na opłatę należności papieskich i innych zobowiązań publicznych. Wobec tego zdarzało się coraz częściej, iż *campsores* chcąc podołać powierzonym sobie interesom, musieli łączyć się w spółki lub swoich zastępców do rozmaitych miast i na jarmarki posyłać lub na dłuższy czas osiedlać. W ten sposób wytworzyły się stałe stosunki handlowe wekslarzy między sobą i na rozmaitych miejscach.

Campsor załatwiał interesa w ten sposób, iż jeżeli z początkiem jarmarku złożył kupiec u niego gotówkę w depozyt, *campsor* dawał mu na to swe poświadczenie, na podstawie którego kupiec dawał swemu wierzycielowi handlowemu asygnację do owego wekslarza. Wierzyciel zgłaszał się z asygnacją do wekslarza, prezentował ją, a gdy przyjętą została do wypłaty, był na podstawie przywilejów jarmarcznych pewnym, że tę sumę punktualnie odbierze, gdyż nie miał już nic do czynienia ze swoim (może wcale nieznanym sobie) dłużnikiem, ale z autoryzowanym przez władzę wekslarzem. Przy końcu jarmarku *campsor* wypłacał takie przekazy i zrobił następnie końcowy obrachunek z owym kupcem, który mu swe fundusze w przechowanie powierzył.

Bywało również, że kupiec nie korzystał wcale lub mało z pieniędzy deponowanych u wekslarzy i po skończonym jarmarku bał się je zabrać do domu lub na inny jarmark z powodu ówczes-

nych częstych rozbojów na drogach. Udawał się więc do wekslarza o radę i pomoc i ten dawał mu list (*lettera di cambio*, *Wechselbrief*) do swego kolegi, zastępcy lub spółnika w owym miejscu, w którym mu przekazywał wypłatę sumy pieniężnej do rąk kupca oddającego ów list wekslowy. Kupiec przybywszy na wskazane miejsce, udał się do owego przekazanego wekslarza i gdy on przekaz przyjął, był spokojnym tak o swe pieniądze, jak i o punktualność wypłaty, gdyż przez fakt przyjęcia listu wekslowego, uzyskał tam prawo doraźnego i surowego sądu jarmarcznego.

Takie przekazy opiewały zatem zwyczajnie na inne miejsce, na inny gatunek pieniędzy i na innego wekslarza.

W ten sposób utarła się samym zwyczajem kupieckim forma weksli przekazowych.

Zdarzało się także, iż ten sam *campesor* nie tylko zobowiązywał się posiadaczowi jego listu wekslowego wypłacić pewną sumę na innem miejscu, ale także bywało, że zobowiązywał się to uczynić wprawdzie na tem samem miejscu jarmarcznem ale w innym, późniejszym czasie n. p. na drugim lub późniejszym jarmarku.

Tak więc powstały różne rodzaje weksli, a z pomiędzy nich weksel własny był najwięcej zniechęcony z tego powodu, że ta forma weksli była najwygodniejszą i najczęściej używaną do obejścia zakazu pożyczania pieniędzy na lichwę, gdyż wobec surowości i pośpiechu wyroków wydawanych w sprawach jarmarcznych najczęściej uniemożliwiła zarzut „*usurariae pravitatis*“.

Z rozwojem handlu nie tylko jarmarcznego, ale i stałego po wielu miastach, zyskiwały weksle coraz większe znaczenie i rządy były zmuszone zwyczaj kupiecki ująć w stałe normy i ustawy. W ten sposób powstały pierwsze znane ¹⁾ ustawy w Barcelonie (1394), Bolonii (1454), Bergamo (1457). Następnie w XVI wieku w Hiszpanii, Medyolanie, Wenecyi, Neapolu, Genui. W XVII wieku w Hamburgu (1603), Bremie (1612), Norymberdze (1621) i t. d.

¹⁾ Martens, *Versuch einer historischen Entwicklung des wahren Ursprunges des Wechselrechtes*.

W Austrii wydaną była pierwsza ustawa wekslowa w roku 1717, a następnie cokolwiek uzupełniona i zmieniona w r. 1763, która znowu z niejakimi zmianami patentem z dnia 22 lipca 1775 ogłoszoną była dla wschodniej Galicyi, a patentem z dnia 10 października 1797 również z niejakimi zmianami dla Galicyi zachodniej. Wszystkie te ustawy uchylone zostały ustawą z dnia 25 stycznia 1850, Nr. 51 dz. p. p. obowiązującą od dnia 1 maja 1850.

W b. Rzeczypospolitej polskiej znani byli *campsores* i *cambium minutum* od wielu wieków i zapewne kupey tutejsi mieli interesa wekslowe z kupcami zagranicznymi. Ustaw jednak żadnych do XVIII wieku nie było. Dopiero dnia 8 marca 1701, wydaną była pierwsza ustawa wekslowa dla miasta Gdańska i obowiązywała wyłącznie w tem mieście ¹⁾; następnie wydaną została dnia 27 stycznia 1758 ustawa dla miasta Elbląga. Były to zatem ustawy lokalne, miejskie.

Dopiero w r. 1775 wydaną została dla całej Rzeczypospolitej ustawa następującej osnowy ²⁾:

Ustanowienie praw wexlowych.

Jako we wszystkich kraiach ustawy wexlowe są *strictissimi juris*, tak chcący y w kraiach naszych handel, y kredyt onemu potrzebny, kwitnący utrzymać, niniejsze prawo wexlowe, według którego każdy kredytor od swego dłużnika mógłby iak nayprędszą y iak naypewniejszą otrzymać satysfakcyą, stanowimy.

§. I.

O wexlach.

1mo. Wexel iest karta ręczna, tak zwana, przez którą dłużnik obowięzuje się swemu kredytorowi wypłacić pewną summę na pewny czas, albo za pokazaniem tey karty. 2do. Wexel powinien być koniecznie ręczną kartą, a to dla sposobniejszego cyrkulowania, y wypłacenia onego, iako też, że autentyczność onego

¹⁾ Louis. Dawne prawo wekslowe polskie. ²⁾ Vol. leg. VIII fol. 192.

wciągnęłaby większe inwolucye w proces wexlowy. 3tio. Wexle dwoiaki są, to jest: własne, y osobiste, przez które daiący wexel obliguje się sam wyrażoną summę zapłacić, y wexle miejscowe, czyli assygnowane, czyli trassowane, przez które daiący wexel obliguje się kredytowski, że mu przez kogo inszego na innym mieyscu summa wyrażona zapłacona będzie. 4to. Terminami wexlowemi ten, kto daie wexel, nazywa się trassant, czyli trassuiący, ten komu służy wexel, nazywa się remittent, czyli prezentant, to iest: prezentuiący wexel, kiedy się pieniędzy upomina ten, na kogo w trassowanym wexlu daie się assygnacya do wypłacenia summy, nazywa się trassatt czyli trassowany, także y akceptant, ponieważ powinien akceptować wexel do wypłacenia onego. Ztąd wynika, że w własnym wexlu trassant, iest oraz y akceptant, bo sam na siebie obowiazek wypłacenia akceptuie. 5to. Wexel własny powinien wyrażać w pierwszej linii mieysce, w którym się daie, dzień, miesiąc, y rok, którego się daie, y summę pieniężną cyframi w kontexcie wexlu, termin wypłacenia, obowiazek zapłacenia, imię, y przezwisko remittenta, summę wypisaną, y walor odebrany; naostatku trassant podpisuie imię, y przezwisko swoje na wexel, y na akceptacyą naprzykład w ten sposób: „w Warszawie dnia ósmego listopada tysięcznego siedmsetnego siedmdziesiątego czwartego czerwonych zł. 103 za miesięcy sześć od daty dzisiejszey zapłacić powinienem, za tym moim własnym iedynym wexlem do rąk Imci Pana Dawida Mewiusza, albo komu innemu za iego zleceniem, summę sto trzy czerwonych zł. obrączkowych, którey walor odebrałem... Jerzy Semproniusz akceptuie na mnie samego, Jerzy Semproniusz“. 6to. Chociażby dłużnik w zapisie ręcznym nie weale do tey formy przychylił się, byle tylko wyraził, że ten zapis wexlem mieć chciał, albo że się prawu wexlowemu w nieuczynieniu zadosyć poddaie, takowy obligacyą wexlową na siebie zaciąga, y prawu temu podlegać powinien. 7mo. Wexle w iakimkolwiek ięzyku europeyskim mogą być pisane, y ważność swoją mieć powinny. 8vo. Remittent, to iest ten, któremu wexel służy, może ten sam wexel na kogo inszego indossować, to jest: przelecić go komu inszemu ku odebraniu pieniędzy, w tym razie ten, kto przeleca, nazywa się indossant, ten na kogo przelecono indossataryusz. To indossowanie dzieie się tym sposobem. Na przykład: iezeli Mewiuszowi wexel służy, a chce go przekazać Roscyuszowi, pisze na grzbiecie wexlu, to iest na wierzchu złożoney karty:

„Imci Panu Pawłowi Roscyuszowi walutę, odebrałem dnia 10 listopada 1774 Dawid Mewiusz“. Indossataryusz więc wstępuje w prawo indossanta, staie się remittentem, y prezentantem, y upominać się może pieniędzy na wexel winnych. 9no. Tym sposobem razy kilka może być indossowany wexel, kiedy ieden drugiemu przekazywać go będzie, aż do rzetelnego wypłacenia ostatniemu indossataryuszowi.

§. II.

O protestach.

1mo. Przeciwno własnym wexlom, w których trassant oraz iest y akceptant, żadne protesta, czyli protestacye nie idą. 2do. Przeciwno wexlom trassowanym, czyli assygnacyom wexlowym powinny zachodzić protestacye w następujących przypadkach: 1mo.) Jeżeliby trassant nie akceptował wexlu. 2do.) Jeżeliby akceptował, a na terminie wyznaczonym przez wexel, albo gdy wexel jest do zapłacenia za obaczeniem w trzy dni, nie zapłacił pieniędzy. 3tio. Jeżeliby do akceptacyi iaką klauzulę niepewność wypłacenia oznaczającą przyłożył. 4to. W tych wszystkich przypadkach prezentujących, albo iego mandataryusz powinien się udać do ksiąg iakichkolwiek autentycznych naybliższych miejsca tego, na którym się upominał o zapłacenie pieniędzy, y tam *more solito* protestacyą zanieść, w tymże prezentując wexel Imci Pana N. *in tenore (insertatur)* Imci Panu N. trassantowi, tenże Imć Pan trassant wexlu tego akceptować nie chciał albo pieniędzy na termin nie wyliczył, albo akceptować pod kondycyą i że ostrzega sobie regres do trassanta. Takowe protestacye za granicą dzieją się *coram Notario publico*. 5to. Jeżeliby remittent, trassantowi przez pocztę prezentował weksel, a trassant onego akceptować nie chciał tedy powinien go nieodwłocznie odesłać remittentowi z protestacyą. 6to. Protestacye nieodwłocznie, to iest: przynajmniej w trzy dni po odmówioney akceptacyi, albo nie wyliczeniu na terminie pieniędzy, zanoszone być powinny, inaczey, nie w czasie zaprotestowane wexle, moc swoją wexlową tracą, y tylko iako proste ręczne karty ordynaryjnym prawem dochodzone być mają. 7mo. Iako skutek protestacyi iest ten, że karty wexlowe w swojej utrzymują wartości, tak kiedy wexel przyzwolicie zaprotestowany będzie, remittent ma wolny regress upominania się zapłaty wraz z powróceniem szkód, y nakładów prawem

wexlowym u swego trassanta. 8vo. Tenże sam regress zostaje się indossataryuszowi, czyli do swego indossanta, czyli do trassanta, według woli y upodobania iego własnego, w wexlu własnym zawsze indossataryusz ma regress do indossanta, ieżeliby trassant zbankretował, albo się wexlu zaparł, albo go do prawa znaleźć nie można było. 9no. Kiedy trassant raz akceptuje wexel, iuż się więcej cofnąć nie może, choćby się dowiedział po akceptacyi, że trassant jego zbankretował.

§. III.

O preskrypcyi

1mo. Preskrypcya wexlowa, iest czas wyznaczony przez prawo, w którym gdyby się kredytor nie upominał zapłacenia summy do wexlu winny od dłużnika, y onego prawem nie dochodził, wexel traci moc swoją wexlową, y iuż więcej prawem wexlowym dochodzony być nie może, wexel zaś staje się natelyd tylko prostą kartą ręczną, y dług *ordinaria juris via* dochodzony być powinien. 2do. Preskrypcyą wexłom własnym czas roku iednego, począwszy od terminu zapłacenia summy w wekslu wyrażonym stanowimy. Co się ma rozumieć tylko o wexlach własnych, tu w kraju dawanych, y datowanych: wexel zaś na dłużey, iak rok od daty, wydawany być nie powinien, ponieważ wydany nad dwanaście miesięcy, *ipso facto* kartą ręczną się staje, y za wexel poczytany być nie może. 3tio. Wexle własne za granicą dawane do dwóch lat moc swoją wexlową mieć mają. 4to. Wexle trassowane, czyli asygnowane tu w kraju do zapłacenia, kiedy termin wyznaczony mają, w miesiąc ieden po terminie moc swoją wexlową tracą, ieżeli protestacya onych nie zaszła. 5to. Jeżeli kto z zaprotestowanym wexlem regress czyni do indossanta, tedy on w miesiącu iednym czynić powinien. Jeżeliby na jednym wexlu więcej indossamentów było, tedy każdy indossataryusz do swego indossanta w miesiącu iednym regress czynić powinien pod preskrypcyą wexlową. 6to. Z zaprotestowanym wexlem regress czyniący do trassanta ma preskrypcyi sześć miesięcy.

§. IV.

O osobach wexlujących.

1mo. Lubo prawa wexlowe, iest ustawa handlowi służąca, iednakże różne osoby wyższej dostojności zwykłe handlem się

zabawiać, a do tego, że poddać się prawu iakiemu, iest przyrodzony woli każdego; przeto wszelkiego stanu, kondycyi, y dostojenstwa osoby, wyraźnie prawem nie excypowane, obywatele, y cudzoziemcy, mężczyźni, y białogłowy, obligacye wexlowe na się zaciągnąć mogą, y prawu wexlowemu *in rigore* podlegać powinny. 2do. Osoby, które nie są zdolne dawania wexlów, są: (a) Dzieci pod władzą rodziców, nie mające swoiey własney fortuny. (b) Małoletni pod władzą opiekunów, (c) y żony pod zwierzchnością mężów zostające; ieżeliby dzieciom od rodziców przez iakie osobliwe pakta, albo tranzakcyę pewna część fortuny do ich własney dyspozycyi, y rządów ustąpiona, y dziedzictwem rezygnowana nie była, ieżeli zaś tylko prowenta wypuszczone by były, to tylko z prowentów odpowiadać mają. 3tio. *Clerici* tam *saeculares, quam regulares* iakiegokolwiek stopnia, y godności, *ob reverentiam status*, y że im *Concilium Tridentinum* handlem bawić się zabroniło, są *inhabiles* dawania wexlów. Iednakże, żeby kto przed wstąpieniem w stan duchowny dał od siebie wexel, duchownym będący zadosyć uczynić onemu powinien prawem wexlowym. 4to. *De caetero* każdy na iakieykolwiek funkcyi będący, iako może *contrahere debitum cambiale*, tak też za swoy wexel *etiam stante functione* prawu wexlowemu podpada, y żadne suspensy mieścić się nie mogą.

§. V.

O processie wexlowym.

1mo. Obligacya wexlowa rozciąga się na wszystkich dobrach ruchomych, y nieruchomych, ziemskich, mieyskich, Królewskich, emfiteutycznych, summach pieniężnych, dochodach dożywotnich, lub doczesnych, pensyach, y samych nawet osobach dłużników, na których process formowany, areszta zakładane y exekucye srowadzane być mogą, tak dalece, że wolno kredytorowi poszukiwać satysfakcyi na któreykolwiek z tych rzeczy, albo y na osobie dłużnika, y chociażby dłużnik miał obszerne majątności dóbr stojących nieruchomych, wolno go na summach pieniężnych, albo na mobiliach patrzeć, które w długi wexlowym prawnie odebrane być mają. 2do. Ztąd wynika, że do wexlu w Kommissyi Skarbowe przeciwko wszystkim bez excepcyi, iako też w każdym Sądzie *primae instantiae*, to jest: na szlacheica w Grodzie, lub Ziemstwie, na mieszczanina przed Sądem Mieyskim forum należyty być może,

y na woli powoda iest, pozwać obwinionego, czyli do tego Sądu, do którego dobra iego dziedziczne, lubo iakiekolwiek należą, czyli do tego, gdzie ma sumę pieniężną, albo grunta, y domy miejskie, albo rzeczy ruchome, na koniec y tam, gdzie się osobą swoją znajduie, byle tylko, ieżeli kto z dóbr pozywa, pozew był dobrze położony, ieżeli zaś z osoby, osoba była uwiadomiona o pozwie, y sam pozwany, albo iego plenipotent ziechać mógł na sprawę; przeto aby się nikt niewiadomością nie wymawiał, stanowimy: aby Woźni nie tylko przy kładzeniu pozwów w domach, y possessyach pozwanych żadney przeszkody nie mieli, ale też y do osób pozwanych wolny przystęp z pozvem na każdym mieyscu, gdzie się tylko znajdować będą, nie był im zabroniony, a to pod ostrością praw o nieuszanowaniu Woźnych postanowionych. 3to. Aktor dłużnika pozywa przed sąd do rekognicyi, to jest: do przyznania się do wexlu swego, pozwany na pierwszym terminie stanąć powinien sam, albo przez plenipotentą mającego na to dostateczną plenipotencyą, y przyznać swoy wexel, który jak prędko przyznany będzie, a excepcyi żadney przeciwko niemu nie masz, sąd sumę winną płacić nakazuie z prowizyą od uchybionego terminu po pięć od sta, szkody y expensa powrócić, wszystko we dwie niedzieli pod gotową exekucyą. 4to. Jeżeliby pozwany przeczyć chciał wexlowi, sam stanąć powinien, y ieżeli się zapiera podpisu ręki swoiey, y że tego wexlu nie dawał, y summy nie winien, sąd *praevia inquisitione, et aliis probationibus de jure*, przypuszcza go do przysięgi, po ktorey wykonaney uwalnia go od płacenia summy. Strony potym tak powodowa przeciwko pozwanej o fałszywą przysięgę, iako y pozwana przeciwko powodowej mogą *agere ordinaria juris via* w sądzie przyzwoitym. 5to. Jeżeliby pozwany podpis ręki swoiey na wexlu przyznał, przeczył iednak danego wexlu, taki zaraz nie odchodząc od sądu złe użycie podpisu ręki swoiey stronie przeciwney wypróbować powinien, y ieżeliby wypróbował, że na ten podpis nie winien, wolnym być ma, albo też ieżeli wyprobuie, że ten podpis dany był na tę sumę, ale nie na wexel, tylko na prostą kartę, sąd sprawę nie być podległą prawu wexlowemu deklarowawszy, do ordynaryinego procesu, y sądu odeszle. Jeżeliby zaraz tego wypróbować nie mógł, y probowanie to dłuższego czasu, y inszego terminu potrzebowało, tedy pozwany zapłacić ma sumę wexlową aktorowi, ieżeliby takowy miał *sufficiens pignus responsionis* albo kaucyą; ieżeli nie, tedy one w są-

dzie złożyć powinien, a *reconventionaliter* process formować aktorowi *pro abusu* podpisu ręki iego; co gdy dowiedzie, takowy prezentant wexlu ma być ukarany, *juxta qualitatem delicti arbitrarie*, y jeżeli się pokaże, że mu się pieniądze *ullo modo* nie należały, one ukrzywdzonemu powrócić z kosztami, y expensami. Jeżeliby zaś pozwany w dwie niedziele nie popierał sprawy, już iey więcej popierać nie może, y pieniądze w sądzie złożone aktorowi oddane być mają. 6to. Jeżeli pozwany do wexlu na pierwszym terminie nie stanie, byle sądowi wiadomo było dostatecznie w relacji Woźnego autentycznie zeznaney, że o pozwie wiedział, sentencyą pisze *in contumaciam*, y summę płacić każe, tak iak gdyby już przyznana była. Co się iednak ma rozumieć o tych, których pozew zostaje w mieyscu tym, w którym sądy się odprawiają. 7mo. Ci zaś, którzy nie na mieyscu sądow są zapozwani, y których pozew w domu nie zastał, na pierwszym terminie mają być wzdani, a jeżeliby za drugim pozewem nie stanęli zaraz, sąd *in contumaciam* summę wexlową przysądza, winę contumacyi, unkoszta, y prowiżą płacić każe. 8vo. Przeciwno wexlu żadne inne excepcye mieysca nie mają, oprócz (a) *inhabilitatis personae*, o ktorey w § IV, (b) *temporis anticipationis*, kiedy kto pozywa przed terminem w wexlu wyrażonym, (c) *falsi*, o czym w §. tym sub Nro 4, gdzie o rekognicyi wexlow, (d) *praescriptionis*, o ktorey w §. III mowiono. 9no. Jeżeliby dłużnik nie był w stanie zapłacenia, dla obciążoney długami substancyi, a chciał uniknąć surowey egzekucyi prawa wexlowego, tedy zaraz przy sprawie przed Sądem oświadczyć powinien, że podaie *sub hastam potioritatis*, czyli pod konkurs, całą swoją substancyą, a w tym razie sąd uznawszy *realitatem, et liquiditatem* długu wexlowego egzekucyą zawiesi, y strony do processu konkursowego, y forum przyzwoitego (jeżeli sam konkursu expedyować nie może) odeszle. Długi zaś wexlowe w konkursach między ręcznemi kartami nieroborowanemi mieszczone być mają, y z zaprzysiężeniem daty onych przez kredytora prezentującego. 10mo. Wreszcie samo przez się rozumie się, że jeżeliby ten, który dał wexel, przed terminem w wexlu wyrażonym umarł, kredytrowi *manet actio contra successores* onego, iako przeciwko niemu samemu. Wzaiemnym sposobem sukcesorowie remittenta, *jus agendi* mają przeciwko dłużnikom prawem wexlowym.

§. VI.

O appellacyach.

1mo. Appellować od sądu któregokolwiek pierwszej instancji, ieżeliby summa wexlowa niemniej iak trzysta złt. Polskich wynosiła, do Kommissyi Skarbowey stronie uciążoną się być baczącey pozwalamy. 2do. Appellacya ta ma się ściągać *ad effectum devolutivum, non vero suspensivum*, a dla tego, ieżeliby sąd *primae instantiae* kazał summę do wexlu winną zapłacić, a winny zakładał appellacyą, nie wprzód mu ma być dopuszczona, aż summę dekretem przysądzoną zapłaci stronie zyskuiącey, ieżeli ta będzie miała *pignus responsionis* do powrócenia iey, *inquantum* by *in appellatorio* dekret pierwszej instancji miał być uchylony. Ieżeliby zaś strona zyskuiąca nie miała *pignus responsionis*, albo dostateczney kaucyi, winny summę złożyć powinien w sądzie, aż do rezolucyi sprawy *in appellatorio*. 3tio. Ieżeliby tedy kto w sprawie wexlowey przychodził przez appellacyą do Kommissyi Skarbowey, powinien złożyć dokument, iako summę przysądzoną iednym, lub drugim z przerzeczonych sposobem, wypłacił. Inaczej appellacya iego nie ma być przyięta. 4to. Jeżeliby *in appellatorio sententia Judicis a quo* uchylona była, zyskuiący tę sentencyą, który wyliczył był pieniądze w pierwszej instancji, nazad one odebrać ma *cum damnis, et usuris*. 5to. Osoby w mieście naszym stołecznym Warszawie, y w okolicy mil czterech mieszkaiące, bawiące się, y tam possessye maiące, tak obywatele, iako y cudzoziemcy, *cuiuscunque status, conditionis, et sexus*, w sprawach wexlowych prosto do Kommissyi zapożywane być maią. W miastach dziedzicznych mieszczanin z mieszczaninem miejscowym będzie miał *ultimam instantiam* u pana swego, *praeiussa appellatione*, z szlachcicem zaś appellacya dopuszczona ma być do Grodu, lub Ziemstwa tego Woiewództwa, Powiatu, lub Ziemi, w którym *bona consistunt*. 6to. Taż Kommissya Skarbowa sprawy wexlowe z rejestru osobliwego raz w tydzień to jest co Piątek, tak *in cadentia*, iako y *extra cadentiam juridicam* expedyować ma. 7mo. Z tego rejestru żadne inne sprawy sądzić się nie maią, ani żadne inne pod process wexlowy podciągane być nie mogą, tylko te, które *directe* o zapłacenie summy do wexlu winney przeciw trassantom, akceptantom, y indossantom, y ich suksessorom przychodzą, albo kiedy

się dłużnik obowiązże pod rygorem prawa wexlowego. Podobnież y sądy pierwszej instancyi żadnych innych spraw pod prawo, y process wexlowy pociągać nie powinny.

§. VII.

O exekucyach wexlowych.

1mo. Exekucye dekretów pierwszej instancyi, od których appellacya nie zaszła, albo z przyczyn w § przeszłym wyrażonych, nie może być dopuszczona, exekwowane być powinny przez Urzędy tychże samych Sądów. 2do. Dekreta Kommissyi Skarbowey *ex appellatione* mają być odsyłane *pro executione* do Sądów y Urzędów, od których appellacya zaszła. 3tio. Dekreta teyże Kommissyi Skarbowey *ex citatione*, powinny być exekwowane przez Urzędy, które taż Kommissya zaraz przy dekrecie zapłacenia wymieni. 4to. Iako w sprawach wexlowych dekreta nakazują wypłacenie summ, pod rygorem exekucyi, tak kiedy na terminie z dekretu dłużnik zadosyć nie uczyni, zyskuiący protestuje się, y zaraz nazajutrz po terminie wolno mu iść do Sądu exekutoryalnego, pokazać dekret y protestacyą, y prosić o przydanie sobie osoby urzędowey do czynienia exekucyi, ktorey mu Sąd odmówić nie powinien. 5to. Iako zaś ta exekucya zawisła na tradycyi rzeczy ruchomych lub nieruchomych, tak od woli zyskuiącego kredytora dependować ma, co sobie tradować każe, zkądby iak nayprędszą y nayłatwieyszą miał satysfakcyą summy swoiey, przeto: 6to. Ieżeliby kredytor zyskuiący exekucyą chciał satysfakcyi z rzeczy ruchomych dłużnika, Urząd exekutoryalny ma zabrać takowe rzeczy, y one, albo z onych tyle sprzedać *plus offerentibus*, przez publiczną aukcyą za gotowe pieniądze, ażby się z nich zupełna stała satysfakcyą kredytorowi, y expensa zapłacone były. 7mo. Ieżeliby zaś kredytor wolał na dobrach nieruchomych szukać swoiey satysfakcyi, wten czas Urząd exekwuiący dobra, albo część dóbr, dom, albo część domu, lub grunt iaki proporecyonalny summie winney wydzieli kredytorowi z dobr prawem przekonanego. Exekucya dekretu, y processu, *etiam adhibito brachio militari*, nastąpić powinna. 8vo. Gdyby kredytor nie miał satysfakcyi z substancyi, w ten czas na osobie poszukiwać może. 9no. Przez areszt na osobę, nie ma się iednak rozumieć wtrącenie do więzienia złoczyńcom przyzwoitego, ale przydanie straży osobie na mieyscu

uczciwym, pod którąby dłużnik zostawał aż do zadosyć uczynienia kredytorowi, albo pokiby onego kredytor sam uwolnić nie chciał. 10mo. W sprawach wexlowych przeciwko cudzoziemcom, y ziomkom possessyi gruntowey nie mającym, może areszt osoby poprzedzić process prawny, gdy kredytor znalazłszy na iakim mieyscu takiego dłużnika wexlowego, prosi Sędziego o areszt na niego, Sędzia mu go przeczyć nie może, y po areszcie w poznaniu sprawy nieodwłocznie wnieść powinien, a ieżeliby pretensya oskarżającego niesłuszna była, aresztanta uwolnić, ieżeli słuszna, w areszcie przytrzymać aż do satysfakcyi kredytorowi. 11mo. Osoby successorów nie mogą być aresztowane za dług wexlowy tego, którego są successorami, ieżeli *bonis successivis renuntiarunt*, y nie z onych nie partycypowali. 12mo. Impugny żadne przeciwko exekucjom z prawa wexlowego mieysca nie mają, chyba żeby Urząd exekwujący rzecz cudzą zamiast dłużnikowey tradować chciał, na ten czas właściciel tey rzeczy dokumentem albo świadectwem, lub przysięgą, zaraz przed Urzędem exekwującym wyprobowawszy, że jest rzecz iego własna, albo cudza u niego złożona, a dłużnikowi exekwowanemu nie należąca, Urząd od exekucyi odstąpić powinien, y kredytor gdzieindziej satysfakcyi poszukiwać. Toż samo się ma rozumieć o rzeczach przez dłużnika zastawionych, chyba żeby kredytor wexlowy chciał rzeczy te wykupić, y zastawnikowi sumnę, y prowizye zapłacić. Ieżeliby, mimo tego przepisu, kredytor y Urząd gwałtownie sobie postąpili, iako naiezdniczy w sądzie przyzwoitym odpowiedzieć mają. 13tio. Urzędnik exekutoryalny dzieło exekucyi porządnie opisane *ad acta publica per oblatam* naydaley w tydzień po exekucyi podać powinien. 14to. Ieżeliby sąd, albo Urząd iaki, do którego z prawa exekucya należy, miał odmówić oney żądaiącemu za dekretem, złożeniem *ex officio* ma być karany *ad instantiam* strony ukrzywdzoney. 15to. Dłużnik dobra swoje tradowane komu innemu prawem wexlowym, każdego czasu, zapłaciwszy sumnę winną, odebrać może, procz rzeczy *in satisfactionem* kredytorowi iuż sprzedanych; ieżeliby zaś kredytor summy uporczywie przyjąć nie chciał, dłużnik sumnę *circa acta propriae iurisdictionis* złożyć ma, y dobra odebrać.

§. VIII.

Jus subsidiarium.

Iako przy nowym ustanowieniu praw wszystkich, sprzeczek prawnych, które *in praxi* wyniknąć mogą, przeyrzeć niepodobna, a punktualność w sprawach wexlowych równo z sąsiedzkiemi krajami zachowaną mieć chcemy; przeto *in subsidium* niniejszych ustaw, *elementa juris cambialis* Iana Gotliba Heynecyusza, w czymby niniejszym ustawom sprzeczne nie były, przydajemy, y aby onych Sądy nasze *primae et secundae instantiae* w decydowaniu sporów wexlowych używały, mieć chcemy. Ostrzeżenie: że wszystkie prawa *pro futuro, non pro praeterito* stanowić się zwykły, tak te serio ostrzegamy, że rygor niniejszey ustawy ma się rozciągać na wexle *post publicatam hanc legem* dawane, wexle zaś przed postanowieniem tego prawa dawane, y z nich wypływające sprawy, według zwyczaju dotąd w Kommissyi Skarbowey praktykowanego, decydowane y exekwowane być mają, powinna iednak onych konieczna *in spatio* trzech miesięcy w Grodzie, gdzie dobra *consistunt* kredytora, nastąpić *oblata*.

Ponieważ powyższa ustawa nadała „dzieciom i małoletnim“ pod pewnymi warunkami nawet bierną zdolność wekslową, jak n. p. w razie, jeżeli małoletni posiada „swoją fortunę“ lub, „jeżeliby dzieciom od rodziców przez jakie osobliwe fakta, albo tranzakcye pewna część fortuny do ich własnej dyspozycyi i rządów ustąpiona, lub jeżeliby tylko prowenta wypuszczone były“ — przeto „młódź szlachecka“ do tego stopnia swem lekkomyślnem postępowaniem poczęła gwałtownie nadużywać instytucyi weksli, że zaraz w następnym roku 1776 musiano wydać następującą nowelę:

Zagrodzenie młodym tracenia substancyi ¹⁾.

Przychylając się do konstytucyi roku 1768 y innych, które zabroniły synom pod opieką rodziców będącym, y fortuny sobie

¹⁾ Vol. leg. tom VIII fol. 886.

nie mającym wypuszczoney, długow zaciągać, zapisow czynić, karty pieniężne y wexle dawać; a przeciwko tym prawom młódź szlachecka pod władzą rodziców będąca, y nie mająca *competentiam annorum*, częścią za przegrane w karty pieniądze, częścią podstępne, y nad walor wziętości wymuszone wexle, z upadkiem fortun swych podawała; przeto zapobiegając takowemu fortun upadkowi, wszystkie tego gatunku wexle, karty pieniężne y zapisy, iako prawnu przeciwne¹⁾, za nieważne mieć chcemy. Jeżeli jednak po konstytucyi roku 1768 iakie summy istotnie, lub towar, małoletnim, fortuny od rodziców, albo opiekunów wypuszczoney nie mającym, dane okażą się, te za roztrząśnieniem w Kommissyi Skarbowey, *et praeiudicio iuramento* biorącego na wielość summy, lub wartość towaru przysądzone, y przez tychże biorących zapłacone mieć chcemy; warujemy niemniej, iż odtąd nie tylko towary, lecz y pieniądze nawet gotowe, niemającym lat dojrzałych dawane, do oddawania przysądzone być nie mogą, *sub nullitate iudicatorum*.

Mimo tego „młódź szlachecka“ podobnie jak „osoby wyższej dostojności“ „zabawiała“ się dalej wekslami, korzystając z tego, że ani ustawa z r. 1775, ani nowela z r. 1776 nie określiły wyraźnie, kiedy się kończy małoletność, a zaczyna pełnoletność. Nie było więc innego wyjścia, jak i temu co rychlej zapobiedz, tem bardziej, że trzeba było również i „obywateli stanu szlacheckiego“ w ogóle w używaniu weksli cokolwiek ukrócić. Wydano więc w roku 1778 następującej osnovy¹⁾.

Objaśnienie prawa wexlowego.

Lubo prawo wexlowe roku 1775 deklarowało, że małoletni są *inhabiles* dawania wexlow; gdy jednak toż prawo nie determinowało, wiele lat mieć potrzeba do wyjścia z małoletności; przeto postanawiamy: iż odtąd nikt dawać wexlow nie powinien, kto nie dojdzie roku dwudziestego czwartego wieku swego, deklarując: iż wexle przeciwko ninieyszemu prawu dane, w każdym Sądzie kassowane być mają, y kredytor prawem wexlowym summy windykować nie będzie mógł. Także postanawiamy, iż odtąd ża-

¹⁾ Vol. lég. VIII fol. 956.

den obywatel Stanu szlacheckiego possessyą dziedziczną mający, wexla na ukaziciela dawać nie powinien, ale zawsze z wyrażeniem imienia y przezwiska kredytora, swego od którego summy pożyczca, albo walor summy bierze; a to pod podobną nieważnością, y kassacyą takowych wexlow na ukaziciela danych; co się iednak do kupców y mieszczan zciągać nie ma, którym wolno dawać wexle na ukaziciela, y takowe walor swoy mieć powinny. Ktore to prawo dopiero od publikacyi onego skutek swoy na potym mieć będzie, *non praejudicando* wexlom; które przed publikacyą onego od kogokolwiek są wydane. W innych zaś punktach, oprócz wzwyż wyrażoney odmiany, prawo wexlowe roku 1775 *plenum robur* mieć powinno. A żeby przez antydaty nie uczyniono podstępu przeciwko ninieyszemu prawu, mieć chcemy: ażeby wexle na ukaziciela dane przed dniem dzisieyszym, oblatowane były przed dniem pierwszym Marca, roku blisko następuiącego.

Przekonano się wkrótce, że nie tylko „dzieci“, ale i „osoby wyższej dostojności“ i „obywatele stanu szlacheckiego“ zamiast „zabawiać“ się handlem, zabawiali się do tego stopnia i w taki sposób pożyczkami wekslowemi, iż w interesie dobra publicznego nie było innego wyjścia, jak „szlachtę całą“ pozbawić częściowo praw służących prawidłowo wszystkim dorosłym ludziom i całkiem jej odebrać bierną zdolność wekslową¹⁾ tak, aby pod tym względem na równi stanęła ze swą „młodzią“. W tym celu uchwały Stany Rzeczypospolitej w r. 1780 następującą ustawę²⁾:

Wszelkie wexle od szlachty na osoby bądź stanu szlacheckiego, bądź mieyskiego, lub kogożkolwiek wydane, a manifestami dotąd są zaskarżone, w iurydykcyach przyzwoitych rozsądzone, poznane, w walucie rozważone, y decydowane mieć chcemy; napotym zaś między szlachtą a szlachtą; tudzież między szlachtą a bankierami, kupcami, ażeby dawane nie były, ustanawiamy y takowe wexle z ich walutami napotym wieczyście znosiemy; żeby zaś te wexle *sub antidata* wydane nie były, *in spatio* dwunastu niedziel oblatowane być mają, nie zagradzając drogi brania wexlow osobom stanu szlacheckiego od bankierow y kupcow.

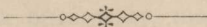
¹⁾ Zobacz uwagi przy art. 1 ustawy weksl. ²⁾ Vol. leg. VIII fol. 979.

Obecne ustawodawstwa wekslowe wszystkich państw podzielić można na trzy główne grupy. Jedna grupa przyjęła zasady francuskiego prawa wekslowego, druga niemieckiego względnie austriackiego, a trzecią grupę stanowi Anglia i Stany Zjednoczone Północnej Ameryki. Do pierwszej należy prócz Francyi: Hiszpania (1829), Portugalia (1833), Grecya (1835), Holandya (1838), Rumunia (1840.1863) i Tureya (1850). Do drugiej: Austria (1850), Belgia (1872), Węgry (1876), Dania, Szwecya i Norwegia razem i równobrzmiącą ustawę w r. 1880, Szwajcarya (1883), Włochy (1882).

Pośrednią drogę między zasadami francuskiego a niemieckiego prawa wekslowego wybrała serbska ustawa wekslowa z r. 1860.

W państwie rosyjskiem obowiązują obecnie trzy ustawy wekslowe, mianowicie w Królestwie Polskiem kodeks handlowy francuski, w Finlandyi ustawa wekslowa z dnia 29 marca 1858, opierająca się na dawniejszym prawie szwedzkim, które ze swej strony opierało się na prawie wekslowem niemieckiem; a w innych częściach państwa rosyjskiego ustawa wekslowa z dnia 25 czerwca 1852, obejmująca w Zwodzie zakonów z roku 1857, art. 540—684 i uzupełniona rozporządzeniem z d. 3/15 grudnia 1862, która przechyla się częścią do niemieckiego, częścią do prawa francuskiego ¹⁾).

¹⁾ Dr. Leonard Piętak „Ocena dzieła Flamm a traktującego o projekcie do ustawy wekslowej dla państwa rosyjskiego. *Przegląd sądowy* z r. 1883 Nr. 23 i następne.

CZEŚĆ II.

Powszechna ustawa wekslowa

ustanowiona patentem cesarskim z dnia 25 Stycznia 1850 r., Nr. 51 dziennika
ustaw państwa.

MY FRANCISZEK JÓZEF I,

z Bożej łaski cesarz Austrii, król Węgier i Czech i t. d. i t. d.

aby w interesie obrotów handlowych zadość uczynić niezbędnej potrzebie jednolitej dla całego państwa ustawy wekslowej i aby w tej ważnej gałęzi ustawodawstwa wedle możliwości, jak najzupełniej pogodzić ustawę austriacką z powszechną ustawą wekslową, obowiązującą w państwach rzeszy niemieckiej — postanowiliśmy na wniosek Naszego ministra sprawiedliwości i za doradą Naszej Rady ministrów w myśl §§. 36 i 120 konstytucyi państwa, wydać powszechną ustawę wekslową dla całego cesarstwa austriackiego i rozporządzić następująco:

§. 1. Powszechna ustawa wekslowa ma dla całego państwa austriackiego we wszystkich krajach koronnych obowiązywać począwszy od d. 1 maja 1850 r.

(Wedle dyplomu cesarskiego z d. 20 paźdz. 1860 i najwyższego postanowienia z d. 20 lipca 1861 obowiązujące w Węgrzech ustawa wekslowa z r. 1840) ¹⁾.

§. 2. Od tego dnia począwszy, mają w tych krajach koronnych, w których rządzą się powszechnym kodeksem cywilnym, następujące postanowienia co do terminu przedstawienia i zapłaty weksli targowych i jarmarcznych (art. 35 ust. weksl.) obowiązywać:

§. 3. Weksli, płatnych na krajowych jarmarkach i targach, nie wolno przedstawiać przed zaczęciem jarmarku, a jeżeli jarmark trwa ośm dni lub więcej, przed jego drugą połową.

¹⁾ Zobacz uwagę przy art. 1, gdyż nowa ustawa węg. obowiązuje od r. 1876.

§. 4. Weksle takie, jeżeli jarmark lub targ trwa jeden dzień, są w tym dniu płatne. Jeżeli zaś jarmark trwa kilka, ale nie więcej jak ośm dni, to dzień wypłaty przypada na dzień przed prawem zakończeniem jarmarku lub targu. Weksle, opiewające na jarmarki, trwające więcej jak ośm dni, stają się płatnymi w trzecim dniu przed prawem zakończeniem jarmarku.

§. 5. Od maja 1850 r. począwszy w krajach koronnych, w których obowiązuje powszechny kodeks cywilny, utracają moc swoją dotychczasowe ustawy wekslowe, a mianowicie ustawa wekslowa z 10 września 1717, z 1 października 1763, z 22 lipca 1775 roku, z 10 października 1797 r. i statuta jarmareczne miasta Botzen z 13 stycznia 1787 i 23 marca 1792 r. i postanowienia ósmego tytułu pierwszej księgi „*codice di commercio*“, o ile te ustawy odnoszą się do czynności i następstw handlowych.

§. 6. Niniejszem uchyla się patent z dnia 14 maja 1772 wydany dla Czech, dotyczący utraty prawa wekslowego wskutek intabulacji lub prenotacji weksla.

§. 7. Również przestaje obowiązywać od tego dnia w krajach koronnych, rządzących się węgierską ustawą wekslową z r. 1840, ustawa wekslowa zawarta w pierwszej części XV artykułu ustawy węgierskiej z r. 1844 z wyjątkiem postanowień §§. 39, 40, 54, 55, 56, 57, 97, 109, 112, 135 i 139—200 pierwszej części XVgo artykułu ustawy z roku 1840 i §§. 2 i 28 artykułu VI ustawy z r. 1844, które niniejszem utrzymuje się w mocy.

Patrz przypisek przy §. 1.

ROZDZIAŁ I.

O zdolności do działań wekslowych.

Art. 1.

Zdolnym do działań wekslowych jest każdy, kto się przez umowę zobowiązywać może.

Weksel jest to dokument sporządzony wedle postanowień ustawy wekslowej, mocą którego osoba, która go podpisuje, obowiązuje się albo wprost sama albo przez inną osobę uprawnionemu posiadaczowi tego dokumentu, zapłacić pewną sumę pieniędzy w oznaczonem miejscu i w oznaczonym czasie. Odróżnić więc należy:

a) Weksle własne (suche, martwe, sola), jeżeli wystawca obowiązuje się pewną sumę pieniędzy sam innej osobie wypłacić;

b) Weksle przekazowe (cudze, ciągnione, właściwe, realne, trasowane, tratty), jeżeli się wystawca (trassant) obowiązuje płacić sumę wekslową wekslobiercy (remitentowi, indosatowi) przez tę osobę, której wypłatę przekaże uiścić (na którą weksel ciągnie, trasuje). Ztąd pochodzi nazwa tej osoby: przekazany, trassat.

Zdolnością do działań wekslowych jest to owa zdolność osobista, która uprawnia nabywać prawa wekslowe lub przyjmować takie zobowiązania.

Art. 1. Wechselfähig ist Jeder, welcher sich durch Verträge verpflichten kann.

a) Czynną jest wtedy, jeżeli nabywa z weksli prawa, (a o tej nie ma wcale w art. 1 u. w. mowy); bierną, jeżeli przyjmuje zobowiązania. Kto zatem nie może nabywać praw z weksli, ten nie ma czynnej zdolności, a kto zobowiązań przyjmować nie może, ten nie ma biernej zdolności.

Na podstawie art. 1 u. w. zdolność bierną mają te osoby, które się przez umowy, a zatem na podstawie powszechnej księgi ustaw cywilnych przez umowy zobowiązywać mogą, a więc nie te, które tylko kontrakta zawierają. Nie mają zaś tej zdolności, których kodeks cywilny nie uprawnia do przyjmowania zobowiązań.

Takimi osobami są: małoletnie, które nie ukończyły 24 roku życia, wyjąwszy, gdyby upełnoletnione zostały ¹⁾, lub jeżeli w czasie przyjęcia zobowiązania wekslowego wykonywały za zezwoleniem dotyczącej władzy samodzielnie handel lub przemysł ²⁾; ci pełnoletni, którym sądownie przedłużono opiekę lub władzę ojcowską i to ogłoszono; dalej szaleni, obłąkani, sądownie uznani za marnotrawców, owi głuchoniemi, którym na ich żądanie po dojściu do 25 roku życia ustanowiono kuratora; dawniej także ci, którzy uznani zostali za wychodźców samowolnych ³⁾, obecnie tylko w razie dezerecyi i to od dnia dezerecyi do dnia powrotu lub odstawienia albo też do dnia śmierci ⁴⁾; dawniej skazani na zwykłe lub ciężkie więzienie, jednak to uchylone zostało ust. z 18 listopada 1867 l. 131 dz. p. p.; stowarzyszenia niedozwolone; osoby zakonne z powodu złożonego ślubu ubóstwa, a więc niemożności posiadania osobistego majątku ⁵⁾; oficerowie rzeczywiści, będący bądź w czynnej służbie bądź pensjonowani i wojskowi pod bronią będący (od feldwebla lub wachmistrza na dół) ⁶⁾. Z tego wynika, iż wszyscy ci, którzy nie są rzeczywistymi oficerami i tylko charakter oficerów posiadają n. p. lekarze wojskowi ⁷⁾, kapelani, audytorzy

¹⁾ §. 174 u. c. ²⁾ §. 252 u. c. i O. T. N. z 15 lutego 1877 l. 11263 Czel. 159. ³⁾ Art. 4 ustawy z 21 grudnia 1867 l. 142 dz. p. p. i §§. 42—47 i 54 ust. z 5 grudnia 1868 N. 151 dz. p. p. i ust. z 2 października 1882 N. 153 dz. p. p. ⁴⁾ §. 208 lit. a k. karn. woj. ⁵⁾ O. T. N. z 24 paźdz. 1882 l. 10738 Czel. 315 i dekr. nadw. z 23 marca 1809 N. 887. Zb. u. s. i z 27 kwietnia 1816 N. 1235. Zb. u. s. ⁶⁾ Rozp. ces. z 3 lipca 1852 N. 138 dz. p. p. ⁷⁾ O. T. N. z 15 paźdz. 1378 l. 11559 Czel. N. 223.

i inni urzędnicy wojskowi, urlopnicy, rezerwiści ¹⁾, oficerowie i żołnierze obrony krajowej, tudzież oficerowie, którzy wystąpiwszy z wojska, nie pobierają pensyi — mają zdolność bierną.

Wszyscy jednak wojskowi mają czynną zdolność do działań wekslowych, a więc mogą nabywać prawa z weksli ²⁾.

Bankruci ³⁾, świeccy duchowni, urzędnicy, kobiety i osoby prawnicze posiadają bierną zdolność.

Zdolność do działań wekslowych ocenia się wedle czasu nabycia praw wekslowych lub przyjęcia zobowiązań wekslowych, a więc nie ma wpływu zdolność lub niezdolność wcześniejsza lub późniejsza.

O zdolności do działań wekslowych cudzoziemca w kraju i krajowca za granicą i t. d. zobacz uwagi przy art. 84.

Po zniesieniu lichwy ustawą z dnia 14 czerwca 1868 N. 68 dz. p. p. rozpostarły się do tego stopnia interesa lichwiarskie między włościanami Galicyi i Krakowa, że Sejm galic. czuł się w konieczności napierać Rząd o pozbawienie włościan biernej zdolności wekslowej ⁴⁾, następnie mimo wprowadzenia ustawy o nierzetelnych interesach kredytowych z dnia 19 lipca 1877 l. 66 dz. p. p. i z 28 maja 1881 dz. N. 47 dz. p. p. odzywały się w gazetach głosy, aby, jeżeli zupełne pozbawienie włościan biernej zdolności wekslowej nie jest możliwem, to należy przynajmniej pozbawić zdolności te osoby, które pisać nie umieją lub zniesienia zupełnie weksli włościańskich opiewających na niższą sumę, jak 50 złr. lub wreszcie ograniczenia włościan do podpisywania weksli tylko własnych i o ściśle wyznaczonym terminie, a nie „za okazaniem“ i t. d. ⁵⁾.

¹⁾ O. T. N. z 11 grudnia 1878 l. 10503. Czel. N. 223 nawet wtedy, gdy są powołani do służby wojskowej, gdyż rezerwiści zarówno z żołnierzami i oficerami obrony krajowej nie tworzą stojącej pod bronią armii. ²⁾ O. T. N. z 28 grudnia 1855 N. 12360. Peitler, N. 72 tudzież O. T. N. z 23 stycznia 1866 l. 10304. Louis, (Ustawa o postępowaniu sądowem w sprawach weksl. i handl. art. 11). ³⁾ O. T. N. z 13 maja 1869. *Ge. Z.* 1869 str. 806 vide Theuman: *Österr. Wechselrecht*, str. 20. O. T. N. z 6 paźdz. 1883 l. 8524. K. S. str. 5, gdyż bankrut może zobowiązać się uiścić sumę dłużną po ukończeniu konkursu. ⁴⁾ Vide sprawozdanie sejmowe posła Jasińskiego (*Prawnik* z r. 1874 Nr. 43, str. 354). ⁵⁾ Louis, „Słowo w sprawie weksli włościańskich“ *Czas* z 30 marca 1883.

Węgierska ustawa wekslowa z r. 1876 zgadza się treścią z ustawą austr. i tylko wyraźnie stanowi, że osoby małoletnie mają wtedy bierną zdolność do działań wekslowych, jeżeli samodzielnie przemysł prowadzą ¹⁾, małoletnie kobiety, mimo, iż przez wyjście za mąż nabywają prawa pełnoletnich ²⁾, przecież dopiero po osiągnięciu fizycznej pełnoletności, a więc po skończeniu 24 lat życia, nabywają bierną zdolność do działań wekslowych, wyjąwszy, jeżeli samodzielnie przemysł prowadzą.

Ustawa wekslowa dla Bośni i Hercegowiny z r. 1883 w art. 1 stanowi, iż zdolnymi do działań wekslowych są wyłącznie kupcy i spółki handlowe zapisane w rejestrach handlowych, a więc kto nie jest protokółowanym w rejestrach handlowych kupcem, lub nie jest w ten sposób zapisaną spółką handlową, ten nie ma zdolności do działań wekslowych. Wobec użytego wyrazu „wyłącznie“ przyjąć należy, iż wszystkie inne osoby nawet czynnej zdolności nie mają.

Art. 2.

Dłużnik wekslowy odpowiada (swoją osobą i) swoim majątkiem za dopełnienie przyjętego zobowiązania wekslowego.

(Atoli areшт osobisty nie jest dopuszczalny:

- 1. Przeciw spadkobiercom dłużnika wekslowego,**
- 2. Za oświadczenia wekslowe w imieniu korporacyi lub innych prawniczych osób, towarzystw akcyjnych lub w in-**

Art. 2. Der Wechselschuldner haftet für die Erfüllung der übernommenen Wechselverbindlichkeit mit (seiner Person und) seinem Vermögen.

(Jedoch ist der Wechselarrest nicht zulässig:

1. Gegen die Erben eines Wechselschuldners.
2. Aus Wechselerklärungen, welche für Korporationen oder andere juristische Personen, für Aktien-Gesellschaften oder in Angelegenheiten solcher Personen, welche zu eigener Vermögensverwaltung unfähig sind, von den Vertretern derselben ausgestellt werden).
3. Gegen alle jene Personen, gegen welche nach den in den einzelnen Kronländern bestehenden besonderen gesetzlichen Vorschriften der Schuldenarrest überhaupt nicht stattfindet).

¹⁾ §. 2 ustawy z węg. VIII z r. 1872. ²⁾ §. 2 ustawy z węg. XXIII z r. 1874.

teresach osób niezdolnych do zarządzania własnym majątkiem przez ich zastępców uczynione.

3. Przeciw wszystkiemu temu osobom, przeciw którem w ogóle areszt za długi wykonany być nie może z powodu szczegółowych przepisów obowiązujących w niektórych krajach koronnych).

Na podstawie tego artykułu dłużnik wekslowy odpowiada:

a) swoim majątkiem, a zatem w razie niedopełnienia zobowiązania może wierzyciel wekslowy prowadzić egzekucję tak na ruchomy jak i na nieruchomy majątek dłużnika,

b) swoją osobą, a więc aresztem. Odpowiedzialność osobą uchyloną jednak została ustawą z dnia 4 maja 1868 l. 34 dz. p. p. i odtąd nie istnieje areszt za długi.

W ustawie weksl. węg. artykuł ten jest opuszczonym i rzeczywiście nie jest wcale potrzebnym od chwili, gdy areszt zniesiono, gdyż dłużnik zawsze majątkiem za długi odpowiadać musi i na to szczegółowych postanowień nie potrzeba.

W §. 2 ustawy weksl. dla Bośni i Hercegowiny istnieje bezwarunkowo ustanowiony rygor, iż dłużnik wekslowy odpowiada tak swą osobą jak i majątkiem za swe zobowiązanie wekslowe i nawet nie dopuszcza tych wyjątków, które ust. weksl. austr. w art. 2 przytacza. Opuszczenie tych wyjątków było możliwem dlatego, że tam interesów wekslowych nikt prócz kupców protokółowanych zawierać nie może.

Art. 3.

Jeżeli na wekslu istnieją podpisy osób, które albo wcale wekslowo obowiązywać się nie mogą, albo też z niezupełnym skutkiem, to okoliczność ta nie wywiera żadnego wpływu na odpowiedzialność reszty osób wekslowo obowiązanych.

Art. 3. Finden sich auf einem Wechsel Unterschriften von Personen, welche eine Wechselverbindlichkeit überhaupt nicht, oder nicht mit vollem Erfolge eingehen können, so hat diess auf die Verbindlichkeit der übrigen Wechselverpflichteten keinen Einfluss.

Artykuł ten odróżnia osoby, które albo wcale nie mają zdolności do działań wekslowych, albo nie z zupełnym skutkiem, albo wreszcie takie, które posiadają tę zdolność. Od czasu jednak wprowadzenia przy art. 2 przytoczonej ustawy z dnia 4 maja 1868 l. 34 dz. p. p. uchylającej areшт osobisty za długi, nie mogą istnieć tacy, którzy się tylko z niezupełnym skutkiem zobowiązywać mogą i dlatego też obecnie można być tylko albo zdolnym lub wcale niezdolnym do działań wekslowych. Niezdolność jednak jednej osoby nie wywiera wpływu na odpowiedzialność reszty osób wekslowo obowiązanych a zdolnych do działań wekslowych.

Zarówno ust. węgierska jak i bośniacka postanawiają zgodnie z ust. austriacką, iż bierna niezdolność jednych osób nie odejmuje ważności podpisom osób mających bierną zdolność do działań wekslowych.

ROZDZIAŁ II.

O wekslu przekazowym.

I. Wymogi weksla przekazowego.

Art. 4.

Istotne wymogi weksla przekazowego (ciągnionego) są:

1. Nazwa „weksel“ umieszczona w samym wekslu, albo jeżeli weksel wystawionym jest w obcym języku, umieszczenie odpowiedniego wyrazu obcego języka.

Jeżeli zatem w osnowie weksla nie ma wyrazu „weksel“ lub równoznaczącego, pismo to nie może być uważane za weksel¹⁾. Z tego wynika, iż napisanie wyrazu „weksel“ lub równoznaczą-

Art. 4. Die wesentlichen Erfordernisse eines gezogenen Wechsels sind:

1. die in den Wechsel selbst aufzunehmende Bezeichnung als Wechsel, oder, wenn der Wechsel in einer fremden Sprache ausgestellt ist, ein jener Bezeichnung entsprechender Ausdruck in der fremden Sprache;

2. die Angabe der zu zahlenden Geldsumme;

3. der Name der Person oder die Firma, an welche oder an deren Ordre gezahlt werden soll (des Remittenten);

4. die Angabe der Zeit, zu welcher gezahlt werden soll; die Zahlungszeit kann (für die gesammte Geldsumme nur eine und dieselbe sein, und) nur festgesetzt werden:

¹⁾ O. T. N. z 29 grudnia 1853 l. 13527 i z 24 września 1862 l. 5934, Peitler Nr. 44 i 255.

cego gdziebądź indziej n. p. u góry, jako tytuł lub z boku albo u dołu, nie nadaje pismu znaczenia weksla. Właśnie to wyraźne nazwanie pisma wekslem, powoduje solidarną odpowiedzialność wystawcy i indosantów ¹⁾. Przepis ten nie żąda, aby weksel napisany był na blankiecie lub w ogóle na papierze, również nie żąda, aby koniecznie napisany został atramentem i dozwala użycia jakiegobądź języka swojego lub obcego, wyjąwszy języka hebrajskiego lub pisma hebrajskiego albo żydowskiego ²⁾. Weksel napisany po polsku na blankiecie niemieckim jest ważny ³⁾.

§. 3 ust. 1. ust. węgierskiej i § 4 ust. 1. ust. bośniackiej są zupełnie zgodne z ust. austriacką. Ustawa angielska ⁴⁾ i amerykańska ⁵⁾ nie zna tego wymogu.

2. Wyrażenie zapłacić się mającej sumy pieniężnej.

Sumę wekslową stanowić zatem mogą tylko gotowe pieniądze, a więc moneta brzęcząca lub papierowa, krajowa lub zagraniczna z wyłączeniem gatunków monet z obiegu wy-

auf einen bestimmten Tag,

auf Sicht (Vorzeigung, a vista, a piacere etc.) oder auf eine bestimmte Zeit nach Sicht,

auf eine bestimmte Zeit nach dem Tage der Ausstellung (nach dato),

auf eine Messe oder einen Markt (Mess- oder Markt-Wechsel);

5. die Unterschrift des Ausstellers (Trassanten mit seinem Namen oder seiner Firma);

¹⁾ Zobacz Dr. Z. Wehli, *das Wesen des Wechsel*, str. 16. ²⁾ O. T. N. z 24 sierpnia 1876 l. 3544 G. H. 1876 N. 101 i 29 marca 1878 l. 8600 *Jur Bl.* 1878 Nr. 43, dalej vide Theuman *österr. Wechselrecht* str. 29 nota 3. Blaschke przeciwnie. Louis (O prawnem znaczeniu podpisów na wekslu) na str. 14 mówi... „podpis hebrajski za znak własnej ręki niewątpliwie uważać należy, dla tego, jeżeli podpis tego rodzaju odpowiednio do postanowień ustawy weksl. (art. 94) sądownie lub notaryalnie uwierzytelniony został, za podpis pełny i prawomocny uważany być winien“. ³⁾ O. T. N. z 8 sierpnia 1882 l. 8671 *Przegląd sądowy* z r. 1883 Nr. 29. ⁴⁾ O. T. N. z 25 czerwca 1878 l. 7211. Cz. el. N. 214. ⁵⁾ Louis (o pr. zn. p. na weksl.) str. 15.

szłych¹⁾, kruszców, towarów, papierów wartościowych publicznych, kredytowych²⁾: jak akcyj, obligacyi³⁾, listów zastawnych⁴⁾ i t. d. Również nie ma prawnego znaczenia zobowiązanie zapłacenia za weksel sumy pieniężnej wraz z odsetkami lub z karą konwencyonalną⁵⁾.

Ustawa węgierska różni się od austriackiej tem, iż „jeżeli prócz sumy wekslowej zastrżone są jeszcze przynależności, to uważać należy takie zastrzeżenie za nieistniejące“, a więc weksel mimo to zatrzymuje swoją moc prawną.

Ustawa bośniacka jest dosłownie równobrzmiącą z austriacką.

Z ustaw europejskich tylko kodeks handlowy włoski (artykuł 275—281) dozwala pod pewnymi warunkami weksli produktowych, na pewną, liczebnie oznaczoną, bliżej opisaną ilość płodów wystawianych, n. p. za tym wekslem wydasz pan 100 cehtarów ryżu i t. d.⁶⁾.

6. die Angabe des Ortes, Monatstages und Jahres der Ausstellung;

7. der Name der Person oder die Firma, welche die Zahlung leisten soll (des Bezogenen oder Trassaten);

8. die Angabe des Ortes, wo die Zahlung geschehen soll; der bei dem Namen oder der Firma des Bezogenen angegebene Ort gilt für den Wechsel, in sofern nicht ein eigener Zahlungsort angegeben ist, als Zahlungsort und zugleich als Wohnort des Bezogenen.

¹⁾ Wprawdzie orzeczeniem T. N. z dnia 30 września 1869 l. 7487 (Krall, Nr. 123) utrzymanym został w mocy nakaz zapłacenia sumy wekslowej w monecie konwencyjnej i niektórzy autorowie nie uznają tej monety za wyszłą z obiegu, jednak wątpić należy, czy obecnie po tak długim czasie weksel na tę monetę opiewający byłby za ważny uznany. ²⁾ Louis, (O pr. zn. p. na wekslu) str. 16. ³⁾ O. T. N. z dnia 8 sierpnia 1872 l. 3481 (Czel. N. 2). ⁴⁾ O. T. N. z 23 lipca 1868 l. 5018, dalej z dnia 24 lutego 1869 l. 10501 (Krall, N. 74.100) i z dnia 11 stycznia 1876 l. 13802 ex 1875 (Czel. N. 114). ⁵⁾ O. T. N. z 1 sierpnia 1872 l. 7708. (Prawnik, N. 29 z r. 1873). (Krall, N. 218). ⁶⁾ Louis, tamże.

3. Nazwisko osoby lub firma, której lub na zlecenie której wypłata uiszczoną być ma (wekslobierca, remitent).

Gdyby zatem miejsce, w którym ma być wypisane nazwisko lub firma wekslobiercy, było puste, lub gdyby miejsce to wypełnione było wyrazami „na zlecenie okaziciela“ lub „okazicielowi“, to weksel taki byłby nieważny, gdyż nie istniałoby ani nazwisko ani firma wekslobiercy.

Przepis ten nie wymaga umieszczenia adresu lub zatrudnienia wekslobiercy.

4. Czas, w którym wypłata nastąpić ma; czas wypłaty (tylko jeden i ten sam dla całej sumy pieniężnej) może być ustanowionym:

na pewien oznaczony dzień,
za okazaniem (a vista, a piacere i t. d.),
albo na oznaczony czas po okazaniu,
na oznaczony czas po dniu wystawienia (po dacie),
na czas targu lub jarmarku (weksel targowy lub jarmarczny).

Ponieważ czas płatności waluty musi być dla całej sumy jeden i ten sam, przeto uznano rozporządzeniem z 29 października 1852 l. 218 dz. u. p. weksle na raty za nieważne. Rozchodzi się o to, co rozumieć należy pod pojęciem weksli na raty. Na podstawie interpretacji rozszerzającej należy i w tym razie uważać weksle za ratalne, chociażby weksel na jedną sumę i na jeden czas jej płatności opiewał, a poza wekslem był układ pozwalający dłużnikowi spłacać ratami i tak też sądy zwyczajnie decydowały. Ponieważ jednak ust. z 29 paźdz. 1852 l. 218 dz. p. p. jest wyjątkową, przeto dopuszczając interpretacji ścieśniającej orzekł T. N. dnia 8 października 1879 l. 9844 (Czel. 248), iż przez to, że dłużnik zobowiązał się przyjąć dług pochodzący z jednego interesu ratami, nie uzasadnia uznania weksla za ratalny w obec tego, że weksel sam na jedną sumę opiewa i tylko jeden termin płatności zawiera, a spłata ratami wcale na wekslu nie jest uwidoczniona.

Czas zapłaty winien być oznaczonym albo na pewien ściśle oznaczony dzień zapłaty n. p. dnia 28 stycznia 1888, albo „za okazaniem“ (a vista, a piacere i t. d.); albo na ściśle oznaczony czas „po okazaniu“ n. p. 8 dni po okazaniu, albo

też na oznaczony czas po dniu wystawienia (po dacie) n. p. za 3 miesiące od daty (po dacie); albo wreszcie na czas targu lub jarmarku n. p. płatny przy końcu świętomichalskiego jarmarku w Krakowie.

Oznaczenie dnia i miesiąca bez podania roku płatności weksła spowodowało różnorodne orzeczenia T. N. I tak O. T. N. z 16 stycznia 1852 l. 375 G. Z. uznaje weksel za ważny mimo braku podania roku, O. T. N. z d. 19 kwietnia 1882 l. 3442. (Czel. 307) dopuszcza stronie dowód na oznaczenie roku płatności weksła i od tego czyni zawisłym utrzymanie w mocy nakazu zapłaty, wreszcie O. T. N. z 5 stycznia 1875 l. 13190. (Czel. 68) uznaje brak roku na wekslu jako weksel nieważny. Z tego wynika, iż ważność weksła nie opatrzonego podaniem roku płatności zawisłą jest od towarzyszących w każdym poszczególnym wypadku okoliczności i już z tego powodu należy wypisywać na wekslu prócz dnia i miesiąca także i rok płatności weksła.

5. Podpis wystawcy (trasanta, przekazującego) z nazwiska lub firmy.

Podpis ten winien być pod osnową weksła umieszczony ¹⁾. Twierdzenie, że wystawca weksła może położyć swój podpis dowolnie, w któremkolwiek miejscu, byle tylko na głównej stronie weksła, jest wprawdzie oparte na orzeczeniu T. N. z dnia 23 stycznia 1873 l. 13068, ale to orzeczenie nie jest wciągnięte w księgę orzeczeń i sprzeciwia się niżej przytoczonym orzeczeniom, gdyż wyraz podpis (*Unterschrift*) wskazuje, iż nazwisko wystawcy nie powinno być napisane ani z boku, ani u góry, ale pod osnową weksła.

6. Miejsce, dzień, miesiąc i rok wystawienia.

7. Nazwisko lub firma tego, kto wypłatę uiścić ma.

8. Miejsce, gdzie wypłata uiszczoną być ma; miejsce wyrażone przy nazwisku lub firmie przekazanego uważać należy za miejsce wypłaty, a zarazem, jako miejsce zamieszkania przekazanego, wyjąwszy, gdyby osobne miejsce wypłaty wskazane było.

¹⁾ O. T. N. z 18 października 1876 l. 10609 i z 8 listopada 1876 l. 5086 (Czel. 149 i 152).

Jeżeli pismo zawiera wszystkie wymogi weksla i tylko w osnowie jego znajdują się stylistyczne usterki n. p. jeżeli jest dwóch akceptentów, a w osnowie napisane jest „*zahle*“ zamiast „*zahlen* Sie“ — to one nie uchylają zobowiązania wekslowego¹⁾.

Prócz powyższych ośmiu wymogów potrzeba na wekslach wystawianych przez austriackich poddanych, lub na ich rzecz w Persyi, aby przed tamtejszemi sądami miały moc swoją, podpisu chana dywanu, lub jeżeli go tam nie ma, potwierdzenia właściwej zwierzchności miejscowej; zaś w miejscach, gdzie się konsul austriacki znajduje, także i jego podpisu. (Traktat z Persyą z 17 maja 1857 l. 74 dz. u. p.).

Do wyjaśnienia powyższych wymogów weksłów przekazanych posłużyć mogą następujące przykłady weksli:

a)

Kraków dnia 1 lipca 1888. Na sumę zhr. 100 w. a. W dniu 1 września 1888 zapłacisz pan za tym prima wekslem na zlecenie pana Konrada Borodaja sumę sto zł. w. a.

Do pana Edwarda Przytockiego Stanisław Cichowski
w Krakowie przyjmuje
Edward przytocki.

W wekslu tym czas zapłaty jest ściśle oznaczony na dzień 1 września 1888. Remitentem jest Konrad Borodaj, wystawcą (trasantem) jest Stanisław Cichowski, zaś przekazanym (trasatem) i przyjmcą Edward Przytocki.

b) To samo znaczyć będzie weksel:

Kraków, dnia 1 lipca 1888. Na sumę zhr. 100 w. a. W dniu (aż do dnia) 1 września 1888 zapłacisz pan za tym prima (pierwszym, drugim i t. d.) wekslem na zlecenie pana Konrada Borodaja sumę sto złr. w. a.

Do pana Edwarda Przytockiego Stanisław Cichowski
w Krakowie. przyjmuje
Edward Przytocki.

²⁾ O. T. N. z dnia 31 marca 1887 l. 2957. *Prawnik* z roku 1888 str. 86.

c) Weksel za okazaniem wyglądać będzie:

Kraków, dnia 1 lipca 1888. Na sumę 100 złr. w. a. Za okazaniem zapłacisz pan za tym prima wekslem na zlecenie p. Konrada Borodaja sumę 100 złr. w. a.

Do pana Edwarda Przytockiego Stanisław Cichowski
w Krakowie przyjmuję
Edward Przytocki.

d) To samo znaczyć będzie weksel:

Kraków, 1 lipca 1888. Wedle upodobania (w każdym czasie) zapłacisz pan za tym prima wekslem na zlecenie p. Konrada Borodaja sumę sto złr. w. a.

Do pana Edwarda Przytockiego Stanisław Cichowski
w Krakowie przyjmuję
Edward Przytocki.

e) Weksel płatny po okazaniu wyglądać będzie:

Kraków, dnia 1 lipca 1888. Na sumę 100 złr. w. a. Za miesiąc po okazaniu zapłacisz pan za tym prima wekslem na zlecenie p. Konrada Borodaja sumę sto złr. w. a.

Do pana Edwarda Przytockiego Stanisław Cichowski
w Krakowie przyjmuję
Edward Przytocki.

f) To samo znaczyć będzie weksel:

Kraków, dnia 1 lipca 1888. Na sumę złr. 100 w. a. Za dwa miesiące po dacie zapłacisz pan za tym prima wekslem na zlecenie pana Konrada Borodaja sumę sto złr. w. a.

Do pana Edwarda Przytockiego Stanisław Cichowski
w Krakowie przyjmuję
Edward Przytocki.

g) Weksel jarmarczny wyglądać będzie:

Kraków, 1 lipca 1888. Na sumę 100 złr. w. a. Na Śto-Michalskim jarmarku w Krakowie zapłacisz pan za

tym prima weksłem na zlecenie pana Konrada Borodaja sumę sto złr. w. a.

Do pana Edwarda Przytockiego Stanisław Cichowski
w Krakowie przyjmuję
Edward Przytocki.

Na tem miejscu zauważyć wypada, iż z osnowy art 4 ustawy weksl. i z powyższych przykładów wynika, iż wyrazy drukowane zwykle na blankietach wekslowych: Wartość w gotówce (w towarach) odebrałem, przyrzekam na terminie punktualną wypłatę podług prawa wekslowego tu i na każdym miejscu, są u nas zbyteczne i tylko w Królestwie Polskiem wymagane.

Ustawa węgierska (§. 3 ust. 3, 4, 5, 6, 7 i 8) i bośniacka (§. 4 ust. 3, 4, 5, 6, 7 i 8) są zgodne z treścią z ust. austr. i prawie dosłownie tak samo stylizowane, tylko, że w ust. węgierskiej przy ustępie 7 (8) jest dodatek: „jeżeli na wekslu podanych jest kilka miejsc, to miejsce napisane pierwsze za miejsce wypłaty uważać należy“.

Art. 5.

Jeżeli zapłacić się mająca suma pieniężna (art. 4. Nr. 2.) wyrażoną jest głoskami i liczbami, to w razie wątpliwości rozstrzyga suma głoskami oznaczona.

Jeżeli suma napisaną jest kilkakrotnie głoskami albo kilkakrotnie liczbami, to w razie wątpliwości rozstrzyga mniejsza suma.

§. 4 ust. węgierskiej i §. 5 ust. bośniackiej jest równobrzmiący z art. 5 ust. austriackiej.

Art. 5. Ist die zu zahlende Geldsumme (Art. 4, Nr. 2) in Buchstaben und in Ziffern ausgedrückt, so gilt bei Abweichungen die in Buchstaben ausgedrückte Summe.

Ist die Summe mehrmals mit Buchstaben oder mehrmals mit Ziffern geschrieben, so gilt bei Abweichungen die geringere Summe.

Art. 6.

Wystawca może siebie samego podać za wekslobiercę (Art. 4, Nr. 3, weksel na własne zlecenie).

Również może wystawca podać siebie samego za przekazanego (Art. 4, Nr. 7), jeżeli wypłata uiszczoną być ma w innym miejscu, aniżeli w miejscu wystawienia (weksle własne przekazane).

Osoba zatem wskazana w adresie, jako przekazany, może stosownie do okoliczności uważaną być za wystawcę (orzeczenie sądu najwyż. z 28 maja 1863, l. 3678. Ger. Halle), osoba ta umieściwszy jednak swój podpis z dodatkiem „jako ręczyciel“ nie może być uważaną za wystawcę (orzeczenie sądu najw. z 5 grudnia 1865, l. 10190. Ger. Halle 1866, 62).

Weksle takie wyglądać będą:

a)

Kraków, 1 lipca 1888. Na sumę 100 złr. w. a. W dniu 1 września b. r. zapłacisz pan za tym prima wekslem na moje własne zlecenie sumę 100 złr. w. a.

Do pana Edwarda Przytockiego *Stanisław Cichowski*
w Krakowie przyjmuję

Edward Przytocki.

Stanisław Cichowski występuje zatem w dwóch charakterach, najprzód jako wystawca, a następnie jako remitent.

b)

Kraków, 1 lipca 1888. Na sumę 100 złr. w. a. W dniu 1 września b. r. zapłacisz pan za tym prima wekslem na zlecenie p. Konrada Borodaja sumę 100 złr. w. a.

Do p. Leona Grabarskiego

Leon Grabarski.

we Lwowie.

Art. 6. Der Aussteller kann sich selbst als Remittenten (Art. 4, Nr. 3) bezeichnen (Wechsel an eigene Ordre).

Dessgleichen kann der Aussteller sich selbst als Bezogenen (Art. 4, Nr. 7) bezeichnen, sofern die Zahlung an einem anderen Orte, als dem der Ausstellung geschehen soll (trassirt eigene Wechsel).

Leon Grabarski występuje zatem w dwóch charakterach: najprzód jako wystawca, a następnie jako przekazany. Wolność wystawienia takich weksli z prawnym skutkiem może być wielce dogodną, jeżeli kupiec, jak to n. p. Leon Grabarski, ma dwa handle, jeden w Krakowie, a drugi we Lwowie z odrębnemi rachunkami i radby z dochodu handlu we Lwowie, zapłacić weksel wystawiony w Krakowie. Wystawca może jednak tylko w tym razie wskazać siebie za przekazanego, jeżeli weksel ma być płatnym na innem miejscu, aniżeli na miejscu wystawienia.

§. 6 ust. bośniackiej jest równobrzmiący z art. 5 ust. austriackiej, również i §. 5 ust. węgierskiej jest zgodny, ale zawiera dodatek: „że tego rodzaju weksle (własne przekazane) mają w każdym razie znaczenie obcych weksli“.

Art. 7.

Z pisma, któremu brakuje jednego z istotnych wymogów (Art. 4) weksła (albo w którym zamieszczone jest przyrzeczenie wypłaty odsetek), nie powstaje żadne zobowiązanie wekslowe. Również i oświadczenia (indos, przyjęcie, aval) umieszczone na takim piśmie nie mają żadnej mocy wekslowej.

Artykuł niniejszy stwierdza, iż weksel jest aktem formalnym i że uchybienie bodaj jednego istotnego wymogu, uchyla ważność i moc weksła. Jeszcze bowiem 24 września 1862 do l. 5934 (*Ger. Ztg.*) orzekł Najwyższy Trybunał na swem plenarnem zebraniu, iż prawo wekslowe jest formalnem, wyjątkowem prawem, którego przepisów dotyczących się formalności, jak najstaranniej przestrzegać należy, aby przez nadużycie tego prawa nie ulegli nieobeznani, surowym jego skutkom Ztąd również wypływa, iż część (fragment) weksła, jeżeli takowemu n. p. udarto kawałek zawierający istotny wymóg weksła, nie nadaje prawa

Art. 7. Aus einer Schrift, welcher eines der wesentlichen Erfordernisse eines Wechsels (Art. 4) fehlt (oder in welcher ein Zinsversprechen enthalten ist), entsteht keine wechsellässige Verbindlichkeit. Auch haben die auf eine solche Schrift gesetzten Erklärungen (Indossament, Accept, Aval) keine Wechselkraft.

wekslowego ¹⁾. Mimo tego jednak przy wydaniu wyroku nie należy z urzędu uwzględniać niezarzuconych istotnych braków ²⁾.

Jeżeli weksel posiada wprawdzie wszelkie znamiona ustawą wymagane, ale na nim na odwrotnej stronie zamieszczone jest zezwolenie na intabulację sumy wekslowej, to postępowanie wekslowe nie jest dopuszczalne, ponieważ z art. 7 u. w. w związku z rozp. min. z 2 listopada 1858, Nr. 197 dz. p. p. wypływa, że z pism, które zawierają inne zobowiązania ponad takie, które z istoty weksla wynikają, nie powstaje zobowiązanie wekslowe, a wątpić nie można, że ustanowienie zastawu dla sumy wekslowej nie wynika z istoty weksla ³⁾. Weksel i w tym razie traci swą moc wekslową, jeżeli takie zezwolenie na intabulację umieszczone czy to na odwrotnej ⁴⁾ czy na pierwszej stronie weksla ⁵⁾, przed żaskarzeniem wykreślone zostało. Nieważnym będzie weksel i wtedy, jeśli do niego przyszyto pismo zawierające zezwolenie na intabulację ⁶⁾.

Zdarza się dosyć często, iż w chwili przyjęcia lub umieszczenia na wekslu innego oświadczenia, blankiet wekslowy nie jest tak wypełnionym, jak tego art. 4 żąda. Na ten wypadek stanowi rozporz. z 6 paźdz. 1853, Nr. 200 dz. u. p., iż zarzut, że w czasie przyjęcia lub umieszczenia na wekslu innego ważnego oświadczenia (indos, aval) wystawcy, brakowało podpisu wystawcy lub innego w art. 4 podanego wymogu wekslowego i że dopiero później takowy wypełnionym został, nie jest dopuszczalnym nigdy przeciw trzeciemu rzetelnemu posiadaczowi weksla; wyjąwszy tylko przeciw tym, którzy brali udział w późniejszym wypełnieniu i to dopiero wtenczas, jeżeli dowiedzionem będzie, iż z dokumentu jeszcze niewypełnionego przez bezprawne i umowie przeciwne wypełnienie, nieprawny zrobiono użytek. W obec tego rozporządzenia zarzut, iż w czasie przyjęcia lub umieszczenia na wekslu innego ważnego oświadczenia wystawcy, brakowało którego z wymogów art. 4

¹⁾ O. T. N. z 1 kwietnia 1863, l. 1756. *Ger. Halle.* ²⁾ O. T. N. z 22 października 1852, l. 10601. *Ger. Ztg.* ³⁾ O. T. N. z 5 lutego 1886, l. 1132. *Pravnik* z r. 1888, Nr. 2. ⁴⁾ O. T. N. z 10 marca 1880, l. 2219. *Czel.* Nr. 253. ⁵⁾ O. T. N. z 1 lutego 1877, l. 10683. *Czel.* Nr. 158. ⁶⁾ O. T. N. z 24 sierpnia 1875, l. 9030. *Czel.* Nr. 97.

u. w. wymaganych, i że uzupełnienie i dalsze wypełnienie weksła dopiero później nastąpiło:

a) nigdy nie jest dopuszczalnym przeciw trzeciemu rzetelnemu posiadaczowi weksłu,

b) przeciw tym, którzy w późniejszym wypełnieniu udział brali, tylko w tym razie, jeżeli zrobili bezprawny użytek przez to późniejsze i umowie przeciwnie wypełnienie.

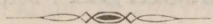
Kto bowiem nabył w dobrej wierze weksel, o którym wcale nie wiedział, że był później wypełnionym, albo kto na podstawie wyraźnej umowy lub domniemanego zezwolenia albo sam weksel wypełnił lub też w wypełnieniu go przez inne osoby udział brał; ten nie stracił wcale żadnych praw służących legalnemu posiadaczowi weksła. I tak: posiadacz weksła kaucyjnego ma prawo na tym wekslu wypełnić datę wystawienia, wpisać siebie jako remitenta i weksel zaskarżyć, jeżeli to odpowiada warunkom kontraktu (a więc wyraźniej umowie), którego dopełnienie weksłem zostało ubezpieczone, jakkolwiek w kontrakcie samym o ustanowieniu kaucyi nie ma mowy ¹⁾. Wręczenie weksła wprawdzie podpisanego, ale nie zawierającego ani daty wystawienia, ani płatności, znaczy, iż przez to (a więc domyślnie) pozostawiono woli posiadacza wypełnić owe daty na wekslu ²⁾. Jeżeli kurator masy spadkowej znajdzie w spadku weksel bez podpisu wystawcy, to uzyskawszy zezwolenie od swej władzy, może siebie jako wystawcę wpisać i weksel zaskarżyć, jednak z żądaniem, aby waluta do depozytu sądowego złożoną została ³⁾. Uzyskawszy bowiem legitymację od swej władzy, nie wypełnia weksła bezprawnie.

§. 6 ust. węgierskiej jest wprawdzie zgodny z art. 7 ust. austriackiej, jednak ma dwa dodatkowe zdania, które w ustawie austr. nie istnieją, a mianowicie: „jeżeli przekreślono który z wymogów weksła, to uważać należy, jako gdyby tego wymogu brakowało. Każde przekreślenie uważać należy tak długo za umyślne, dopokąd przeciwieństwo tego udowodnionem nie zostanie“.

¹⁾ O. T. z 27. paźdz. 1886, l. 10750. *Przegląd sąd.* z r. 1886, Nr. 50, str. 399. ²⁾ O. T. N. z 30 marca 1882, l. 2411. ³⁾ O. T. N. z 18 marca 1875, l. 883. Czel. Nr. 81.

W §. 7 ust. bośniackiej, jest pierwszy ustęp zgodny z art. 7 ust. austr. W miejsce jednak rozp. z 6 października 1853, l. 200 dz. p. p. jest umieszczony drugi ustęp następującej osnowy:

„Zarzut, iż w czasie przyjęcia lub umieszczenia na wekslu innego oświadczenia, brakowało którego z istotnych wymogów weksla, nie może podnieść nigdy dłużnik wekslowy przeciw posiadaczowi w dobrej wierze; zaś przeciw innym tylko o tyle, o ile udowodnić zdoła, że późniejsze wypełnienie było przeciwne umowie“.

Do sumy	75 złt. albo	150 złt. albo	75 złt. — złt. 50 złt.
150	150	300	30
300	300	450	30
450	450	600	40
600	600	750	50
750	750	900	60
900	900	1050	70
1050	1050	1200	80
1200	1200	1350	90
1350	1350	1500	1
1500	1500	1650	2
1650	1650	1800	3
1800	1800	1950	4
1950	1950	2100	5
2100	2100	2250	6
2250	2250	2400	7
2400	2400	2550	8

Ustawa stemplowa

z d. 8 marca 1876, Nr. 26 dz. u. p.,

umocą której zmienione zostają niektóre postanowienia ustaw: z 6 kwietnia 1856 Nr. 50 dz. u. p.), z 13 grudnia 1862 (Nr. 89 dz. u. p.) i z 29 lutego 1864 (Nr. 20 dz. u. p.) dotyczące się **stempli** i bezpośrednich należności.

Zmiana skali stemplowej I.

§. 1. W miejsce skali I zaprowadzonej ustawą z 29 lutego 1864 (Nr. 20 dz. u. p.) obowiązywać ma następująca skala I, obejmująca należność z dodatkami:

Do sumy		75 złr. — złr. 5 kr.	
nad	75 złr. albo	150 złr. — złr. 10 kr.	
"	150 " "	300 " — " 20 "	"
"	300 " "	450 " — " 30 "	"
"	450 " "	600 " — " 40 "	"
"	600 " "	750 " — " 50 "	"
"	750 " "	900 " — " 60 "	"
"	900 " "	1050 " — " 70 "	"
"	1050 " "	1200 " — " 80 "	"
"	1200 " "	1350 " — " 90 "	"
"	1350 " "	1500 " 1 " — "	"
"	1500 " "	3000 " 2 " — "	"
"	3000 " "	4500 " 3 " — "	"
"	4500 " "	6000 " 4 " — "	"
"	6000 " "	7500 " 5 " — "	"
"	7500 " "	9000 " 6 " — "	"
"	9000 " "	10500 " 7 " — "	"
"	10500 " "	12000 " 8 " — "	"

nad 12000 złr. albo 13500 złr.	9 złr.	— kr.
" 13500 " " 15000 " "	10 " "	— "
" 15000 " " 16500 " "	11 " "	— "
" 16500 " " 18000 " "	12 " "	— "
" 18000 " " 19500 " "	13 " "	— "
" 19500 " " 21000 " "	14 " "	— "
" 21000 " " 22500 " "	15 " "	— "

i tak dalej za każde 1500 złr. o 1 złr. więcej, przyczem resztę nieprzenoszącą 1500 złr. jako pełną przyjąć należy.

II. Zapłata należytości od weksli.

§. 2. Pod wyrazem „kraj“ (Inland) rozumieć należy w następujących paragrafach kraje, w których niniejsza ustawa obowiązuje i dlatego też uważać należy każdy weksel wystawiony poza granicami tych krajów, jako zagraniczny.

Co do weksli wystawionych w krajach należących do korony węgierskiej, zostają w swej mocy postanowienia rozporządzenia z 2 października 1868 (Nr. 135 dz. u. p.), a w szczególności §§. 26, 27 i 28, i dlatego też należy od opłaty przypadającej na podstawie niniejszej ustawy od takich weksli stracić sumę, jaka uiszczoną została przy wystawieniu weksla król. skarbowi węgierskiemu znakami stemplowemi, lub stosownie do przepisu bezpośrednio.

§. 3. Ustanowione w ustawie tej miesięczne okresy czasu należy stosownie do art. 32 ust. weksl. to jest w taki sposób obliczać, iż termin kończy się z tym dniem ostatniego miesiąca, który swą liczbą odpowiada pierwszemu dniowi rozpoczęcia terminu, jeżeli zaś tego dnia w ostatnim miesiącu nie ma, z ostatnim dniem tego miesiąca.

Dzienne okresy czasu obliczać należy wedle kalendarza; nie wlicza się jednak dnia rozpoczęcia okresu.

§. 4. Weksle własne i przekazowe wystawione w kraju, płatne w kraju lub za granicą w pewnym oznaczonym czasie, lub za okazaniem, albo w pewnym oznaczonym czasie po okazaniu, ulegają opłacie od takiej sumy, na jaką opiewa weksel, a mianowicie:

a) wedle skali I, jeżeli się nie okazuje z samego weksla, iż zapłata nastąpić ma nie później, jak za sześć miesięcy po dniu

wystawienia i jeżeli nie zajdzie przypadek przewidziany w ostatniem zdaniu tego paragrafu;

b) wedle skali II, jeżeli z samego weksla się okazuje, iż zapłata nastąpić ma później, jak za sześć miesięcy po dniu wystawienia¹⁾.

Opłacie według skali II ulega weksel bez względu na czas jego płatności, także i w tym razie, gdy w jego osnowie mieści się zarazem zezwolenie wpisu lub ostrzeżenia na nieruchomości.

Wszystkie weksle uwielokrotnione (secunda, tertia i t. d.), jak również wszystkie kopie weksla indosowane, ulegają tej samej opłacie, co i pierwotny weksel; ten tylko z pomiędzy więcej egzemplarzy wolnym jest od opłaty stemplowej, który wyłącznie

1) S K A L A II.

			złr.	ct.
do	20	złr.	—	7
nad	20	" 40	złr.	— 13
"	40	" 60	"	— 19
"	60	" 100	"	— 32
"	100	" 200	"	— 63
"	200	" 300	"	— 94
"	300	" 400	"	1 25
"	400	" 800	"	2 50
"	800	" 1200	"	3 75
"	1200	" 1600	"	5 —
"	1600	" 2000	"	6 25
"	2000	" 2400	"	7 50
"	2400	" 3200	"	10 —
"	3200	" 4000	"	12 50
"	4000	" 4800	"	15 —
"	4800	" 5600	"	17 50
"	5600	" 6400	"	20 —
"	6400	" 7200	"	22 50
"	7200	" 8000	"	25 —

Nad 8000 złr. od każdych 400 złr. opłaca się nadwyżki po 1 złr. 25 ct. — ilość niedochodząca 400 złr. uważana jest za całkowitą.

przeznaczono do uzyskania przyjęcia od akceptanta zamieszkalego po za granicami monarchii austro-węgierskiej. Jeżeli na pierwszej stronie takiego egzemplarza wpisane są wyrazy: „przeznaczony tylko do przyjęcia“ a druga strona tegoż egzemplarza w ten sposób jest przekreślona, iż wykluczone są wszelkie indosowania lub pokwitowania.

§. 5. Do weksli objętych §. 4 a), płatnych za okazaniem, lub w pewnym oznaczonym czasie po okazaniu, należy w dniu pierwszym po upływie sześciu miesięcy od dnia wystawienia, dopłacić taką kwotę, jakiej brakuje do należitości według skali II, jeżeli weksel ten do zapłacenia przedstawionym nie był.

Jeżeli weksle objęte §. 4 a), płatne w pewnym oznaczonym czasie po upływie sześciu miesięcy od dnia wystawienia (wyjąwszy atoli indosów do inkasowania lub *per procura* w myśl art. 17 ust. weksl.) mają być dalej pozbyte, należy przed pozbyciem uiścić należitość brakującą do wyrównania skali II.

Jeżeli pozbycie takowe odnosi się tylko do części sumy wekslowej, należy przy wekslach wolnych od opłaty podczas wystawienia uiścić opłatę według skali II odpowiadającą wysokości odstąpionej sumy; przy wekslach zaś, które od początku były obowiązane do opłaty stemplowej, należy uiścić różnicę wypadającą z obliczenia między należitością od odstąpionej sumy według skali II, a pomiędzy należitością odpowiednią tejże sumie według skali I, która obowiązywała w czasie wystawienia weksla.

§. 6. Każda pisemna prolongacja weksla krajowego ulega opłacie, mianowicie zaś: według skali I, jeżeli nie przenosi sześciu miesięcy; według skali II, we wszystkich innych wypadkach.

Czas prolongacyi liczyć się winien nie od dnia zezwolenia na nią, ale od dnia upływu poprzedniego terminu płatności.

§. 7. Jeżeli weksel podanym został do intabulacyi lub ostrzeżenia, w celu uzyskania prawa zastawu lub podzastawu na nieruchomości, jeżeli weksel ten przy swem wystawieniu wcale opłacie nie ulegał, lub też w mniejszej ilości, należy przed wniesieniem podania opłatę w ogólności według skali II przypadającą uzupełnić.

Jeżeli wpis odnosi się tylko do części należitości wekslowej, należy zastosować odpowiednio postanowienie ostatniego ustępu §. 5.

§. 8. Weksle zagraniczne (§. 2) są w zasadzie (§. 9) już przez samo wprowadzenie ich do kraju obowiązane do opłaty (§. 13). Opłaca się zatem od nich należytość:

a) Wedle skali I, jeżeli z samego weksla okazuje się, że zapłata nie później ma nastąpić, jak za rok od dnia wystawienia.

b) Wedle skali II, jeżeli z samego weksla okazuje się, że zapłata ma nastąpić później, jak po upływie roku od dnia wystawienia.

Postanowienia §. 4 ustęp przedostatni, tudzież §§. 5, 6 i 7 odnoszą się także do tych weksli i co do prolongacji pisemnych na nich umieszczonych w kraju — z tą jednak odmianą, że oznaczone w §§. 5 i 6 terminy sześciomiesięczne przedłużają się co do weksli zagranicznych do roku.

§. 9. Wyjątek od zasady w §. 8 przyjętej, stanowią tylko weksle zagraniczne, wyłącznie za granicą płatne. Weksle takie w takim tylko razie ulegają opłacie, jeżeli mają być w kraju puszczane w obieg. Od weksli tych i prolongacji umieszczonych na nich w kraju, jeżeli staną się obowiązkaniami do opłaty, należy w zasadzie uiścić opłatę tylko po dwa centy od każdych stu guldenów wekslowej sumy; przyczem resztę niedochodzącą stu guldenów za całość przjąć należy.

Jeżeli następnie taki weksel stanie się płatnym w kraju, lub jeżeli w kraju zrobiono z niego sądowy użytek — to w razie zajścia takiej okoliczności, a względnie przed zrobieniem sądowego użytku, należy uzupełnić opłatę do całkowitej wysokości tej opłaty, jaka w myśl §. 8 przypada.

Obowiązek uzupełnienia opłaty aż do całkowitej wysokości wedle skali II przypadającej, zachodzi w tym przypadku, gdy weksel taki podany został do wpisu lub ostrzeżenia, w celu uzyskania prawa zastawu lub podzastawu na nieruchomości (§. 7).

§. 10. Weksel uważa się jako w obieg puszczony, jeżeli go ktoś przyjęciem, poręczeniem lub indosem zaopatrzy i w ogóle weksel ten na swój własny lub obcy rachunek nabywa, pozbywa, zastawia, lub jako zabezpieczenie przyjmuje; jeżeli do przyjęcia lub zapłaty przedstawia, zapłatę nań uiszcza lub przyjmuje, protest zakłada z powodu nieprzyjęcia lub niezapłacenia, albo z niego robi sądowy użytek bez względu na to, czy na wekslu jest lub nie jest umieszczone jego nazwisko lub jego firma.

§. 11. Akcepty umieszczone na wekslu, wyjąwszy przypadku przewidzianego w §. 12, są wolne od opłaty, bez względu czy weksel wolnym jest od opłaty lub czy ulega opłacie skali I, albo niższej lub wyższej należytości.

Indosy, wraz z indosem *per procura* do indosowania i t. p. (art. 17 ust. weksl.), tudzież poręczenia i poświadczenia odbioru, umieszczone na wekslach od opłaty wolnych, lub ulegających opłacie według skali wyższej lub niższej, z wyjątkiem przypadku §. 12 objętego, nie ulegają również opłacie.

Natomiast należy uiszczać opłatę od indosów, poręczeń i poświadczeń odbioru, jeżeli oświadczenia te umieszczone są na wekslu ulegającym opłacie wedle skali II, lub jeżeli znajdują się na innym wekslu, w czasie kiedy już wedle niniejszej ustawy uzupełnienie opłaty wedle skali II nastąpić miało, jakoteż jeżeli umieszczenie indosu nastąpiło w tym czasie, że wskutek tego uzupełnienie opłaty wedle skali II nastąpić winno. W razach zachodzącego później obowiązku opłaty ulegają:

a) Indosy opłacie wedle skali I, weksle zaś hipotecznie wpisane lub zawierające deklarację hipoteczną — wedle skali II od sumy ustąpionej; indosy zaś zawierające wyrażenie: „do inkasowania“, „*per procura*“ lub inną formułę, oznaczającą pełnomocnictwo (art. 17 ust. weksl.) ulegają opłacie wymierzonej dla umów o pełnomocnictwo (poz. tar. III ustawy z d. 9 lutego 1850 Nr. 50 dz. u. p.).

b) Poręczenia opłacie według skali II od sumy poręczzonej.

c) Poświadczenia odbioru opłacie wedle skali II od sumy odebranej.

§. 12. Jeżeli na wekslu (wyjąwszy przypadek wspomniony w końcowym ustępie §. 4) dodano zezwolenie wpisu lub ostrzeżenia prawa zastawu lub podzastawu na nieruchomości, lub deklarację usprawiedliwiającą już uzyskane ostrzeżenie przez dopisanie osobnego ustępu, albo łącznie z przyjęciem, lub razem z innym oświadczeniem wekslowem, to należy uiszczyć należytość według skali II od wartości tego zobowiązania, na jakie hipoteka jest dana, lub ostrzeżenie jako usprawiedliwione uznane.

Takąż opłatę należy uiszczać od zwykłych akceptów w przypadku, gdy w osnowie weksla příjemca został zawezwanym do udzielenia jako zastaw lub podzastaw pewnej oznaczonej nieruchomości.

Deklaracya zezwalająca na wpis, ostrzeżenie lub usprawiedliwienie w tym tylko przypadku nie ulega innej opłacie, jeżeli z powodu indosu lub poręczenia, przypada należytość wedle skali II (§. 11).

§. 13. Od weksli wystawionych w kraju, należy uiszczyć opłatę przed podpisaniem się strony na papierze przeznaczonym na weksel; od weksli wystawionych za granicą przed puszczeniem ich w obieg (§. 10), a jeżeli weksel taki nie jest wyłącznie płatny za granicą, w każdym razie przed upływem 14 dni po wprowadzeniu go do kraju.

§. 14. Opłatę stempłową od weksli uiszczyć można w następny sposób tylko:

A) Przez użycie stempłowanych blankietów urzędowych.

B) W razie użycia blankietów, niepokrywających w zupełności przypadającej opłaty, oraz innych blankietów, dalej w razie wystawienia weksla bez użycia blankietu, uiszcza się przez przyklepianie na drugiej stronie papieru mającego użyć się na weksel jeszcze przed jego wystawieniem, takiej ilości znaczków stempłowych, jaką wynosi przypadająca należytość opłaty, ewentualnie jej uzupełnienie, a znaczki te przestemplowane być winny przez urząd do tego upoważniony.

Datę przestemplowania, jeżeli nie znajduje się na odcisku pieczęci, urząd winien uwidocznnić cyframi na każdym znaczku zamieszczonemi. Przestemplowania urzędowego przedsięwziąć nie wolno, jeżeli na papierze jest już podpis uskuteczniiony przez wystawcę, przyjemcę lub indosanta lub w ogóle przez którąkolwiek stronę. Każdy inny, jak ustępem B przepisany sposób uiszczania znaczkami stempłowemi (wyjąwszy przypadków oznaczonych ustępem F niniejszego paragrafu), a w szczególności przestemplowanie znaczków stempłowych pieczęcią prywatną jednej osoby, lub przez instytucyą nieupoważnioną do urzędowego przestemplowania znaczków stempłowych, nie będzie uważany jako dopełnienie obowiązku opłaty.

C) Jeżeli idzie o uiszczenie opłaty od weksli wystawionych za granicą, należy znaczki stempłowe wartości odpowiadającej wysokości opłaty na odwrotnej stronie weksla przyklepić, a mianowicie jeżeli strona odwrotna nie jest jeszcze zapisaną; w przeciwnym zaś razie, tuż pod ostatnim zagranicznym przypiskiem, w taki sposób, ażeby ponad znaczkiem nie pozostawić miejsca wolnego

do napisania indosu, albo innego dopisku; a następnie postarać się o urzędowe przestemplowanie, w sposób podany pod lit. *B* niniejszego paragrafu.

D) Jeżeli idzie o uzupełnienie opłaty od weksla, pierwsiastkowo od niej wolnego, lub też obowiązanego do mniejszej opłaty (§§. 5, 7, 8 i 9), należy na drugiej stronie przylepić znaczki stemplowe, wystarczające do uzupełnienia opłaty, a to przed użyciem tę opłatę uzasadniającem, albo przed zajściem usprawiedliwiającej okoliczności lub terminu; jeżeli zaś uzupełnienie opłaty uzasadnionem jest skutkiem podania weksla do sądu (§§. 7 i 9), to przestępowania urzędowego dokonać winien sąd. Wyjąwszy tego wypadku, strona pod własną odpowiedzialnością winna w myśl ustępu *B* uzyskać przestemplowanie znaczków stemplowych w upoważnionym do tego urzędzie, a to jeszcze przed użyciem, uzasadniającem uzupełnienie opłaty, względnie zaś przed zajściem okoliczności lub terminu ją uzasadniających.

E) Jeżeli uiścić się mająca należytość, a ewentualnie opłata wraz z dodatkami, przenosi kwotę 25 złr., można ją w przeciągu terminu §. 13 zastrzeżonego, a względnie przed zajściem okoliczności lub czasu (§§. 5, 7, 8 i 9) uzasadniającego obowiązek opłaty, uiścić bezpośrednio w urzędzie do wymiaru należytości przeznaczonym, a w takim razie urząd ten ma poświadczyć uiszczenie opłaty na wekslu, względnie zaś na papierze na weksel przeznaczonym.

F) Opłatę od prolongacji (§. 6) tudzież od deklaracji, zamieszczonych na wekslu, a do należytości obowiązanych (§§. 11 i 12) — jeżeli zapłaty nie uiszczono bezpośrednio wedle ustępu *E*, z powodu jej wysokości 25 złr. przenoszącej — należy uiścić albo w sposób ustępem *B*, lub ogólnem postanowieniem §. 3 ustawy z dnia 28 marca 1854 (Nr. 7 dz. u. p.), to jest przed uskuteczeniem prolongacji lub innego oświadczenia, należy znaczki stemplowe odpowiednie opłacie przylepić na wekslu w miejscu na to przeznaczonem i na polu zabarwionem pod znakiem stempla w prostej linii: przepisać pierwszy wiersz oświadczenia; jeżeli zaś oświadczenie jeden tylko wiersz zajmuje, część jego przepisać — nigdy zaś tytułu (nadpisu) lub podpisu nie zamieszczać.

Przestemplowanie prywatną pieczęcią zamiast przepisania i w tym razie nie ma znaczenia.

§. 15. Zezwolenie na drukowanie odrębnych blankietów dla pojedynczych firm i t. p. zaopatrzonych urządzeniami znaczkami stemplowymi pozostawia się uznaniu zarządu skarbowego. Do blankietów tych stosują się przepisy, wydane dla blankietów urzędowych (§. 14 A i B).

§. 16. Za opłatę weksli wystawionych w kraju, tudzież za oświadczenia (prolongacye, indosy i t. p.) z uwzględnieniem okresu czasu, w którym zaszedł obowiązek uiszczenia opłaty, odpowiedzialni są niepodzielnie wystawca, podpisujący lub podpisujący wspólnie przyjęcie, indos, lub inne na wekslu zamieszczone oświadczenie — w ogóle każdy, kto przez czynność §. 10 wspomnianą brał udział w obiegu weksla; dalej ten, kto założył protest nie doniosłszy o przekroczeniu — wreszcie posiadacz weksla.

Jeżeli zaś jedna z osób obowiązanych powyżej do uiszczenia opłaty, uiszcza ją jeszcze przed czasem, w którym weksel puściła w obieg lub zaprotestowała, to służy jej prawo szukania regresu na tych poprzednikach, osobiście od uiszczenia opłaty nie uwolnionych, którzy wedle ustawy byli przed nim obowiązani do wniesienia opłaty.

§. 17. Za opłatę weksli zagranicznych, tudzież za umieszczone na nich w kraju oświadczenie są odpowiedzialni niepodzielnie wszystkie osoby, które wykonały czynność wedle §. 10 uzasadniającego opłatę; następnie osoby, które w czasie zapadnięcia opłaty były w posiadaniu weksla — wreszcie ten, kto założył protest, nie zrobiwszy poprzednio przepisanego doniesienia o przekroczeniu.

Ostatni ustęp §. 16 i tutaj ma odpowiednie zastosowanie.

INSTRUKCYA

(rozporządzenie min. fin. z 31 marca 1876 r. Nr. 53 dz. p. p.)

do ustawy stemplowej z dnia 8 marca 1876 r.

Do §. 2. Ponieważ w tym paragrafie wyraźnie postanowiono, iż rozporządzenie z 2 października 1868 (Nr. 135 dz. p. p.), a w szczególności §§. 26, 27 i 28 zatrzymują swoją moc prawną, przeto do weksli wystawionych w krajach korony węgierskiej ma być zastosowanym przy obliczaniu wysokości należitości w razie przeniesienia ich na terytoryum, w którym ustawa z 8 marca 1876 obowiązuje, nie §§. 8 i 9, lecz §. 4 ustawy z 8 marca 1876 i należy kwotę uiszczoną królewsko-węgierskiemu skarbowi wliczyć do należitości przypadłej w myśl §§. 8, 10, 13 tutejszej ustawy z 8 marca 1876.

Do §. 3. Przy obliczeniu czasu wymienionego w pierwszym ustępie tego paragrafu należy zwrócić uwagę, jeżeli rozchodzi się o zastosowanie skali I lub II, czy dzień wypłaty swem nazwiskiem odpowiada dniowi wystawienia weksla. I tak n. p. weksel wystawiony dnia 28 lutego wtedy tylko ulegałby skali I, gdyby płatnym był najpóźniej 28 sierpnia, zaś płatny 29 lub 30 sierpnia powinien ulegać skali II. To samo stałoby się, gdyby n. p. weksel wystawionym był ostatniego września 1876, a płatnym ostatniego marca 1877, to w tym razie ulegać powinien skali II, a nie skali I.

Do §. 9. Ulg przyznanych w tym paragrafie weksłom zagranicznym, a tylko przez kraj przechodzącym (transito) nie należy udzielić, jeżeli później ustanowioną została wypłata dotyczących weksli w kraju n. p. przez dopisanie krajowego adresu na przypadek, domicylu, honorowego akceptu, albo jeżeli

w kraju zrobiono z takich weksli sądowy użytek, gdyż w tych wypadkach przestaje weksel być tylko przechodowym.

Do §. 11. Wedle dotychczasowych norm ulegały wszystkie bez wyjątku indosy skali II, które napisane były na wekslach, ulegających skali II. Wskutek postanowień §. 11 nowej ustawy należy udzielić ulg przy obliczeniu należitości w ten sposób, iż indosy niepodpadające pod §. 12 tej ustawy umieszczone na wekslach nie ulegających już dawniej skali II i na takich, które w czasie indosowania albo z powodu indosu miały być uzupełnione do wysokości skali II, mają być obliczone wedle skali I w stosunku do ustąpionej sumy, wyjąwszy, gdyby te indosy bądź w swej podstawie, bądź łącznie z akceptem i t. d. lub w formie osobnego dodatku zawierały deklarację tabularną, lub gdyby już były zaintabulowane.

Do §. 15. Drukowanie osobnych blankietów dla pojedynczych firm i t. d. zaopatrzonych urzędowym znakiem stemplowym, zastrzega się ministerstwu finansów.

Do §. 21. Wyraz „podniesienie należitości“ (*Gebührenerhöhung*) znaczy wedle ustawy z wyjątkiem (*ordentliche*) należitość wraz z tą sumą, która ma być doliczoną do zwyczajnej należitości z powodu przekroczeń przeciw tej ustawie (*Gebührensteigerung*). Tę różnicę trzeba zachować przy stosowaniu §. 21.

Jeżeli n. p. w pewnym wypadku, w którym od weksla ulegającego skali I wynosiłaby zwyczajna należitość 1 złr. a podwyższona 50 złr., należy postąpić w myśl §. 21 i wtedy obliczyć wypadnie zamiast całej podwyższonej należitości w ilości 50 złr.:

a) jako ukróconą zwyczajną należitość . . .	1 złr. — ct.
b) połowę podwyższonej należitości 49 złr. t. j. 24½ razy wziętą zwyczajną należitość, a więc.	24 złr. 50 ct.
Razem . . .	25 złr. 50 ct.

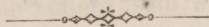
Zastrzeżone w §. 21 jako warunek zrzeczenie się strony wniesienia jakiegokolwiek zażalenia, należy skonstatować albo w podaniu spisaniem wedle T. P. 44 l. n. o. u. s., albo w protokole mającym zastąpić takie podanie, gdyż ustna prośba nie jest dostateczną.

W poświadczeniu odbioru takiej prośby, przeznaczonem dla strony, należy wyraźnie powołać §. 21 w każdym poszczególnym wypadku.

Wskutek postanowień tego paragrafu zrównane zostały podwyższone należitości ze zwyczajnymi i dlatego też mają do podwyższonych należitości zupełne zastosowanie przepisy dotyczące w myśl ustawy z 8 marca 1876 ściągnięcia i zabezpieczenia zwyczajnych należitości.

Do §. 27. Obecnie do wymiany uprawnione władze i urzędy zatrzymują i nadal określone w §. 27 prawo wymiany weksli krajowych na równowartościowe urzędowe blankiety wekslowe, względnie na marki stemplowe pod warunkami w tym paragrafie wymienionymi.

Dotyczące podania należy wedle T. P. 44 g. u. o. n. s. załatwiać. Decyzję co do wymiany weksli adresowanych do przekazanego zamieszkałego za granicą zastrzega sobie ministerstwo finansów.

II. Zobowiązanie wystawcy.

Art. 8.

Wystawca weksła odpowiada za jego przyjęcie i wypłatę podług prawa wekslowego.

Wystawca zatem odpowiada podług prawa wekslowego za przyjęcie nie tylko części, ale i całej sumy; również odpowiada za wypłatę nie tylko części, ale i całej sumy i to zarówno wekslobiercy, jak i wszystkim jego następcom, wyjąwszy przekazanego (art. 23 u. w.), gdyż ten nie jest jego następcą. Jeżeli jednak sam weksła własnoręcznie nie podpisał, to nawet przyznanie pozasądowe wobec świadków uczynione, że podpis jego jest autentyczny, nie czyni go wekslowo odpowiedzialnym¹⁾.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 8 ust. bośniackiej i §. 7 ust. węgierskiej.

III. I n d o s.

Art. 9.

Wekslobierca (remitent) może przenieść weksel na inną osobę przez indos (żyro).

Jeżeli zaś wystawca wzbronił przeniesienia weksła słowy „nie na zlecenie“ lub przez równoznaczające wyrażenie, natenczas indos nie ma skutków wekslowych.

Art. 8. Der Aussteller eines Wechsels haftet für dessen Annahme und Zahlung wechselfähig.

Art. 9. Der Remittent kann den Wechsel an einen Andern durch Indossament (Giro) übertragen.

Hat jedoch der Aussteller die Übertragung im Wechsel durch die Worte „nicht an die Ordre“ oder durch einen gleichbedeutenden Ausdruck untersagt, so hat das Indossament keine wechselrechtliche Wirkung.

¹⁾ O. T. N. z 25 kwietnia 1882 l. 3354. Czel. N. 308.

W bezpośrednim związku z wekslem pozostaje przelew wekslowy (indos, żyro), który do weksla dołożony stanowi z nim jedną prawną całość. Weksel bowiem zrodzony przez handel i pielęgnowany dla interesów handlowych obrał sobie za powołanie wyręczać w obowiązkach gotowe pieniądze i przenosić je z ręki do ręki. Spełniając to rodowe posłannictwo, weksel stał się papierem obiegowym, zmieniającym często i szybko swojego pana. To wywołało potrzebę wyszukania i ujednolajnienia sposobu przemiany własności weksla bez naruszenia jego istoty. Kupcy włoscy wprowadzili też w zwyczaj łatwy sposób sprzedaży weksli przez zamieszczenie na odwrotnej stronie weksla, na jego grzbiecie („in dosso“) odpowiedniego oświadczenia, czem dali początek urzędzeniu prawnemu „indosem“, „żyrem“ zwanemu ¹⁾.

Indos w szerszem znaczeniu jest to na wekslu, (jego odpisie lub na przydłużku) napisane przeniesienie weksla na inną osobę. Może być albo właściwym indosem, jeżeli przenosi własność weksla na inną osobę w sposób ustawą wekslową wskazany, albo też może być upoważnieniem do przedsięwzięcia niektórych czynności, wskazanych ustawą wekslową.

Indos różni się od cesyi tém, że cesyonaryusz nabywa tylko tyle praw, ile cedent sam miał, a ustępując dalej, to i jego cesyonaryusz nabywa prawa tylko swego cedenta, a więc prawa poprzedniego cedenta, podczas gdy indosat ²⁾ (indosataryusz) ustępuje wszystkie te prawa, które na wekslu są wypisane bez względu na osobiste stosunki prawne indosanta do indosata.

Nadto cesyonaryusz może w drodze regresu żądać od swego cedenta tylko tego, co jest cesją objęte i w granicach powszechną ustawą cywilną (§. 1394—1396 u. c.) wskazanych, zaś indosat ma zupełny i bezwarunkowy regres do swych poprzedników, wyjąwszy, gdyby w samym indosie było zastrzeżone ograniczenie ³⁾.

¹⁾ Louis: O pr. zn. p. na wekslu, str. 34. ²⁾ Częściej używany jest po polsku wyraz „indosat“ jak „indosataryusz“ i z tej przyczyny, jakoteż ze względu, że jest krótszym, zatrzymano tutaj wyraz „indosat“. Vide tom 41 *Biblioteki Warszawskiej* z r. 1851, str. 553. ³⁾ Są inne jeszcze teorye co do prawnej natury indosu, jak n. p. że indos jest cesją, ale co do skutków formalnych surowszą, lub że jest tylko species cesyi i t. d. Zobacz Justus Bude: *Rechtliche Natur des Wechselindossaments*. Giessen, 1884.

Weksle ustąpić można nietylko przez indos, ale także przez zwyczajną cesyę, przejęciem wszelkich passywów i aktywów, między którymi znajdują się weksle ¹⁾; przez licytację ²⁾, gdyż, skoro ustąpić można wszelkie pozbywalne prawa, to i wekslowe, jako również pozbywalne, ustąpić można ³⁾.

Ten artykuł jest równobrzmiący z §. 9 ust. bośniackiej i §. 8 ust. węgierskiej.

Art. 10.

Wskutek indosu przechodzą wszystkie prawa z weksła wypływające na indosata, a w szczególności także prawo dalszego indosowania weksła. Również i na wystawcę, przekazanego, przyjmcę lub którego z wcześniejszych indosantów można weksel ważnie indosować, a przez tych znowu dalej indosować.

Skoro więc wszystkie prawa z weksła wypływające przechodzą na indosata, to przechodzą bez osobnego przelewu przez samo indosowanie także prawa z nakazu zapłaty, a więc także prawo egzekucyi mobilarnej ⁴⁾, prócz prawa zastawu na nieruchomościach, gdyż do tego potrzeba osobnego dokumentu ⁵⁾, a w razie, jeżeli weksel indosowanym był na poprzedniego indosanta, to ten indosant nabywa jako indosat takie same prawa, jak każdy inny, prócz prawa zwrotnego poszukiwania przeciw swoim poprzednim następcom ⁶⁾.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 10 ust. bośniackiej i §. 9 ust. węgierskiej.

Art. 10. Durch das Indosament gehen alle Rechte aus dem Wechsel auf den Indossatar über, insbesondere auch die Befugniß, den Wechsel weiter zu indossiren. Auch an den Aussteller, Bezogenen, Acceptanten oder einen früheren Indossanten kann der Wechsel giltig indossirt, und von denselben weiter indossirt werden.

¹⁾ O. T. N. z 15 marca 1881 l. 2857. Czel. N. 278. O. T. N. z 12 kwietnia 1881 l. 4144. Czel. N. 282. ²⁾ O. T. N. z 8 marca 1877 l. 14027. Czel. 163. ³⁾ §. 1393 k. c. ⁴⁾ O. T. O. z 30 lipca 1878 l. 8719. Czel. 217. O. T. N. z 7 paźdź. 1881 l. 10774. Czel. 293. ⁵⁾ O. T. N. z 25 maja 1875 l. 5659. Czel. N. 87. ⁶⁾ O. T. N. z 27 maja 1853 l. 4928. Peitler N. 30.

Art. 11.

Indos musi być napisany na wekslu, odpisie tegoż, albo na połączonej z wekslem lub odpisem kartce (przydłużku, zwanym allonge).

Nie można zatem umieścić indosu ze skutkiem prawnym na osobnej z wekslem lub odpisem weksla niepołączonej kartce.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 11 ust. bośniackiej i z pierwszym ustępem §. 10 ust. węgierskiej.

Art. 12.

Indos jest ważny, jeżeli indosant napisze samo swoje nazwisko lub firmę swoją na odwrotnej stronie weksla, na odpisie jego, albo też na przydłużku. (Giro in bianco).

Różni się więc od zwykłego indosu tem, iż może być umieszczone tylko na odwrotnej stronie weksla ¹⁾ i zawiera tylko samo nazwisko lub firmę indosanta, a reszta miejsca przez zwykły indos zajętego zostaje wolną od zapisania, czystą (bianco). Indos in bianco musi atoli w ten sposób być napisany, aby nad niem tyle było miejsca wolnego, iżby wystarczyło do wypełnienia ²⁾.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 12 ust. bośniackiej i z drugim ustępem §. 10 ust. węgierskiej.

Art. 11. Das Indossament muss auf den Wechsel, eine Copie desselben oder ein mit dem Wechsel oder der Copie verbundenes Blatt (Allonge) geschrieben werden.

Art. 12. Ein Indossament ist giltig, wenn der Indossant auch nur seinen Namen oder seine Firma auf der Rückseite des Wechsels oder Copie, oder auf die Allonge schreibt. (Blanco-Indossament).

¹⁾ Blaschke: *Das öster. Wechselrecht*. ²⁾ O. T. N. z 25 listop. 1862 l. 8040 *Ger. Ztg.*

Art. 13.

Każdemu posiadaczowi weksła służy prawo wypełnić umieszczone na nim indosy in bianco; może jednak i bez tego wypełnienia weksel dalej indosować.

Można zatem przenieść weksel taki na inną osobę albo przez samo wręczenie weksła ¹⁾, albo przez drugi indos in bianco, albo też przez nowy wypełniony indos. Zupelnym zaś jest indos wtedy, jeżeli zawiera: a) nazwisko lub firmę indosanta; b) nazwisko lub firmę indosata; c) oświadczenie przeniesienia weksła. Z tego wynika, iż podanie czasu i miejsca napisania indosu, poświadczenie odbioru waluty i dodatku „na zlecenie“, nie jest istotnym wymogiem indosu, ale tylko rzeczą przydatną ²⁾.

Nie może jednak posiadacz weksła zamienić wypełniony indos na indos in bianco przez wykreślenie wyrazów napisanych nad nazwiskiem ³⁾.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 13 ust. bośniackiej i §. 11 ust. węgierskiej.

Art. 14.

Indosant odpowiada wedle prawa wekslowego każdemu późniejszemu posiadaczowi weksła za jego przyjęcie i wypłatę. Jeżeli zaś do indosu dodał uwagę „bez poręczenia“, „bez obowiązku“, lub równoznaczające zastrzeżenie, natenczas wolnym jest od odpowiedzialności za swój indos.

Art. 13. Jeder Inhaber eines Wechsels ist befugt, die auf demselben befindlichen Blanco-Indossamente auszufüllen; er kann den Wechsel aber auch ohne diese Ausfüllung weiter indossiren.

Art. 14. Der Indossant haftet jedem späteren Inhaber des Wechsels für dessen Annahme und Zahlung wechselförmig. Hat er aber dem Indossamente die Bemerkung „ohne Gewährleistung“, „ohne Obligo“ oder einen gleichbedeutenden Vorbehalt hinzuge-

¹⁾ Blaschke: *Das öster. Wechselrecht.* ²⁾ O. T. N. z 21 sierpnia 1862 l. 5190. Peitler, N. 251. ³⁾ O. T. N. z 21 stycznia 1873 l. 108. Rep. z r. 1887 N. 36.

Nie może być atoli indosant zniewolonym do wystąpienia w zastępstwie swego indosata ¹⁾; chociaż ma do tego prawo ²⁾. Jeżeli indosant umieści w indosie wyrażenie „zostanę zobowiązanym aż do zaspokojenia weksla“, to staje się przez to niepodzielnym spółdłużnikiem wraz z przyjemcą ³⁾.

Bez znaczenia jest jednak przyrzeczenie indosanta zapłacenia reszty waluty, uczynione po dniu płatności ⁴⁾. W razie jednak przedawnienia weksla w myśl przepisów ustawy wekslowej zastrzeżenie „odpowiedzialności na zawsze“ nie ma znaczenia i z urzędu uwzględnić należy to przedawnienie ⁵⁾.

Zarzut, iż przy zwrocie weksla tylko przez przeoczenie indos nie został wykreślony, nie ma żadnego znaczenia względem posiadacza weksla w dobrej wierze ⁶⁾.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 14 ust. bośniackiej i §. 12 ust. węgierskiej.

Art. 15.

Jeżeli w indosie wzbronionem jest dalsze pozbycie słowy „nie na zlecenie“, lub przez równoznaczące wyrażenie, to nie mają regresu do indosanta ci, którym dostał się weksel z ręki indosata.

Jako regułę przyjąć zatem można, iż indosant zawsze odpowiada wekslowo swoim następcom, wyjąwszy:

fügt, so ist er von der Verbindlichkeit aus seinem Indossamente befreit.

Art. 15. Ist in dem Indossamente die Weiterbegebung durch die Worte „nicht an Ordre“ oder durch einen gleichbedeutenden Ausdruck verboten, so haben diejenigen, an welche der Wechsel aus der Hand des Indossatars gelangt, gegen den Indossanten keinen Regress.

¹⁾ O. T. N. z 19 maja 1859 l. 4285. *Ger. Ztg.* ²⁾ O. T. N. z 28 listopada 1860 l. 13425. *Ger. Ztg.* ³⁾ O. T. N. z 14 paźdz. 1862 l. 5744, *Ger. Ztg.* i O. T. N. z 28 lutego 1878 l. 8624. *Czel.* 190. ⁴⁾ O. T. N. z 10 lutego 1875 l. 589. *Czel.* N. 73. ⁵⁾ O. T. N. z 4 lutego 1874 l. 607. *Czel.* 37. ⁶⁾ O. T. N. z 28 września 1876 l. 8694. *Czel.* N. 144.

1) jeżeli wyraźnie zastrzegł, iż nie ręczy, przez napisanie wyrażenia „bez poręczenia“, „bez obowiązku“, lub równoznaczącego (art. 14);

2) jeżeli wyraźnie wzbronił dalszego indosowania słowy „nie na zlecenie“, lub przez równoznaczące wyrażenie (artykuł 15), a wreszcie

3) jeżeli nie posiada zdolności wekslowej (art. 1).

W przypadku ad 2) odpowiada jednak swemu bezpośredniemu indosatowi.

Chociaż weksel „nie na zlecenie“ opiewa, to ustąpiony przez cesyę nie pozbawia cesyonariusza prawa skargi wekslowej przeciw przyjemcy i wystawcy ¹⁾).

Ten art. jest równobrzmiący z §. 15 ust. bośniackiej i §. 13 ust. węgierskiej.

Art. 16.

Jeżeli weksel indosowanym został po upływie czasu do zaprotestowania z powodu niewypłaty określonego, wówczas nabywa indosat prawa z przyjęcia znajdującego się na wekslu przeciw przekazanemu i prawa zwrotnego poszukiwania przeciw tym, którzy weksel indosowali po upływie tego czasu.

Jeżeli zaś weksel z powodu niezapłaty zaprotestowanym został jeszcze przed indosowaniem, to indosat ma prawa tylko swego

Art. 16. Wenn ein Wechsel indossirt wird, nachdem die für die Protesterhebung Mangels Zahlung bestimmte Frist abgelaufen ist, so erlangt der Indossatar die Rechte aus dem etwa vorhandenen Accepte gegen den Bezogenen und Regressrechte gegen Diejenigen, welche den Wechsel nach Ablauf dieser Frist indossirt haben.

Ist aber der Wechsel vor dem Indossamente bereits Mangels Zahlung protestirt worden, so hat der Indossatar nur die Rechte seines Indossanten gegen den Acceptanten, den Aussteller und die Diejenigen, welche den Wechsel bis zur Protesterhebung indossirt haben. Auch ist in einem solchen Falle der Indossant nicht wechsellässige verpflichtet.

¹⁾ O. T. N. z 8 paźdź. 1876. I. 7294. Czel. N. 153.

indosanta przeciw przyjemcy, wystawcy i tym, którzy weksel indosowali przed zaprotestowaniem. Nadto w takim razie indosant nie jest obowiązany podług prawa wekslowego.

W tym artykule orzeczone są dwa wypadki: albo 1) indosowano weksel po terminie wyznaczonym do przedstawienia i do założenia protestu z powodu niewypłaty, albo też 2) indosowano weksel po przedstawieniu i założeniu takiego protestu w należyтым czasie.

W pierwszym razie stają się indosatowi odpowiedzialni:

a) przyjemca ze swego akceptu, albowiem wedle art. 44 nie potrzeba założenia protestu w celu utrzymania praw wekslowych przeciw przyjemcy, wyjawszy, jeżeli weksel był domicylowany (art. 43) tudzież

b) wszyscy ci, którzy weksel po terminie do założenia powyżej określonego protestu indosowali.

W tym razie zatem nie odpowiadają wystawca i jego wszyscy następcy schodząc kolejno aż do tego, który pierwszy po terminie do założenia tego protestu wyznaczonym, indos swój napisał.

W drugim zaś wypadku rzecz się ma wcale inaczej, albowiem w razie indosowania weksla po założeniu protestu indosant nie zaciąga sam żadnych zobowiązań wekslowych względem indosata, lecz tylko przelewa na niego te prawa, które sam posiada. Ponieważ zaś jemu odpowiada wekslowo:

α) przyjemca, gdyż to wynika z art. 44 i zgodne jest z artykułem 43;

β) wystawca, tudzież

γ) wszyscy, którzy weksel indosowali aż do chwili założenia protestu, przeto tylko te prawa do tych osób przelewa na indosata.

W ogóle rzecz można, iż jeżeli weksel po założeniu protestu z powodu niewypłaty kilkakrotnie indosowanym został, to każdy z indosatów ma tylko prawa pierwszego indosata ¹⁾, a skutkiem tego jest, iż przeciw każdemu takiemu indosatowi wystawca, przyjemca i indosanci mogą się zasłonić zarzutami, które dopuszczalne są przeciw pierwszemu indosantowi występującemu po założeniu tego protestu ²⁾. Praw zaś do innych osób nie może indosant na-

¹⁾ O. T. N. z 11 lutego 1862 l. 745; Peitler: l. 239 i O. T. N. z 29 stycznia 1862 l. 156. Peitler: N. 23. ²⁾ O. T. N. z 8 lipca 1863 l. 4713. Ger. Halle.

dać i sam nie odpowiada wekslowo, dlatego, ponieważ przez założony protest z powodu niewypłaty interes wekslowy w zasadzie uważać należy za ukończony, a reszta osób występujących jako indosanci lub indosaci po założeniu tego protestu przedstawiają się li jako *procuratores* do zrealizowania waluty na wekslu wyrażonej *in rem suam* i dlatego nie zaciągają osobiście żadnych zobowiązań wekslowych. Jeżeli wystawca indosuje weksel po dniu płatności, to indosat w tym tylko razie nie utracą prawa zwrotnego poszukiwania do wystawcy, jeżeli w należytych czasie przedstawił przyjemcy weksel do wypłaty i gdy wypłata nie nastąpiła, protest założył ¹⁾. To samo dotyczy tych indosantów, którzy indosowali po dniu płatności ²⁾. Weksel nieprotestowany indosowany po dniu płatności równa się wekslowi opiewającemu „za okazaniem“ ³⁾; winien być zatem w przeciągu dwóch lat do wypłaty przedstawionym i założonym protest z powodu niewypłaty, w przeciwnym razie traci posiadacz prawo zwrotnego poszukiwania do tych, którzy ten weksel indosowali po dniu płatności.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 16 ust. bośniackiej, zaś §. 14 ust. węgierskiej jest wcale odmienny, gdyż opiewa: „Jeżeli weksel indosowanym został po czasie wyznaczonym do założenia protestu z powodu niewypłaty, to indosat wstępuje w prawa indosanta. W tym razie indosant nie jest wekslowo zobowiązany, czyli, iż indos dokonany po terminie do założenia protestu z powodu niewypłaty, przestaje być indosem i tylko staje się zwyczajną cesją.

Art. 17.

Jeżeli do indosu dołączono uwagę „do odebrania“ („zainkasowania“), „in procura“ lub inną, upoważnienie wyrażającą formułkę, wówczas indos nie przenosi własności weksla, lecz upo-

Art. 17. Ist dem Indossamente die Bemerkung „zur Ein-cassirung“, „in Procura“ oder eine andere, die Beyollmächtigung ausdrückende Formel beigelegt worden, so überträgt das Indos-

¹⁾ O. T. N. z 27 paźdz. 1875 l. 10241. Czel. N. 101. ²⁾ O. T. N. z 13 lipca 1876 l. 6746. Czel. N. 136. ³⁾ O. T. N. z 3 czerwca 1874 l. 5145. Czel. N. 49, O. T. N. z 13 lipca 1876 l. 6746. Czel. N. 136.

ważnia inosata do odbioru należności, do założenia protestu i do zawiadomienia poprzednika swego indosanta o nienastąpieniu wypłaty (art. 45), jakoteż do zaskarżenia niezapłaconego i do podniesienia deponowanego długu wekslowego.

Taki indosat ma prawo przenieść upoważnienie swoje na kogo innego przez dalszy indos in procura.

Nie ma jednak prawa puścić weksel w dalszy obieg przez właściwy indos, chociażby do jego indosu in procura dołączono dodatek „lub na zlecenie“.

Indos in procura jest więc niczem innem tylko pełnomocnictwem danem w formie indosu, na podstawie którego służy pełnomocnikom prawo przedstawienia weksla do przyjęcia, do wypłaty, do założenia protestu, do odebrania waluty od dłużnika wekslowego lub z depozytu sądowego, do zaskarżenia weksla i do ustanowienia innego pełnomocnika przez indos in procura.

Nie wolno mu jednak dalej indosować przez zwyczajny indos nawet wtedy, gdyby go do tego jego indosant upoważnił przez napisanie wyrazów „lub na zlecenie“.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 17 ust. bośniackiej, a zupełnie zgodny treścią z §. 15 ust. węgierskiej.

Zauważyć należy, iż w ust. węgierskiej istnieje §. 16 nieznany w naszej ustawie, następującej osnowy:

„Prawa pochodzące z weksla można przez cesyę z tym skutkiem ustąpić, iż cesyonaryusz może swych praw dochodzić

sament das Eigenthum an den Wechsel nicht, ermächtigt aber den Indossatar zur Einziehung der Wechselforderung, Protesterhebung und Benachrichtigung des Vormannes seines Indossanten von der unterbliebenen Zahlung (Art. 45), so wie zur Einklagung der nicht bezahlten und zur Erhebung der deponirten Wechselschuld.

Ein solcher Indossatar ist auch berechtigt, diese Befugniss durch ein weiteres Procura-Indossament einem Anderen zu übertragen.

Dagegen ist derselbe zur weiteren Begebung durch eigentliches Indossament selbst dann nicht befugt, wenn dem Procura-Indossamente der Zusatz „oder Ordre“ hinzugefügt ist.

przeciw przyjemcy i poprzednikom cedenta podług prawa wekslowego. Cesya winna być zarówno jak indos napisana na wekslu albo na kopii, albo na przydłużku połączonym z wekslem lub z kopią“.

Przykłady indosów.

1) Indos zupełny:

Zamiast mnie na zlecenie p. Władysława Zakopańskiego.
Kraków 4 lutego 1888.

Józef Bukowiński.

Taki indos może być zarówno na pierwszej, jak i na drugiej stronie weksla ważnie napisany.

2) Indos skrócony:

P. Władysławowi Zakopańskiemu

Józef Bukowiński.

Mimo, iż nie ma wyrażenia „zamiast mnie“ lub równoznaczącego, ani też daty i miejsca, indos taki jest zupełny. Datę na indosie należy umieszczać, choćby dla uniknienia kolizyi z przepisami stemplowemi.

3) Indos in bianco:

Józef Bukowiński.

albo

Zamiast mnie p.

Józef Bukowiński.

4) Indos z zastrzeżeniem swej nieodpowiedzialności:

Zamiast mnie p. Władysławowi Zakopańskiemu
„bez dalszej odpowiedzialności“ albo „bez dalszego obliżu“.

Józef Bukowiński.

5) Indos z zabronieniem dalszego indosowania:

P. Władysławowi Zakopańskiemu „bez możliwości dalszego indosowania“.

Józef Bukowiński.

albo

P. Władysławowi Zakopańskiemu „ale nie na jego zlecenie“.

Józef Bukowiński.

6) Indos dotyczący części waluty:

Zamiast mnie p. Władysławowi Zakopańskiemu w ilości 100 złr., reszta 200 złr. indosowana p. Eustachemu Kościelewiczowi.

Józef Bukowiński.

albo

Zamiast mnie p. Władysławowi Zakopańskiemu w ilości 100 złr., reszta 200 złr. jest moją nadal.

Józef Bukowiński.

7) Indos in procura:

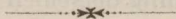
Zamiast mnie p. Władysławowi Zakopańskiemu „do zainkasowania“.

Józef Bukowiński.

albo

P. Władysławowi Zakopańskiemu „in procura“.

Józef Bukowiński.

IV. Przedstawienie do przyjęcia.

Art. 18.

Posiadacz weksła ma prawo natychmiast przedstawić weksel przekazanemu do przyjęcia, a w razie odmówienia przyjęcia protest założyć. (Przeciwna umowa nie ma żadnego skutku wedle prawa wekslowego).

Wyjątek zachodzi tylko co do weksli targowych i jarmarcznych, które dopiero w czasie ustawą na miejscu targu lub jarmarku do przedstawienia oznaczonym prezentowane, a w razie odmówienia przyjęcia zaprotestowane być mogą.

Samo posiadanie weksła upoważnia do przedstawiania go i do założenia protestu z powodu nieprzyjęcia.

Ten artykuł jest równobrzmiący z §. 18 ust. bośniackiej, zaś ustęp 1 i 3 tego artykułu jest zgodny z §. 17 ust. węgierskiej; w miejsce zaś drugiego ustępu art. 18 ust. austriackiej, jest osobny §. 18 ust. węgierskiej, który brzmi: „Weksle opiewające na jarmarki krajowe można podczas trwania jarmarku kiedykolwiek w okresie czasu wyznaczonym §. 35 do przyjęcia przedstawić“.

Art. 18. Der Inhaber eines Wechsels ist berechtigt, den Wechsel dem Bezogenen sofort zur Annahme zu präsentiren und in Ermanglung der Annahme Protest erheben zu lassen. (Eine entgegenstehende Übereinkunft hat keine wechselrechtliche Wirkung).

Nur bei Mess- oder Markt-Wechseln findet eine Ausnahme dahin Statt, dass solche Wechsel erst in der an dem Mess- oder Markte gesetzlich bestimmten Präsentationszeit zur Annahme präsentirt, und in Ermanglung derselben protestirt werden können.

Der blosse Besitz des Wechsels ermächtigt zur Präsentation des Wechsels und zur Erhebung des Protestes Mangels Annahme.

Art. 19.

Obowiązek posiadacza, weksel do przyjęcia przedstawić, dotyczy tylko tych weksli, które opiewają na pewien oznaczony czas po okazaniu. Takie weksle muszą być pod utratą prawnego poszukiwania wekslowego przeciw indosantowi i wystawcy przedstawione do przyjęcia w sposób, szczególnie w wekslu umieszczonem postanowieniem oznaczony, a gdyby go nie było, w przeciągu dwóch lat po wystawieniu.

Obowiązek wekslowy indosanta weksla tego rodzaju, który w indosie określił czas do przedstawienia, gaśnie, jeżeli weksel w przeciągu tego czasu nie był przedstawionym do przyjęcia.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 19 ust. bośniackiej i zgodny z §. 19 ust. węgierskiej.

Art. 20.

Jeżeli nie można uzyskać przyjęcia weksla wystawionego na pewien oznaczony czas po okazaniu, albo, jeżeli przekazany odmawia umieszczenia daty swego przyjęcia, natenczas winien posiadacz na dowód przedstawienia weksla we właściwym czasie założyć protest w ciągu czasu do przedstawienia określonego, pod utratą prawa poszukiwania wekslowego na indosantach i wystawcy.

Art. 19. Eine Verpflichtung des Inhabers, den Wechsel zur Annahme zu präsentiren, findet nur bei Wechseln statt, welche auf eine bestimmte Zeit nach Sicht lauten. Solche Wechsel müssen bei Verlust des wechselfässigen Anspruches gegen die Indossanten und den Aussteller, nach Massgabe der besonderen im Wechsel enthaltenen Bestimmung und in Ermangelung derselben binnen zwei Jahren nach der Ausstellung zur Annahme präsentirt werden.

Hat ein Indossant auf einen Wechsel dieser Art seinem Indossamente eine besondere Präsentationsfrist hinzugefügt, so erlischt seine wechselfässige Verpflichtung, wenn der Wechsel nicht innerhalb dieser Frist zur Annahme präsentirt worden ist.

Art. 20. Wenn die Annahme eines auf bestimmte Zeit nach Sicht gestellten Wechsels nicht zu erhalten ist, oder der Bezo-

Dzień protestu uważa się w takim razie za dzień przedstawienia. Jeżeli zaniechano założenia protestu, natenczas liczy się czas zapadłości weksla przeciw przyjemcy, który nie zaopatrzył datą swego przyjęcia, od ostatniego dnia terminu do przedstawienia zakreślonego.

Z powyższych artykułów wynika, iż posiadacz weksla zwyczajnie ma prawo, a więc nie obowiązek weksel przekazanemu do przyjęcia przedstawić i to nawet natychmiast. Prawa tego natychmiast wykonać nie może z wekslem jarmarcznym lub targowym, gdyż prezentowanie takie odbyć się może na miejscu targu lub jarmarku i to w czasie ustawą tych miejsc dozwołonym. Obowiązek zaś prezentowania dotyczy tylko tych weksli, które opiewają na pewien oznaczony czas po okazaniu. Jeżeli zatem wyznaczony jest w samym wekslu czas przedstawienia do przyjęcia, to należy prezentować w tym czasie, a gdyby to zastrzeżenie nie istniało, natenczas w przeciągu dwóch lat, gdyż niedopełnienie tego uwalnia wystawcę i indosanta od odpowiedzialności wekslowej. Na dowód spełnionego prezentowania i odmówienia przyjęcia należy protest założyć. Protest taki i wtedy jest potrzebny, jeżeli przyjemca wprawdzie daje przyjęcie, ale nie chce umieścić daty swego przyjęcia. Weksel zaprotestowany z powodu nieprzyjęcia ma być ponownie w dniu wypłaty prezentowany do wypłaty i w razie odmowy ponownie zaprotestowany, gdyż zaniedbanie tego spowodza utratę zwrotnego poszukiwania na wystawcy i indosantach ¹⁾. Z tego wynika, iż obowiązek

gene die Datirung seines Acceptes verweigert, so muss der Inhaber, bei Verlust des wechselfähigen Anspruches gegen die Indossanten und den Aussteller die rechtzeitige Präsentation des Wechsels durch einen innerhalb der Präsentationsfrist (Art. 19) erhobenen Protest feststellen lassen.

Der Protesttag gilt in diesem Falle für den Tag der Präsentation.

Ist die Protesterhebung unterblieben, so wird gegen den Acceptanten, welcher die Datirung seines Acceptes unterlassen hat, die Verfallzeit des Wechsels vom letzten Tage der Präsentationsfrist an gerechnet.

¹⁾ O. T. N. z 22 stycznia 1873 l. 540. Czel. N. 13.

prezentowania do przyjęcia dotyczy albo weksli, opiewających na pewien czas po okazaniu, albo tych weksli przekazowych domicylowanych, których wystawca wyraźnie prezentowanie polecił, albo wreszcie weksli jarmarcznych i targowych, jeżeli przepisy miejscowe prezentowanie nakazują.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 20 ust. bośniackiej i węgierskiej.

V. Przyjęcie (akcept).

Art. 21.

Przyjęcie weksła musi być napisane na wekslu.

Każde na wekslu napisane i przez przekazanego podpisane oświadczenie uważa się za bezwarunkowe przyjęcie, jeżeli w tem oświadczeniu wyraźnie nie zastrzeżono, że wskazany albo wcale przyjąć nie chce, albo też tylko z pewnemi ograniczeniami.

Również uważa się za bezwarunkowe przyjęcie, jeżeli przekazany podpisze swoje nazwisko lub swoją firmę, bez żadnego zastrzeżenia na pierwszej stronie weksła.

Raz skutecznionego przyjęcia nie można więcej cofać.

Przyjęcie weksła jestto pisemne oświadczenie, uczynione przez przekazanego, że walutę okazanego weksła zapłaci w dniu płatności. Przyjęcie dopuszczalne jest zatem tylko na wekslach przekazanych, a nie na własnych; nie może być ustnie

Art. 21. Die Annahme des Wechsels muss auf dem Wechsel schriftlich geschehen.

Jede auf den Wechsel geschriebene und von dem Bezogenen unterschriebene Erklärung gilt für eine unbeschränkte Annahme, sofern nicht in derselben ausdrücklich ausgesprochen ist, dass der Bezogene entweder überhaupt nicht oder nur unter gewissen Einschränkungen annehmen wolle.

Gleichergestalt gilt es für eine unbeschränkte Annahme, wenn der Bezogene ohne weiteren Beisatz seinen Namen oder seine Firma auf die Vorderseite des Wechsels schreibt.

Die einmal erfolgte Annahme kann nicht wieder zurückgenommen werden.

uczynione i nie może być napisane na osobnej kartce, ale na samym wekslu. Ponieważ przyjęcie musi być napisane, przeto przyjemca musi umieć pisać, wyjąwszy przypadków art. 94 i 95 wskazanych, i nie może mieć znaczenia mechaniczne naśladowanie podpisu będącego dziełem obcej ręki (n. p. przeciągnięcie atramentem podpisu obcą ręką położonego ¹⁾), lub w ten sposób, iż trzecia osoba podpisuje nieumiejącego pisać przekazanego, prowadząc jego ręką pióro), jako bez wewnętrznej świadomości dokonania własnego podpisu spełnione ²⁾. Podpis hebrajski jest nieważny na akcie prawnym ³⁾.

Ten art. jest równozbrzmący z §. 21 ust. bośniackiej i węgierskiej.

Art. 22.

Przekazany może ograniczyć przyjęcie na część sumy na wekslu wypisanej.

Jeżeli zaś do przyjęcia dodano inne ograniczenia, to weksel taki staje na równi z tym, któremu przyjęcia zupełnie odmówiono; jednakże przyjemca odpowiada w granicach swego przyjęcia podług prawa wekslowego.

Ograniczenie zatem w przyjęciu umieszczone tyczyć się może tylko sumy (n. p. przyjmuje weksel na 100 zhr. napisany, zamiast na całe 100 zhr. tylko na kwotę 50 zhr.); nie może zaś tyczyć się innych okoliczności (n. p. że zapłaci zamiast za 3 miesiące, dopiero za 6 miesięcy walutę), gdyż weksel z tem ograniczeniem

Art. 22. Der Bezogene kann die Annahme auf einen Theil der im Wechsel verschriebenen Summe beschränken.

Werden dem Accepte andere Einschränkungen beigefügt, so wird der Wechsel einem solchen gleichgeachtet, dessen Annahme gänzlich verweigert worden ist, der Acceptant haftet aber nach dem Inhalte seines Acceptes wechselfällig.

¹⁾ O. T. N. z 17 maja 1883 l. 4731. *Przegląd sądowy* z r. 1884, str. 93.

²⁾ Zobacz uwagi przy art. 94 i 95 i ustawę z 19 czerwca 1872 l. 88 dz. p. p.

³⁾ Dekr. nadw. z 20 grudnia 1842 i z dnia 4 marca 1846.

staje na równi z tym, któremu przyjęcia zupełnie odmówiono i tylko příjemcę wiąże to jego oświadczenie.

Ten art. jest zgodny z §. 22 ust. bośniackiej i węgierskiej.

Art. 23.

Przekazany staje się przez przyjęcie podług prawa wekslowego obowiązany do wypłacenia w terminie sumy przyjętej.

Również i příjemca odpowiada podług prawa wekslowego wystawcy w granicach swego przyjęcia.

Przeciwnie zaś przekazanemu nie służy żadne prawo wekslowe przeciw wystawcy.

Zasadą więc jest, iż příjemca odpowiada tylko na podstawie swego przyjęcia i tylko posiadaczowi weksla ¹⁾.

Ten art. jest zgodny z §. 23 ust. bośniackiej i węgierskiej.

Art. 24.

Jeżeli na wekslu podano inne miejsce wypłaty, aniżeli miejsce zamieszkania przekazanego (weksel domicylowany), natenczas winien przekazany, jeżeli z weksla się nie okazuje, przez kogo zapłata w miejscu wypłaty uiszczoną być ma, wyrazić tę oko-

Art. 23. Der Bezogene wird durch die Aunahme wechselmässig verpflichtet, die von ihm acceptirte Summe zur Verfallzeit zu zahlen.

Auch dem Aussteller haftet der Bezogene aus dem Accepte wechselmässig.

Dagegen steht dem Bezogenen kein Wechselrecht gegen den Aussteller zu.

Art. 24. Ist in dem Wechsel ein vom Wohnorte des Bezogenen verschiedener Zahlungsort (Art. 4, Nr. 8) angegeben (Domcilwechsel), so ist, in sofern der Wechsel nicht schon ergibt, durch wen die Zahlung am Zahlungsorte erfolgen soll, diess vom

¹⁾ O. T. N. z 5 grudnia 1860 l. 12225. Ger. Ztg.

liczność na wekslu przy swoim przyjęciu. Jeżeli to nie nastąpiło, wtedy uważać należy, iż przekazany sam chce uiścić zapłatę w miejscu wypłaty.

Wystawca weksła domicylowanego może w nim polecić przedstawienie do przyjęcia. Niezachowanie tego przepisu pociąga za sobą utratę prawa zwrotnego poszukiwania na wystawcy i indossantach.

Wekslem umiejscowionym jest ten, w którym napisano inne miejsce zamieszkania przekazanego, a inne miejsce zapłaty. Pod „miejszem rozumieć należy miejscowość ¹⁾.

Ten art. jest zgodny z §. 24 ust. bośniackiej i węgierskiej.

Weksle umiejscowione wyglądać mogą:

- 1) Kraków dnia 1 lipca 1888. Na 100 złr. w. a. Za trzy miesiące od daty zapłacisz pan za tym prima wekslem na zlecenie p. Konrada Borodaja sumę 100 złr. w. a.

Do p. Edwarda Przytockiego
w Krakowie

Stanisław Cichowski
przyjmuje
Edward Przytocki.

płatny u p. Leona Grabarskiego
we Lwowie.

Bezogenen bei der Annahme auf dem Wechsel zu bemerken. Ist diess nicht geschehen, so wird angenommen, dass der Bezogene selbst die Zahlung am Zahlungsorte leisten wolle.

Der Aussteller eines Domicilwechsels kann in demselben die Präsentation zur Annahme vorschreiben. Die Nichtbeobachtung dieser Vorschrift hat den Verlust des Regresses gegen den Aussteller und die Indossanten zur Folge.

¹⁾ O. T. N. z 1 maja 1861 l. 3180. *Ger. Ztg.*

2) Kraków 1 lipca 1888. Na 100 złr. w. a. Za trzy miesiące od daty zapłacisz pan za tym prima wekslem na zlecenie pana Konrada Borodaja sumę 100 złr. w. a.

Do p. Ewarda Przytockiego
w Krakowie
płatny we Lwowie.

Stanisław Cichowski
przyjmuje
Edward Przytocki.

3) Kraków 1 lipca 1888. Na 100 złr. w. a. Za trzy miesiące od daty zapłacisz pan za tym prima wekslem za poprzedniem przedstawieniem do przyjęcia panu Konradowi Borodajowi w Krakowie sumę 100 złr. w. a.

Do p. Leona Grabarskiego
we Lwowie.

Stanisław Cichowski.

VI. Zwrotne poszukiwanie zabezpieczenia.

1. Z powodu nieprzyjęcia.

Art. 25.

Jeżeli weksel albo wcale nie, albo z ograniczeniami, albo też tylko na mniejszą sumę przyjęty został, natenczas indosanci i wystawca są wekslowo zobowiązani, za wydaniem im protestu założonego z powodu nieprzyjęcia, dać dostateczne zabezpieczenie co do wypłaty w terminie sumy na wekslu wyrażonej, albo ilości nieprzyjętej i zwrotu kosztów nieprzyjęciem spowodowanych.

Sposób zabezpieczenia i miejsce, gdzie rzecz na zabezpieczenie dana zachowana być ma, zawisły od umowy stron. Jeżeli między stronami układ co do tej okoliczności nie przyszedł do skutku, wtedy suma zabezpieczyć się mająca ma być w gotówce złożona w sądzie.

Art. 25. Wenn die Annahme eines Wechsels überhaupt nicht oder unter Einschränkungen, oder nur auf eine geringere Summe erfolgt ist, so sind die Indossanten und der Aussteller wechselfähig verpflichtet, gegen Aushändigung des Mangels An-

Wierzycielowi wekslowemu służy prawo zastawu na rzeczy na zabezpieczenie danej nawet wtedy, gdyby mu takowe wyraźnie udzielone nie było.

Prawo zwrotnego poszukiwania jest prawem służącym posiadaczowi weksła żądania podług prawa wekslowego od swoich poprzedników wypłaty lub zabezpieczenia i to albo z powodu nieuskrutechnionej wypłaty weksła, albo z powodu nieprzyjęcia weksła albo też z powodu niepewności przyjemcy. Regres zatem jest albo prawem żądania wypłaty, o czem poniżej będzie mowa, albo też prawem żądania zabezpieczenia. Zabezpieczenia tego żądać można:

- 1) z powodu niezyskania przyjęcia i to:
 - a) jeżeli przyjęcia w ogóle odmówiono, lub
 - b) jeżeli przyjęto pod ograniczeniami,
 - c) jeżeli przyjęto na mniejszą sumę;
- 2) z powodu niepewności przyjemcy, n. p. jeżeli stanie się niewypłacalnym.

Postępowanie celem przeprowadzenia powyższego prawa zabezpieczenia normuje rozp. min. z 18 lipca 1859 Nr. 132 dz. u. p.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 25 ust. bośniackiej, zaś §. 25 ust. węgierskiej obejmuje dosłownie tylko dwa pierwsze ustępy art. 25 ust. austr., zaś trzeciego ustępu w ustawie węgierskiej wcale nie ma.

nahme aufgenommenen Protestes genügende Sicherheit dahin zu leisten, dass die Bezahlung der im Wechsel verschriebenen Summe, oder des nicht angenommenen Betrages, sowie die Erstattung der durch die Nichtannahme veranlassten Kosten am Verfalltage erfolgen werde.

Die Art der Sicherstellung und der Ort, wo die zur Sicherheit gegebene Sache verwahrt werden soll, hängt von der Uebereinkunft der Parteien ab. Sind sie darüber nicht einig, so muss der sicherzustellende Betrag bei Gericht bar erlegt werden.

Dem Wechselgläubiger gebührt auf die zur Sicherstellung erlegte Sache das Pfandrecht, wenn es ihm auch nicht ausdrücklich eingeräumt worden ist.

Art. 26.

Remitentowi, jak również każdemu indosatowi służy prawo, wskutek posiadania protestu założonego z powodu nieprzyjęcia, żądać zabezpieczenia od wystawcy i reszty poprzedników i prawo skargi w drodze procesu wekslowego.

Zwrotnie poszukującego nie wiąże w tem działaniu ani kolej indosów, ani raz uczyniony wybór.

Nie potrzeba dostarczenia weksla i dowodu, iż sam zwrotnie poszukujący zabezpieczył swoich następców.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 26 ust. bośniackiej i zgodny treścią z §. 26 ust. węgierskiej.

Art. 27.

Dane zabezpieczenie służy nie tylko zwrotnie poszukującemu, ale także wszystkim następcom dającego zabezpieczenie, o ile oni na nim w drodze regresu poszukują zabezpieczenia. Następcy uprawnieni są tylko w tym razie żądać dalszego zabezpieczenia,

Art. 26. Der Remittent, sowie jeder Indossatar wird durch den Besitz des, Mangels Annahme aufgenommenen Protestes ermächtigt, von dem Aussteller und den übrigen Vormännern Sicherheit zu fordern und im Wege des Wechselprocesses darauf zu klagen.

Der Regressnehmer ist hierbei an die Folgeordnung der Indossamente und die Einmal getroffene Wahl nicht gebunden.

Der Beibringung des Wechsels und des Nachweises, dass der Regressnehmer seinen Nachmännern selbst Sicherheit bestellt habe, bedarf es nicht.

Art. 27. Die bestellte Sicherheit haftet nicht bloss dem Regressnehmer, sondern auch allen übrigen Nachmännern des Bestellers, in sofern sie gegen ihn den Regress auf Sicherstellung nehmen. Dieselben sind weitere Sicherheit zu verlangen nur in dem Falle berechtigt, wenn sie gegen die Art oder Grösse der bestellten Sicherheit Einwendungen zu begründen vermögen.

jeżeli zdołają uzasadnić zarzuty przeciw sposobowi lub wysokości danego zabezpieczenia.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 27 ust. bośniackiej i zgodny treścią z §. 27 ust. węgierskiej.

Art. 28.

Dane zabezpieczenie musi być zwróconem :

- 1) jak tylko nastąpiło później zupełne przyjęcie weksla ;
- 2) jeżeli przeciw zwrotnie zobowiązanemu, który takowe udzielił, w przeciągu roku licząc od dnia płatności weksla, niewytoczono skargi o zapłatę weksla ;
- 3) jeżeli zapłata weksla nastąpiła, albo jeżeli weksel stracił moc swoją wekslową.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 28 ust. bośniackiej i zgodny treścią z §. 28 ust. węgierskiej.

2. Z powodu niepewności przyjemcy.

Art. 29.

Jeżeli weksel przyjęto w części lub całości, wówczas można co do przyjętej sumy żądać zabezpieczenia tylko :

- 1) jeżeli ogłoszono konkurs (upadłość) do majątku przyjemcy, lub gdy przyjemca swe wypłaty wstrzymał ;

Art. 28. Die bestellte Sicherheit muss zurückgegeben werden :

- 1) sobald die vollständige Annahme des Wechsels nachträglich erfolgt ist ;
- 2) wenn gegen den Regresspflichtigen, welcher sie bestellt hat, binnen Jahresfrist, vom Verfalltage des Wechsels an gerechnet, auf Zahlung aus dem Wechsel nicht geklagt worden ist ;
- 3) wenn die Zahlung des Wechsels erfolgt oder die Wechselkraft desselben erloschen ist.

Art. 29. Ist ein Wechsel ganz oder theilweise angenommen worden, so kann in Betreff der acceptirten Summe Sicherheit nur gefordert werden :

- 2) jeżeli egzekucya przedsięwzięta na majątku przyjemcy po wystawieniu weksla okazała się bezowocną, albo też jeżeli przeciw niemu zarządzone wykonanie aresztu osobistego z powodu niedopełnienia obowiązku zapłaty.

Ostatni ustęp dotyczący aresztu osobistego uchylonym został ustawą z 4 maja 1868, Nr. 34 dz. p. p.

Jeżeli w tych wypadkach przyjemca nie da zabezpieczenia i z powodu tego założono protest przeciw niemu i jeżeli także od osób wskazanych na wypadek (Nothadressen), a wymienionych na wekslu po okazaniu im protestu nie można uzyskać przyjęcia, natenczas posiadacz weksla i każdy indosat ma prawo żądać zabezpieczenia od swoich poprzedników za wydaniem im protestu (art. 25—28).

Posiadaczowi weksla służy zaś prawo żądać w tych wypadkach zabezpieczenia także od przyjemcy w drodze procesu wekslowego ¹⁾.

1) wenn über das Vermögen des Acceptanten der Conkurs (Debitverfahren, Falliment) eröffnet worden ist, oder der Acceptant auch nur seine Zahlungen eingestellt hat;

2) wenn nach Ausstellung des Wechsels eine Execution in das Vermögen des Acceptanten fruchtlos ausgefallen, oder wider denselben wegen Erfüllung einer Zahlungsverbindlichkeit die Vollstreckung des Personalarrestes verfügt worden ist.

Wenn in diesen Fällen die Sicherheit von dem Acceptanten nicht geleistet und dieserhalb Protest gegen denselben erhoben wird, auch von den auf dem Wechsel etwa benannten Nothadressen die Annahme nach Ausweis des Protestes nicht zu erhalten ist, so kann der Inhaber des Wechsels und jeder Indossatar gegen Auslieferung des Protestes von seinen Vormännern Sicherstellung fordern (Art. 25—28).

Der blosse Besitz des Wechsels vertritt die Stelle einer Vollmacht, in den Nr. 1 und 2 genannten Fällen von dem Acceptanten Sicherstellungsbestellung zu fordern, und wenn solche nicht zu erhalten ist, Protest erheben zu lassen.

¹⁾ Rozp. z 2 listopada 1858 Nr. 198 dz. u. p.

Samo posiadanie weksla zastępuje miejsce pełnomocnictwa do żądania w przypadkach Nr. 1 i 2 wskazanych zabezpieczenia od przyjemcy, a gdyby danem nie było, do założenia protestu.

Gdy przeciw przyjemcy żądaniem jest zabezpieczenie, nie potrzeba do tego założenia protestu ¹⁾).

Niewypłacalnym nie jest jednak ten, kto odmówił zapłaty kilku weksli ²⁾, ani ten, przeciw komu kilka skarg ³⁾ lub próśb o zabezpieczenie lub egzekucję ⁴⁾ wniesiono, albo też poświadczenie dwóch obywateli ⁵⁾ lub świadectwem przez gminę wydanem ⁶⁾ zamierzoną ucieczkę udowodnić usiłowano, ale ten, przeciw komu egzekucya bezowocnie przedsięwziętą została ⁷⁾. Petent ma udowodnić bezskuteczność egzekucyi i nie wystarczy dowód, że inne egzekucye wykonane zostały i cały majątek zajęty został, ale że rezultat z dokonanej egzekucyi był niewystarczający ⁸⁾. Niewypłacalnym jest również ten, kto sam wyraźnie oświadczył, że dalszych wypłat uiścić nie może ⁹⁾. Wobec tego przesadnem jest twierdzenie tych, którzy sądzą, że prawo żądania zabezpieczenia, względnie wypłaty z powodu niepewnej wypłacalności dłużnika głównego w prawie wekslowem „nie ma podstawy bytu“ lub że to jest „instytucya ekonomicznie zgubna“ ¹⁰⁾.

Ten art. jest wprawdzie równobrzmiący z §. 29 ust. bośniackiej, jednak w ustawie bośniackiej, przed ustępem ostatnim jest zdanie: „Posiadacz weksla jest w tych przypadkach uprawnionym żądać także od przyjemcy zabezpieczenia w drodze procesu wekslowego“, zaś §. 29 ust. węgierskiej jest zgodny treścią z art. 29 ust. austr.

¹⁾ O. T. N. z 17 listopada 1886, l. 13337. *Prawnik* z r. 1886 str. 187.
²⁾ O. T. N. z 26 lutego 1852, l. 356. *Peitler*, Nr. 17. ³⁾ O. T. N. z 16 marca 1875, l. 2499. *Czel.* Nr. 79. ⁴⁾ O. T. N. z 15 maja 1855, l. 4656. *Peitler*, Nr. 62. ⁵⁾ O. T. N. z 1 października 1856, l. 9374. *Peitler*, Nr. 85. ⁶⁾ O. T. N. z 10 sierpnia 1866, l. 1991. *Kral.* Nr. 24. ⁷⁾ O. T. N. z 1 maja 1869, l. 2588. *Kral.* Nr. 141. ⁸⁾ O. T. N. ad 4 z 15 maja 1855, l. 4656. *Peitler*, Nr. 62. ⁹⁾ O. T. N. z 11 lutego 1874, l. 1941. *Czel.*, Nr. 40. ¹⁰⁾ Zobacz F. X. Fierich. *Przegląd sądowy* z r. 1887, str. 715.

VII. Wykonanie zobowiązania wekslowego.

1. Dzień wypłaty.

Art. 30.

Jeżeli na wekslu wyrażonym jest dzień wypłaty, to weksel płatny jest w tym dniu.

Jeżeli za czas wypłaty podany jest środek miesiąca, to w dniu 15-tego miesiąca płatny jest weksel (jeżeli czas wypłaty wyznaczonym jest na początek lub koniec miesiąca, to przez to rozumieć należy pierwszy lub ostatni dzień miesiąca).

Ustęp w nawiasie przytoczony dodany został do tego artykułu rozporz. min. z 2 listopada 1858, Nr. 197 dz. u. p.

Prolongacya jest to zezwolenie wstrzymania wypłaty udzielone dłużnikowi wekslowemu. Jest ona przymusową, jeżeli władza tak rozporządziła (*moratorium*), albo dobrowolną, jeżeli strony same się tak ułożyły. Prolongacya jest dopuszczalną i wiąże strony, chociażby nie była uwidocznioną formalnie na wekslu¹⁾.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 30 ust. bośniackiej i z dwoma pierwszymi ustępami §. 30 ust. węgierskiej, nadto ostatni ust. węgierskiej brzmi: „Jeżeli przy oznaczeniu czasu płatności wymieniono miesiąc i dzień, a opuszczono rok, to należy rozumieć ten rok, w którym weksel został wystawiony; jeżeli jednak dzień płatności w tym roku minął, to przypada płatność na następny rok.

Art. 31.

Weksel wystawiony na okazanie płatny jest przy okazaniu.

Weksel taki musi być (pod utratą roszczenia wekslowego do indosantów i do wystawcy) prezentowanym do zapłaty, stósownie

Art. 30. Ist in dem Wechsel ein bestimmter Tag als Zahlungstag bezeichnet, so tritt die Verfallzeit an diesem Tage ein.

Ist die Zahlungszeit auf die Mitte eines Monates gesetzt worden, so ist der Wechsel am 15. dieses Monates fällig (ist die Zahlungszeit auf Anfang, oder ist sie auf Ende eines Monates gesetzt worden, so ist darunter der erste oder der letzte Tag des Monates zu verstehen).

Art. 31. Ein auf Sicht gestellter Wechsel ist bei der Vorzeigung fällig.

¹⁾ O. T. N. z 12 kwietnia 1859, I. 2969. Peitler, Nr. 157.

do szczególnego w nim zawartego zastrzeżenia, a w razie gdyby go nie było w przeciągu dwóch lat po wystawieniu, pod utratą prawa poszukiwania wekslowego na indosantach i wystawcy.

Jeżeli zaś indosant umieścił na wekslu przy swoim indosie tego rodzaju szczególny termin do przedstawienia, natenczas gaśnie jego zobowiązanie wekslowe, jeżeli weksel w ciągu tego terminu nie został przedstawionym.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 31 ust. bośniackiej i węgierskiej.

Art. 32.

Termin weksli płatnych po upływie oznaczonego czasu po okazaniu lub po dacie, przypada:

- 1) jeżeli czas na dzień oznaczonym został, w ostatnim dniu tego terminu, przyczem nie wlicza się dnia, w którym weksel płatny po dacie był wystawiony, albo też tego dnia, w którym weksel płatny po okazaniu przedstawionym został do przyjęcia;
- 2) jeżeli czas oznaczonym został na tygodnie, miesiące, albo przeciąg kilkomiesięczny (rok, pół roku, kwartał), w tym

Ein solcher Welcher muss bei Verlust des wechselfähigen Anspruches gegen die Indossanten und den Aussteller nach Massgabe der besonderen im Wechsel enthaltenen Bestimmung, und in Ermangelung derselben binnen zwei Jahren nach der Ausstellung zur Zahlung präsentirt werden.

Hat ein Indossant auf einen Wechsel dieser Art seinem Indossamente eine besondere Präsentationsfrist hinzugefügt, so erlischt seine wechselfähige Verpflichtung, wenn der Wechsel nicht innerhalb dieser Frist präsentirt worden ist.

Art. 32. Bei Wechseln, welche mit dem Ablaufe einer bestimmten Frist nach Sicht oder nach Dato zahlbar sind, tritt die Verfallzeit ein:

- 1) wenn die Frist nach Tagen bestimmt ist, an dem letzten Tage der Frist; bei Berechnung der Frist wird der Tag, an welchem der nach Dato zahlbare Wechsel ausgestellt oder der nach Sicht zahlbare zur Annahme präsentirt ist, nicht mitgerechnet;
- 2) wenn die Frist nach Wochen, Monaten oder einem, mehrere Monate umfassenden Zeitraume (Jahr, halbes Jahr, Viertel-

dniu tygodnia lub miesiąca wypłaty, który swoim nazwiskiem lub liczbą odpowiada dniowi wystawienia lub przedstawienia; jeżeli zaś nie ma tego dnia w miesiącu wypłaty, to termin jej przypada na ostatni dzień tego miesiąca.

Wyrażenie „pół miesiąca“ znaczy przeciąg 15 dni. Jeżeli weksel wystawionym jest na jeden lub więcej miesięcy i pół, w takim razie należy te 15 dni na ostatku liczyć.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 31 ust. bośniackiej i węgierskiej.

Art. 33

Dni względności zostają zniesione.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 33 ust. bośniackiej, zaś §. 33 ust. węgierskiej opiewa: „Wypłata ma w dniu płatności najpóźniej o godzinie 12 w południe być uiszczoną“, a zatem ustawa węgierska oznacza termin na godziny, czego ustawa austr. wcale nie zna.

Art. 34.

Jeżeli weksel płatny w kraju po dacie wystawiony został za granicą, gdzie obliczają czas wedle dawnego kalendarza, bez zastrzeżenia, iż weksel datowanym jest wedle nowego kalendarza, lub jeżeli ma datę podwójną wedle obydwóch kalendarzy. naten-

jahr) bestimmt ist, an demjenigen Tage der Zahlungswoche oder des Zahlungsmonates, der durch seine Benennung oder Zahl dem Tage der Ausstellung oder Präsentation entspricht; fehlt dieser Tag in dem Zahlungsmonate, so tritt die Verfallzeit am letzten Tage des Zahlungsmonates ein.

Der Ausdruck „halber Monat“ wird einem Zeitraume von 15 Tagen gleichgeachtet. Ist der Wechsel auf einen oder mehrere ganze Monate und einen halben Monat gestellt, so sind die 15 Tage zuletzt zu zählen.

Art. 33. Respecttage finden nicht statt.

Art. 34. Ist in einem Lande, in welchem nach altem Stile gerechnet wird, ein im Inlande zahlbarer Wechsel nach Dato ausgestellt, und dabei nicht bemerkt, dass der Wechsel nach neuem Stile datirt sei, oder ist derselbe nach beiden Stilen datirt, so wird der Verfalltag nach demjenigen Kalendertage des neuen Stiles berechnet, welcher dem nach altem Stile sich ergebenden Tage der Ausstellung entspricht.

czas dzień wypłaty oblicza się wedle dnia kalendarza nowego, odpowiadającego dniowi wystawienia dawnego kalendarza.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 34 ust. bośniackiej i węgierskiej.

Art. 35.

Weksle targowe i jarmarczne płatne są w terminie wyznaczonym przez ustawę obowiązującą w miejscu targu lub jarmarku, a w razie nieistnienia takiej ustawy w dniu poprzedzającym dzień prawnego zakończenia targu lub jarmarku. Jeżeli targ lub jarmark trwa tylko jeden dzień, wówczas dzień wypłaty weksła przypada w tym dniu.

(Zobacz §. 4 ust. wpraw. i przypisek do tego paragrafu).

§. 35 ustawy bośniackiej różni się od ustawy austr. tem, że postanawia, iż jeżeli jarmark trwa dłużej jak jeden dzień a nie więcej jak 8 dni, to weksel jest płatny na jeden dzień naprzód przed prawnym zakończeniem jarmarku; jeżeli zaś jarmark trwa dłużej jak 8 dni, to płatny jest weksel w trzecim dniu przed prawnym zamknięciem jarmarku.

§. 35 ust. węgierskiej także różni się od ustawy austr., gdyż postanawia, iż jeżeli trwa jarmark dłużej jak jeden dzień a nie więcej jak 8 dni, to płatny jest weksel w ostatnim dniu prawnego zakończenia jarmarku, a jeżeli więcej jak 8 dni, to w ósmym dniu trwania jarmarku.

2. W y p ł a t a.

Art. 36.

Posiadacz indosowanego weksła legitymuje się za właściciela takowego szeregiem w związku ze sobą będących i aż do niego

Art. 35. Mess- oder Marktwechsel werden zu der durch die Gesetze des Mess- oder Markortes bestimmten Zahlungsfrist, und in Ermangelung einer solchen Festsetzung an dem Tage vor dem gesetzlichen Schlusse der Messe oder des Marktes fällig.

Dauert die Messe oder der Markt nur einen Tag, so tritt die Verfallzeit des Wechsels an diesem Tage ein.

Art. 36. Der Inhaber eines indossirten Wechsels wird durch eine zusammenhängende, bis auf ihn hinuntergehende Reihe von

schodzących indosów. Pierwszy zatem indos podpisanym być musi przez remitenta, każdy zaś następny przez tego, kogo bezpośrednio poprzedzający indos jako indosata wskazuje. Jeżeli po indosie in bianco następuje dalszy indos, uważać należy, że wystawca takowego nabył weksel przez indos in bianco. Wykreślone indosy uważać należy przy sprawdzeniu legitymacyi za nienapisane.

Płacący nie jest obowiązany dochodzić prawdziwości indosów.

Wypłaty waluty wekslowej nie może żądać nielegitymowany posiadacz weksla, gdyż sam fakt posiadania weksla nie uprawnia do żądania wypłaty. Żądający wypłaty musi się wykazać szeregiem indosów aż do niego schodzących i wskazujących jego albo jako właściciela weksla, albo jako pełnomocnika właściciela weksla. Jeżeli jednak dłużnik przyrzekł wypłatę posiadaczowi weksla nie mającemu tej legitymacyi, do wypłaty jest obowiązany ¹⁾.

Nie będzie zaś miał legitymacyi posiadacza weksla ten, kto otrzymawszy od przyjemcy niepodpisany przez wystawcę weksel w celu dostarczenia pieniędzy przez eskontowanie, sam się jako wystawca podpisze i nie uściwszy waluty, zaskarża weksel przeciw przyjemcy ²⁾, jak niemniej ten, kto otrzymawszy weksel, w którym on figuruje jako wystawca na własne zlecenie, od przyjemcy

Indossamenten als Eigenthümer des Wechsels legitimirt. Das erste Indossament muss demnach mit dem Namen des Remittenten, jedes folgende Indossament mit dem Namen Desjenigen unterzeichnet sein, welchen das unmittelbar vorhergehende Indossament als Indossatar benennt. Wenn auf ein Blanco-Indossament ein weiteres Indossament folgt, so wird angenommen, dass der Aussteller des letzteren den Wechsel durch das Blanco-Indossament erworben hat.

Ausgestrichene Indossamente werden bei Prüfung der Legitimation als nicht geschrieben angesehen.

Die Echtheit der Indossamente zu prüfen, ist der Zahlende nicht verpflichtet.

¹⁾ O. T. N. z 19 maja 1859, Nr. 5570. Peitler, Nr. 164. ²⁾ O. T. N. z 9 września 1858, l. 10078. Peitler, Nr. 136.

wyłącznie w celu dostarczenia pieniędzy przez eskontowanie, weksel ten przeciw przyjemcy sam zaskarża nie uściwszy waluty ¹⁾).

Wykreślony indos musi być czytelny ²⁾). Indos wypełniony nie może być zamieniony na indos in bianco przez to, iż oświadczenie przelewu przekreślono i tylko samo nazwisko indosanta zostawiono ³⁾).

Ten art. jest równobrzmiący z §. 36 ust. bośniackiej i węgierskiej.

Art. 37.

Jeżeli weksel opiewa na monetę nie będącą w obiegu w miejscu wypłaty, albo też na monetę w rachunku istniejącą, natenczas suma wekslem objęta może być zapłaconą w monecie krajowej wedle jej wartości w czasie płatności, wyjąwszy gdyby wystawca wyraźnie zastrzegł wypłatę w gatunku monety na wekslu wymienionej przez użycie wyrazu: „effectiv“ (istotnie) lub innego podobnego.

Zobacz ust. z 5 maja 1766, ces. pat. z 2 czerwca 1848 i 27 kwietnia 1858, dalej ust. z 5 maja 1866, Nr. 51 i 25 sierpnia 1866, Nr. 101 dz. p. p.

Wedle §. 18 ces. rozp. z 27 kwietnia 1858 nikt nie był obowiązany przyjąć zapłaty w monecie zdawkowej wyżej nad $\frac{1}{4}$ części guldena, jednak rozporz. min. finansów z 16 lipca 1868, Nr. 108 dz. p. p. postanowiono, iż w prywatnym obrocie obowiązany jest każdy przyjąć 2 złr. w srebrnej, lub 50 ct. w miedzianej monecie.

Art. 37. Lautet ein Wechsel auf eine Münzsorte, welche am Zahlungsorte keinen Umlauf hat, oder auf eine Rechnungswährung, so kann die Wechselsumme nach ihrem Werthe zur Verfallzeit in der Landesmünze gezahlt werden, sofern nicht der Aussteller durch den Gebrauch des Wortes „effectiv“ oder eines ähnlichen Zusatzes die Zahlung in der im Wechsel benannten Münzsorte ausdrücklich bestimmt hat.

¹⁾ O. T. N. z 7 września 1864, l. 6674, *Ger. Ztg.* ²⁾ O. T. N. z 21 kwietnia 1858, l. 3660. Peitler, Nr. 130. ³⁾ O. T. N. z 21 stycznia 1873, l. 108. *Notar. Zeitschrift* z r. 1874.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 37 ust. bośniackiej i zgadza się w treści z §. 37 ust. węgierskiej tylko dodaje: „że wypłata może nastąpić wedle średniej ceny owego gatunku monety notowanej na giełdzie w Budapeszcie“.

Art. 38.

Posiadaczowi weksła niewolno odmówić przyjęcia częściowej upłaty nawet wtedy, jeżeli przyjęcie całej na wekslu wypisanej sumy nastąpiło.

Jestto wyjątek z ogólnej zasady wypowiedzianej w §. 1415 k. c.

Wolno mu jednak prolongować weksel, a w takim razie przedłużenie zobowiązania wekslowego nie koniecznie musi być napisane na wekslu ¹⁾).

Ten art. jest równobrzmiący z §. 38 ust. bośniackiej i węgierskiej.

Art. 39.

Dłużnik wekslowy obowiązany jest wypłacić tylko za wydaniem mu pokwitowanego weksła.

Jeżeli dłużnik wekslowy tylko część sumy uiścił, wówczas może tylko żądać, aby tę upłatę na wekslu odpisać i jego na odpisie weksła pokwitować.

Jeżeli zaś na zabezpieczenie długu wekslowego zastaw dano i to na wekslu uwidoczniło, to dłużnik nie jest obowiązany

Art. 38. Der Inhaber des Wechsels darf eine ihm angebotene Theilzahlung selbst dann nicht zurückweisen, wenn die Annahme auf den ganzen Betrag der verschriebenen Summe erfolgt ist.

Art. 39. Der Wechselschuldner ist nur gegen Aushändigung des quittirten Wechsels zu zahlen verpflichtet.

Hat der Wechselschuldner eine Theilzahlung geleistet, so kann derselbe nur verlangen, dass die Zahlung auf dem Wechsel abgeschrieben, und ihm die Quittung auf einer Abschrift des Wechsels ertheilt werde.

¹⁾ O. T. N. z 2 września 1875, I. 12 377. *Przegląd sądowy i administr.* z r. 1876.

uiścić wypłaty za wydaniem samego tylko weksła¹⁾, również i wtedy nie jest obowiązany zaskarżony przyjemca uiścić wypłaty za wydaniem weksła, jeżeli drugi egzemplarz weksła (*Secunda Wechsel*) przyjął²⁾. Jeżeli zamiast waluty nadesłano wierzycielowi nowe weksle, to milczenie wierzyciela nie znaczy, że zapłata uiszczoną została³⁾.

Jeżeli za już istniejący dług wekslowy danym był nowy weksel, to wtedy tylko dług ten uważany być może przez to za odnowiony lub umorzony, jeżeli albo strony wyraźnie tak się umówiły, albo jeżeli z towarzyszących okoliczności niewątpliwie się okazuje, że to odnowienie lub umorzenie było celem nowego weksla, lub też, jeżeli nowy weksel został zapłaconym⁴⁾.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 39 ust. bośniackiej i węgierskiej.

Art. 40.

Jeżeli w terminie płatności nie żądano wypłaty weksła, w takim razie służy przyjemcy prawo po upływie czasu oznaczonego do założenia protestu z powodu niewypłaty, złożyć sumę wekslową do sądu na koszt i niebezpieczeństwo posiadacza weksła.

Nie potrzeba przytem zawezwania posiadacza weksła.

Żądanie zapłaty może także pisemnie i bez przedstawienia weksła nastąpić⁵⁾. Deponowania waluty w sądzie nie można uważać za zapłatę, jeżeli nastąpiło przed upływem terminu do założenia protestu wyznaczonego⁶⁾, nawet gdyby na wekslu ciężyło

Art. 40. Wird die Zahlung des Wechsels zur Verfallzeit nicht gefordert, so ist der Acceptant nach Ablauf der für die Protesterhebung Mangels Zahlung bestimmten Frist befugt, die Wechselsumme auf Gefahr und Kosten des Inhabers bei Gericht niederzulegen.

Der Vorladung des Inhabers bedarf es nicht.

¹⁾ O. T. N. z 13 stycznia 1857, l. 12852. Peitler, Nr. 91. ²⁾ O. T. N. z 18 kwietnia 1861, l. 2824. Peitler, Nr. 209. ³⁾ O. T. N. z 9 paźdz. 1862, l. 6367. *Ger. Halle.* ⁴⁾ O. T. N. z 28 maja 1873, l. 5184. *Notar. Zeitschrift* z r. 1874. ⁵⁾ O. T. N. z 13 czerwca 1866, l. 4726. *Ger. Ztg.* 1866. ⁶⁾ O. T. N. z 21 listop. 1851, l. 9980. Peitler, Nr. 12.

zapowiedzenie ¹⁾). Deponowanie zaś uważanem jest za zapłatę, jeżeli posiadacz weksla więcej odsetek żąda, jak mu się należy ²⁾), jeżeli dług wekslowy zhipotekowany ma nadciężar ³⁾). Depozyt taki należy przyjąć w przechowanie sądowe nie sprawdzając z urzędu warunków §. 1425 k. c. ⁴⁾) i nie potrzeba zawiadamiać wierzyciela o złożeniu pieniędzy w depozyt ⁵⁾).

Ten art. jest równobrzmiący z §. 40 ust. bośniackiej i węgierskiej.

VIII. Zwrotne poszukiwanie z powodu niewypłaty.

Art. 41.

Dla wykonania zwrotnego poszukiwania na wystawcy i indossantach z powodu nieotrzymania wypłaty potrzeba:

- 1) aby weksel przedstawionym był do wypłaty i
- 2) aby tak owo przedstawienie jak i jej nieotrzymanie udowodnione było protestem założonym we właściwym czasie.

Wolno założyć protest w dniu wypłaty, powinien być jednak założonym najpóźniej w drugim dniu powszednim po dniu wypłaty.

Zwrotne poszukiwanie (*regres*) jest to prawo służące posiadaczowi weksla żądania wedle prawa wekslowego od swoich poprzedników zapłaty lub zabezpieczenia i to albo z powodu

Art. 41. Zur Ausübung des bei nicht erlangter Zahlung statthafter Regresses gegen den Aussteller und die Indossanten ist erforderlich:

- 1) dass der Wechsel zur Zahlung präsentirt worden ist, und
- 2) dass sowohl diese Präsentation, als die Nichterlangung der Zahlung durch einen rechtzeitig darüber aufgenommenen Protest dargethan wird.

Die Erhebung des Protestes ist am Zahlungstage zulässig, sie muss aber spätestens am zweiten Werktag nach dem Zahlungstage geschehen.

¹⁾ O. T. N. z 15 września 1857, l. 9297, Peitler, Nr. 114. ²⁾ O. T. N. z 7 marca 1865, l. 1863, *Ger. Ztg.* ³⁾ O. T. N. z 10 grudnia 1861, l. 7673, *Ger. Ztg.* ⁴⁾ O. T. N. z 12 listop. 1856, l. 10998, *Ger. Ztg.* ⁵⁾ O. T. N. z 10 grudnia 1861, l. 7673, Peitler, Nr. 333.

nieuskutecznionej zapłaty weksla, albo z powodu nieprzyjęcia weksla, albo też wreszcie z powodu niepewności przyjęcia¹⁾.

Jeżeli weksel płatny w oznaczonym czasie po okazaniu należycie zaprotestowanym został z powodu nieprzyjęcia z tej przyczyny, iż przekazany przy przedstawieniu do przyjęcia odmówił takowego, to mimo tego musi być weksel w czasie wypłaty znowu do wypłaty przedstawionym i znowu protest z powodu nieuiszczenia zapłaty założonym, jeżeli posiadacz weksla uzyskać chce prawo zwrotnego poszukiwania wekslowego na wystawcy i indosantach²⁾.

Jeżeli uprawniony i obowiązany zgodnie termin płatności prolongowali, to zaniechanie założenia protestu z powodu niewypłaty w pierwotnym terminie płatności, nie pozbawia ich żadnych praw³⁾, bo chociaż ustawa wekslowa o tem nie mówi, ale kodeks cywilny nie zabrania⁴⁾.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 41. ust. bośniackiej i węgierskiej i tylko we węgierskiej jest dodatek, że protest można założyć dopiero po 12 godzinie w południe.

Art. 42.

Zastrzeżenie niezakładania protestu („bez protestu“, „bez kosztów“ i t. d.) uważać należy za uwolnienie od założenia protestu, lecz nie jako uwolnienie od obowiązku przedstawienia we właściwym czasie. Wekslowo obowiązany, który to zastrzeżenie uczynił,

Art. 42. Die Aufforderung, keinen Protest erheben zu lassen („ohne Protest“, „ohne Kosten“ &c.), gilt als Erlass des Protestes, nicht aber als Erlass der Pflicht zur rechtzeitigen Präsentation. Der Wechselverpflichtete, von welchem jene Aufforderung ausgeht, muss die Beweislast übernehmen, wenn er die rechtzeitig geschehene Präsentation in Abrede stellt.

Gegen die Pflicht zum Ersatze der Protestkosten schützt jene Aufforderung nicht.

¹⁾ Blaschke: *Das österr. Wechselrecht.* ²⁾ O. T. N. z 22 stycznia 1873, l. 540, *Notar. Zeitschrift* z r. 1864. ³⁾ Zobacz uwagę przy art. 20. ⁴⁾ O. T. N. z 3 maja 1877. l. 2593, *Czel.* Nr. 166.

musi przyjąć na siebie ciężar dowodu, jeżeli zaprzecza, iż przedstawienie w należytych czasie nie nastąpiło.

Zastrzeżenie to nie uwalnia od obowiązku zwrotu kosztów protestu.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 42 ust. bośniackiej i węgierskiej.

Art. 43.

Weksle umiejscowione należy wskazanemu w umiejscowieniu, albo, jeżeli wymierzony nie jest, przekazanemu w owym miejscu, gdzie weksel umiejscowionym został, do wypłaty przedstawić, a jeżeli wypłata nie nastąpiła, należy tam protest założyć.

Jeżeli zaniechano założenia protestu u wskazanego w umiejscowieniu, natenczas utracą się roszczenia wekslowe nie tylko do wystawcy i indosantów, ale nawet do przyjemcy.

Weksle domicylowane przekazowe są dwojakie:

1) zupełne (właściwe), jeżeli zawierają prócz miejsca zamieszkania przekazanego drugie miejsce geograficznie inne jako miejsce wypłaty, tudzież nazwisko osoby, która nie jest przekazanym względnie przyjemcą, a przecież wypłatę uskutecznić ma;

2) niezupełne, (niewłaściwe), jeżeli zawierają prócz miejsca zamieszkania przekazanego drugie miejsce geograficznie inne, jako miejsce wypłaty, jednak nazwisko wypłaty nie jest wcale podane.

W pierwszym razie zaniechanie założenia protestu z powodu niewypłaty wskazanego w umiejscowieniu spowoduje utratę roszczeń wekslowych nie tylko do wystawcy i indosantów, ale nawet

Art. 43. Domicilirte Wechsel sind dem Domiciliaten, oder wenn ein solcher nicht benannt ist, dem Bezogenen selbst an demjenigen Orte, wohin der Wechsel domicilirt ist, zur Zahlung zu präsentiren, und wenn die Zahlung unterbleibt, dort zu protestiren.

Wird die rechtzeitige Protesterhebung beim Domiciliaten verabsäumt, so geht dadurch der wechsellässige Anspruch nicht nur gegen den Aussteller und die Indossanten, sondern auch gegen den Acceptanten verloren.

do przyjemcy. W drugim razie t. j. przy domicylach niezupełnych zaniechanie założenia takiego protestu powoduje wprawdzie utratę roszczeń do wystawcy i indosantów, ale wcale nie do przyjemcy, czyli, iż w tych wypadkach, w których odmienne jest miejsce zamieszkania przekazanego, a względnie przyjemcy od miejsca wypłaty, to dla utrzymania praw wekslowych przeciw przyjemcy z powodu, że nie wypłacił waluty w owem miejscu wypłaty, nie potrzeba założenia protestu, gdyż nietylko, iż komisya lipska przy redakcyi ustawy wekslowej wyraźnie zbyteczność protestu w stosunku do przyjemcy skonstatowała ¹⁾ i w nauce późniejszej znalazło to zapatrywanie zupełne uzasadnienie ²⁾, ale nawet i najwyższy Trybunał w Wiedniu to również zatwierdził ³⁾.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 43 ust. bośniackiej i węgierskiej.

Art. 44.

Do utrzymania w mocy praw wekslowych przeciw przyjemcy nie potrzeba, wyjawszy przypadek w art. 43 wymieniony, ani przedstawienia w dniu wypłaty, ani też założenia protestu.

Wedle tego artykułu zaniechanie założenia protestu wtedy tylko sprowadza utratę praw wekslowych nawet przeciw przyjemcy, jeżeli domicyliat na wekslu jest wymieniony ⁴⁾ i nie zmienia się ten stan rzeczy przez ogłoszenie konkursu do majątku akceptanta ⁵⁾. To samo dotyczy weksli w ten sposób domicylowa-

Art. 44. Zur Erhaltung des Wechselrechtes gegen den Acceptanten bedarf es mit Ausnahme des im Art. 43 erwähnten Falles weder der Präsentation am Zahlungstage, noch der Erhebung eines Protestes.

¹⁾ Posiedzenie XIV z dnia 9 list. 1847, protokół §§. 403, 404, 1232, 1234.

²⁾ Zobacz J. B. Braun, *Lehre vom Domicilwechsel*. ³⁾ O. T. N. z 11 stycznia 1882, l. 11732. *Przegląd sądowy* z r. 1882, Nr. 14. O. T. N. z 17 listopada 1886, l. 13280. *Prawnik* z r. 1887, str. 18. ⁴⁾ O. T. N. z 13 czerwca 1851, l. 4549. Peitler, Nr. 7. O. T. N. z 18 kwietnia 1861, l. 2508. Peitler, Nr. 208. O. T. N. z 3 lipca 1860, l. 7222. Peitler, Nr. 193. ⁵⁾ O. T. N. z 16 maja 1854, l. 5137. Peitler, Nr. 48.

nych amortyzowanych¹⁾, gdyż prezentowanie nastąpić może przez okazanie kopii weksla²⁾. Weksla domicylowanego, chociażby na nim napisane było nazwisko domicylata, nie potrzeba protestować, jeżeli albo taki weksel znajduje się w posiadaniu domicylata³⁾, albo jeżeli remitent i domicylat są jedną osobą⁴⁾, lub jeżeli wystawca i domicylat są również jedną osobą⁵⁾.

Weksle mające dwa miejsca wypłaty są ważne, jednak tylko pierwsze miejsce ma znaczenie prawne, drugie uważać należy za nieistniejące⁶⁾.

Wyciśnięcie stampila firmy mającej wskazywać domicylata nie ma znaczenia prawnego i weksel uważać należy jako niemający nazwiska domicylata⁷⁾.

Jeżeli domicylat popadł w konkurs, to należy u zarządcy jego masy konkursowej weksel zaprezentować, ewentualnie tam protest założyć⁸⁾.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 44 ust. bośniackiej i węgierskiej i tylko ustawa węgierska wyraźnie postanawia, co tutaj przy omówieniu art. 43 ust. austr. względem założenia protestu przy wekslach domicylowanych niezupełnych wykazaliśmy, a mianowicie: „To postanowienie dotyczy także tych domicylowanych weksli, na których nie jest napisana inna jako domicylat osoba, a inna jako przekazany, albo jeżeli domicylat jest zarazem posiadaczem weksla“.

Art. 45.

Posiadacz weksla zaprotestowanego z powodu niewypłaty, obowiązany jest pisemnie zawiadomić swojego bezpośredniego

Art. 45. Der Inhaber eines Mangels Zahlung protestirten Wechsels ist verpflichtet, seinen unmittelbaren Vormann innerhalb zweier Tage nach dem Tage der Protesterhebung von der Nicht-

¹⁾ O. T. N. z 22 lipca 1857, l. 7155. Peitler, Nr. 112. ²⁾ Zobacz art. 62.

³⁾ O. T. N. z 16 stycznia 1856, l. 12907. Peitler, Nr. 73. O. T. N. z 1 kwietnia 1856, l. 2862. Peitler, Nr. 78. O. T. N. z 6 września 1870, l. 10407. Kral, Nr. 157. ⁴⁾ O. T. N. z 26 września 1871, l. 9051. Kral, Nr. 191. ⁵⁾ O. T. N. z 16 stycznia 1872, l. 317. Kral, Nr. 200. ⁶⁾ O. T. N. z 8 lipca 1862, l. 4490. Peitler, Nr. 247. ⁷⁾ O. T. N. z 11 maja 1880, l. 3471. Czel. Nr. 260.

⁸⁾ O. T. N. z 4 września 1862, l. 5447. Peitler, Nr. 252.

poprzednika w przeciągu dwóch dni po dniu założenia protestu o niezapłaceniu weksla, a w tym celu wystarczy, jeżeli pismo zawiadamiające w przeciągu tego terminu oddano na pocztę.

Każdy zawiadomiony poprzednik musi w tym samym, od dnia zawiadomienia liczyć się mającym terminie, swego najbliższego poprzednika w ten sam sposób zawiadomić.

Posiadacz weksla albo indosat, który zaniechał zawiadomienia, albo też zawiadomił nie bezpośredniego poprzednika, jest za to obowiązany wszystkim lub pominiętym poprzednikom zwrócić szkodę wynikłą z powodu zaniechanego zawiadomienia. Zarazem traci prawo żądania od tych osób, odsetek i kosztów tak, iż wolno mu żądać tylko sumy wekslowej.

Notyfikacya musi zatem być pisemną i wystarczy, jeżeli w przeciągu dwóch dni oddaną została na pocztę.

Zaniebanie obowiązku notyfikacyi czyni posiadacza weksla lub indosata odpowiedzialnym nie tylko za szkodę (a więc wedle prawa cywilnego) względem wszystkich obowiązanych lub pominiętych poprzedników, ale nadto ten, który się tego zaniebania dopuścił, traci bezwarunkowo prawo żądania od tych osób odsetek i kosztów. Nie uwalnia od obowiązku notyfikacyi nawet to, jeżeli jego poprzednikiem jest sam trasant weksla, który nawet w konkurs popadł ¹⁾.

W razie utraty kosztów rozumieć należy koszt protestu i prowizyi lub inne, ale nie koszt procesowe ²⁾.

Przy obliczeniu procentów zwłoki nie liczy się dnia płatności weksla ³⁾.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 45 ust. bośniackiej i węgierskiej i tylko zauważyć należy, że ustawa węgierska

bezahlung des Wechsels schriftlich zu benachrichtigen, zu welchem Ende es genügt, wenn das Benachrichtigungsschreiben innerhalb dieser Frist zur Post gegeben ist.

¹⁾ O. T. N. z 21 września 1858, Nr. 9844. Peitler, Nr. 137. O. T. N. z 13 paźdz. 1858, Nr. 10534. Peitler, Nr. 140. O. T. N. z 26 paźdz. 1858, Nr. 10850. Peitler, Nr. 142. O. T. N. z 18 listopada 1869, Nr. 8582. Krall, Nr. 132. ²⁾ O. T. N. z 28 maja 1873, l. 5036. Czel. Nr. 18. ³⁾ O. T. N. z 18 stycznia, 1870, Nr. 10571. Kral. 143.

ma na końcu tego paragrafu dodatek: „Zarazem traci prawo żądania od tych osób odsetek i kosztów za czas od dnia płatności weksla aż do dnia doręczenia uchwały sądowej wydanej na podstawie skargi“.

Art. 46.

Jeżeli rozchodzi się o dowód na to, iż poprzednika we właściwym czasie pisemnie zawiadomiono, natenczas wystarcza dowód z poświadczenia pocztowego, iż list przez interesowanego do adresata w wymienionym dniu wysłany został, wyjąwszy, jeżeli zostanie udowodnionem, iż nadesłany list był innej treści.

Również i dzień odebrania pisemnego zawiadomienia udowodnionym być może poświadczeniem pocztowym.

Stosownie do art. 45 i 46 obowiązkiem jest urzędów pocztowych na recepisach, a względnie retourrecepisach (jeżeli takowych żądano), wydanych za listy rekomendowane w sprawach protestów wekslowych, które to listy na adresie jako takie podane być muszą, podać na stronie pierwszej zupełną firmę, albo imię i na-

Jeder benachrichtigte Vormann muss binnen derselben, vom Tage des empfangenen Berichtes zu berechnenden Frist seinen nächsten Vormann in gleicher Weise benachrichtigen.

Der Inhaber oder Indossatar, welcher die Benachrichtigung unterlässt, oder dieselbe nicht an den unmittelbaren Vormann ergehen lässt, wird hierdurch den sämtlichen oder den übersprungenen Vormännern zum Ersatze des aus der unterlassenen Benachrichtigung entstandenen Schadens verpflichtet. Auch verliert derselbe gegen diese Personen den Anspruch auf Zinsen und Kosten, so dass er nur die Wechselsumme zu fordern berechtigt ist.

Art. 46. Kommt es auf den Nachweis der dem Vormanne rechtzeitig gegebenen schriftlichen Benachrichtigung an, so genügt zu diesem Zwecke der durch ein Postattest geführte Beweis, dass ein Brief von dem Betheiligten an den Adressaten an dem angegebenen Tage abgesandt ist, sofern nicht dargethan wird, dass der angekommene Brief einen andern Inhalt gehabt hat.

Auch der Tag des Empfanges der erhaltenen schriftlichen Benachrichtigung kann durch ein Postattest nachgewiesen werden.

zwisko adresata, a na odwrotnej stronie zupełną firmę, lub imię i nazwisko oddawcy. Jednak oddawca takiego listu obowiązany jest stosownie do §. 15 ust. poczt. na stronie listu, gdzie się pieczęcie znajdują, napisać całe swoje imię lub firmę ¹⁾).

Ten art. jest równobrzmiący z §. 46 ust. bośniackiej i węgierskiej.

Art. 47.

Jeżeli indosant pozbył dalej weksel nie dodawszy nazwiska miejscowości, wtedy należy zawiadomić jego poprzednika o niewypłacie.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 47 ust. bośniackiej i węgierskiej.

Art. 48.

Każdemu dłużnikowi wekslowemu służy prawo za uiszczeniem sumy wekslowej, tudzież odsetek i kosztów żądać od posiadacza wydania weksła pokwitowanego i protestu założonego z powodu niewypłaty.

Każdy wekslowo obowiązany ma prawo w każdym czasie walutę wekslową zapłacić i prawa swe w ten sposób nabyte przeciw każdemu dalszemu obowiązanemu zrealizować ²⁾).

Ten art. jest równobrzmiący z §. 48 ust. bośniackiej i z pierwszym ustępem §. 48 ust. węgierskiej, zaś ustęp drugi tego paragrafu ust. węgierskiej opiewa: „Jeżeli się zgłosi więcej

Art. 47. Hat ein Indossant den Wechsel ohne Hinzufügung einer Ortsbezeichnung weiter begeben, so ist der Vormann desselben von der unterbliebenen Zahlung zu benachrichtigen.

Art. 48. Jeder Wechselschuldner hat das Recht, gegen Erstattung der Wechselsumme nebst Zinsen und Kosten die Auslieferung des quittirten Wechsels und des wegen Nichtzahlung erhobenen Protestes von dem Inhaber zu fordern.

¹⁾ Rozp. ministr. z dnia 25 sierpnia 1850 N. 337 dz. u. p. ²⁾ O. T. N. z 16 maja 1867. G. H. N. 59. Theumann, str. 153.

dłużników wekslowych z gotowością wypłaty, to obowiązany jest posiadacz weksła propozycję tego przyjąć; którego wypłata największej osób od odpowiedzialności uwalnia“.

Art. 49.

Posiadacz weksła zaprotestowanego z powodu niewypłaty może wytoczyć skargę wekslową przeciw wszystkim wekslowo obowiązany, albo też tylko przeciw niektórym, lub jednemu z nich, nie tracąc przez to swego roszczenia do osób wekslowo obowiązanych, których nie zaskarżył.

Nie jest obowiązany trzymać się kolei indosów.

Posiadacz weksła zaprotestowanego z powodu niewypłaty może zatem skarżyć nie tylko wszystkich wekslowo obowiązanych, lub których mu się podoba, ale nawet rozpoczynając kroki wekslowe przeciw jednemu, może je zaniechać, zapozwać innego lub innych i znowu powrócić do pierwszej skargi.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 49 ust. bośniackiej i węgierskiej.

Art. 50.

Pretensye posiadacza, który założył protest z powodu niewypłaty, ograniczają się co do zwrotnego poszukiwania do:

- 1) niezapłaconej sumy wekslowej z rocznym 6 od sta procentem licząc od dnia płatności,
- 2) kosztów protestu i innych wydatków,
- 3) prowizyi $\frac{1}{3}$ od sta.

Jeżeli zwrotnie obowiązany mieszka w innem miejscu, aniżeli w miejscu wypłaty, natenczas winny powyższe sumy płacone być

Art. 49. Der Inhaber eines Mangels Zahlung protestirten Wechsels kann die Wechselklage gegen alle Wechselverpflichtete, oder auch nur gegen Einige oder Einen derselben ausstellen, ohne dadurch seinen Anspruch gegen die nicht in Anspruch genommenen Verpflichteten zu verlieren.

Derselbe ist an die Reihenfolge der Indossamente nicht gebunden.

Art. 50. Die Regressansprüche des Inhabers, welcher den Wechsel Mangels Zahlung hat protestiren lassen, beschränken sich auf:

wedle owego kursu, jakiby miał weksel ze okazaniem, przekazany z miejsca wypłaty na miejsce zamieszkania zwrotnie obowiązującego.

Jeżeli w miejscu wypłaty nie istnieje kurs stosunkowy do owego miejsca zamieszkania, należy przyjąć kurs tego miejsca, które jest najbliższem do miejsca zamieszkania zwrotnie obowiązującego.

Na żądanie zwrotnie obowiązującego należy poświadczyć kurs przez cedulę kursową wystawioną pod powagą publiczną, albo przez poświadczenie zaprzysięgłego stręczyciela, a gdyby tych nie było, przez poświadczenie dwóch kupców.

Nie można więc żądać wyższych procentów, jak 6% ¹⁾, a zatem nie można żądać kary konwencyonalnej ²⁾, choćby co do ustanowienia wyższej stopy procentowej zdziałanym był osobny dokument ³⁾, gdyż taki dodatkowy dokument jest nietylko z powodu art. 50 ust. weksl., ale także z powodu §. 887 k. c. nieważnym ⁴⁾.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 50 ust. bośniackiej i węgierskiej, tylko w ustawie węg. po ustępie 3. znajduje się zdanie: „Powyższe sumy może i w tym razie policzyć, jeżeli skargę tylko przeciw samemu przyjemcy wytoczył“.

1) die nicht bezahlte Wechselsumme nebst 6 Procent jährlicher Zinsen vom Verfalltage ab,

2) die Protestkosten und anderen Auslagen,

3) eine Provision von $\frac{1}{3}$ Procent.

Die vorstehenden Beträge müssen, wenn der Regresspflichtige an einem anderen Orte, als dem Zahlungsorte wohnt, zu demjenigen Course gezahlt werden, welchen ein vom Zahlungsorte auf den Wohnort des Regresspflichtigen gezogener Wechsel auf Sicht hat.

Besteht am Zahlungsorte kein Cours auf jenen Wohnort, so wird der Cours nach demjenigen Platze genommen, welcher dem Wohnorte des Regresspflichtigen am nächsten liegt.

¹⁾ O. T. N. z 3 listop. 1880 l. 12749. Czel. N. 268. ²⁾ O. T. N. z 8 stycznia 1874 l. 11877 Czel. N. 33. ³⁾ O. T. N. z 6 maja 1874 l. 4326. Czel. N. 47. ⁴⁾ O. T. N. z 30 marca 1876 l. 9165. Czel. N. 124.

Art. 51.

Indosant, który weksel wypłacił, albo w wypłacie otrzymał, ma prawo żądać od poprzedniego indosanta i od wystawcy:

- 1) zapłaconej przez siebie lub w wypłacie przyjętej sumy z 6⁰/₀ rocznymi odsetkami licząc od dnia wypłaty,
- 2) kosztów poniesionych,
- 3) prowizyi $\frac{1}{3}$ od sta.

Jeżeli zwrotnie obowiązany mieszka w innem miejscu, jak zwrotnie poszukujący, natenczas muszą powyższe kwoty płacone być wedle owego kursu, jakiby miał weksel za okazaniem, przekazany z miejsca zamieszkania zwrotnie poszukującego do miejsca zamieszkania zwrotnie obowiązanego.

Jeżeli w miejscu zamieszkania zwrotnie poszukującego nie istnieje kurs stosunkowy do miejsca zamieszkania zwrotnie obowiązanego, przyjąć kurs tego miejsca, które jest najbliższem do miejsca zamieszkania zwrotnie obowiązanego.

Do poświadczenia kursu ma art. 50 zastosowanie.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 51 ust. bośniackiej i węgierskiej.

Der Cours ist auf Verlangen des Regresspflichtigen durch einen, unter öffentlicher Autorität ausgestellten Courszettel oder durch das Attest eines vereideten Mäklers, oder in Ermangelung derselben durch ein Attest zweier Kaufleute zu bescheinigen.

Art. 51. Der Indossant, welcher den Wechsel eingelöst oder als Rimesse erhalten hat, ist von einem früheren Indossanten oder von dem Aussteller zu fordern berechtigt:

- 1) die von ihm gezahlte oder durch Rimesse berichtigte Summe nebst 6 Procent jährlicher Zinsen vom Tage der Zahlung,
- 2) die entstandenen Kosten,
- 3) eine Provision von $\frac{1}{3}$ Procent.

Die vorstehenden Beträge müssen, wenn der Regresspflichtige an einem anderen Orte, als der Regressnehmer wohnt, zu demjenigen Course gezahlt werden, welchen ein vom Wohnorte des Regressnehmers auf den Wohnort des Regresspflichtigen gezogener Wechsel auf Sicht hat.

Art. 52.

Postanowienia artykułów 50 i 51 liczba 1 i 3 nie wyłączają w razie zwrotnego poszukiwania w miejscu zagranicznym, obliczenia wyższych tam dopuszczalnych zasad.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 52 ust. bośniackiej i węgierskiej i tylko w ustawie węgierskiej na końcu dodano zdanie: „tę samo prawo służy także cudzoziemcowi zwrotnie poszukującemu regresu w kraju pod względem tych wyższych zasad (opłat), które on uiścić musiał“.

Art. 53.

Zwrotnie poszukujący może na kwotę, którą sobie rości, wystawić weksel zwrotny, przekazany na zwrotnie obowiązanego.

W tym przypadku przyrasta do pretensyi stręczne za pośrednictwo przy pozbyciu weksla zwrotnego i należytości stemplowe.

Weksel zwrotny winien być wystawiony jako płatny za okazaniem i bezpośrednio (a drittura).

Weksel zwrotny jest to weksel, którego wystawia zwrotnie poszukujący na zwrotnie obowiązanego na sumę wekslową

Besteht im Wohnorte des Regressnehmers kein Cours auf den Wohnort des Regresspflichtigen, so wird der Cours nach demjenigen Platze genommen, welcher dem Wohnorte des Regresspflichtigen am nächsten liegt.

Wegen der Bescheinigung des Courses kommt die Bestimmung des Art. 50 zur Anwendung.

Art. 52. Durch die Bestimmungen der Art. 50 und 51, Nr. 1 und 3, wird bei einem Regresse auf einen ausländischen Ort die Berechnung höherer, dort zulässiger Sätze nicht ausgeschlossen.

Art. 53. Der Regressnehmer kann über den Betrag seiner Forderung einen Rückwechsel auf den Regresspflichtigen ziehen. Der Forderung treten in diesem Falle noch die Meklergebühren für Negocirung des Rückwechsels, so wie die etwaigen Stempelgebühren hinzu.

Der Rückwechsel muss auf Sicht zahlbar und unmittelbar (a drittura) gestellt werden.

wraz z procentami i kosztami, aby dopełnić zapłaty. Formularz weksla zwrotnego jest:

Kraków 1 września 1888. Na 106 złr. w. a. Za okazaniem zapłacisz pan za tym wekslem zwrotnym na zlecenie pana Karola Fischera sumę sto sześć złr. w. a.
Do p. Feliksa Schmidta Edward Müller.

w Krakowie.

Rachunek zwrotny (*ricambio*) jest to spis kwot kapitału i przynależności, które sobie rości zwrotnie poszukujący jako przedmiot regresu do zwrotnie obowiązanego.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 53 ust. bośniackiej i węgierskiej.

Art. 54.

Zwrotnie obowiązany ma uiścić wypłatę tylko za wydaniem weksla, protestu i pokwitowanego rachunku zwrotnego.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 54 ust. bośniackiej i węgierskiej.

Art. 55.

Każdy indosant, który jednego ze swych następców zaspo-koil, może swój własny i swych następców indosy wykreślić.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 55 ust. bośniackiej i węgierskiej.

Art. 54. Der Regresspflichtige ist nur gegen Auslieferung des Wechsels, des Protestes und einer quittirten Retourrechnung zu leisten verbunden.

Art. 55. Jeder Indossant, der einen seiner Nachmänner befriediget hat, kann sein eigenes und seiner Nachmänner Indossament austreichen.

IX. Wyřęczenie (interwencya).

1. Przyjęcie przez wyřęczenie.

Art. 56.

Jeżeli na wekslu zaprotestowanym z powodu nieprzyjęcia znajduje się adres na przypadek, opiewający na miejsce wypłaty, należy żądać przyjęcia od wskazanego na przypadek, zanim będzie można żądać zabezpieczenia.

Z pomiędzy wielu wskazanych na przypadek należy się pierwszeństwo temu, którego wypłata najwięcej obowiązanych uwalnia.

Przyjęcie przez wyřęczenie jest to przyjęcie, uskutecznione nie przez przekazanego, lub, wprawdzie przez przekazanego, lecz nie wskutek polecenia umieszczonego w osnowie weksla. Przez wyřęczenie zatem przyjmuje wyřęczający zobowiązanie wekslowe, które na wyřęczonym ciąży; z czego wypływa, że wyřęczenie dopuszczalne jest tylko na korzyść wystawcy lub indosanta ¹⁾.

Wystawca, remitent i każdy indosant może umieścić u dołu na pierwszej stronie weksla adres osoby zamieszkałej w miejscu wypłaty, przez który ona wezwana jest, interweniować t. j. uskutecznić przyjęcie lub przyjąć na siebie wypłatę weksla na przypadek, gdyby przekazany nie chciał temu zadość uczynić. Taki adres wskazujący w razie przeszkody drugą drogę przyjęcia i wypłaty weksla nazywa się adresem na przypadek (wrazie potrzeby), zaś wstąpienie osoby trzeciej w miejsce przekazanego za niespełnione przyrzeczenie wekslowe, nazywa się interwencją. Adres na przypadek umieszcza się pisemnie i to albo na samym wekslu albo na jego kopii. Ten, kto interweniuje, nazywa

Art. 56. Befindet sich auf einem Mangels Annahme protestirten Wechsel eine auf den Zahlungsort lautende Nothadresse, so muss, ehe Sicherstellung verlangt werden kann, die Annahme von der Nothadresse gefordert werden.

Unter mehreren Nothadressen gebührt derjenigen der Vorzug, durch deren Zahlung die meisten Verpflichteten befreit werden.

¹⁾ Blaschke: *Das öster. Wechselrecht*

się interwenientem (honorantem), ten zaś, na cżyją korzyść to się dzieje, nazywa się honoratem²⁾.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 56 ust. bośniackiej, w §. 56 ust. węgierskiej jest tylko ta różnica, iż z pośród więcej wskazanych na przypadek należy naprzód temu weksel prezentować, którego wcześniejzy poprzednik wskazał, a gdyby to na wekslu nie było uwidocznione, to prezentując nie potrzeba się trzymać żadnego porządku.

Art. 57.

Posiadacz weksła nie jest obowiązany zezwolić na przyjęcie przez wyłączenie przez osobę nie wymienioną na wekslu jako adresat na wypadek.

Jeżeli na wekslu podany jest adres na przypadek (art. 56 u. w.), to nazywa się to wyłączeniem, honorowaniem w szerszym znaczeniu; jeżeli zaś kto sam bez niczyjego wezwania (art. 57) przyjmuje obowiązki wyłączającego, to jest wyłączeniem (honorowaniem) w ścisłym tego słowa znaczeniu.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 54 ust. bośniackiej i węgierskiej.

Art. 58.

Przyjemca przez wyłączenie winien żądać, aby mu za zwrotem kosztów wręczono protest założony z powodu nieprzyjęcia i aby uwidoczniono przyjęcie przez wyłączenie na dodatku do tegoż protestu.

Art. 57. Die Ehrenannahme von Seiten einer nicht auf dem Wechsel als Nothadresse benannten Person braucht der Inhaber nicht zuzulassen.

Art. 58. Der Ehrenacceptant muss sich den Protest Mangels Annahme gegen Erstattung der Kosten aushändigen und in einem Anhang zu demselben die Ehrenannahme bemerken lassen. Er muss den Honoraten unter Uebersendung des Protestes von der geschehenen Intervention benachrichtigen und diese Be-

²⁾ Brentano: *Wechsellehre*.

Winien zawiadomić wyřęczonego o spełnionem wyřęczeniu przesyłając mu protest, a zawiadomienie to wraz z protestem należy oddać na pocztę w przeciągu dwóch dni po założeniu protestu.

Zaniedbanie tego czyni go odpowiedzialnym za szkodę stąd wynikłą.

Ten artykuł jest równobrzmiący z §. 58 ust. bośniackiej i węgierskiej.

Art. 59.

Jeżeli przyjemca przez wyřęczenie nie wyraził w swoim przyjęciu osoby, którą wyřęcza, w takim razie uważa się wystawcę za wyřęczonego.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 59 ust. bośniackiej i węgierskiej.

Art. 60.

Przyjemca przez wyřęczenie staje się przez przyjęcie wekslowo obowiązany wszystkim następcom wyřęczonego. Zobowiązanie to ustaje, jeżeli przyjemcy przez wyřęczenie nie przedłożono weksla do wypłaty najpóźniej w drugim dniu powszednim po dniu wypłaty.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 60 ust. bośniackiej i pierwszym ustępem §. 60 ust. węgierskiej, gdyż drugi ustęp odpowiada artykułowi 61 ust. austr.

nachrichtigung mit dem Proteste innerhalb zweier Tage nach dem Tage der Protesterhebung zur Post geben.

Unterlässt er diess, so haftet er für den durch die Unterlassung entstehenden Schaden.

Art. 59. Wenn der Ehrenacceptant unterlassen hat in seinem Accepte zu bemerken, zu wessen Ehren die Annahme geschieht, so wird der Aussteller als Honorat angesehen.

Art. 60. Der Ehrenacceptant wird den sämtlichen Nachmännern des Honoraten durch die Annahme wechselfähig verpflichtet. Diese Verpflichtung erlischt, wenn dem Ehrenacceptanten der Wechsel nicht spätestens am zweiten Werktag nach dem Zahlungstage zur Zahlung vorgelegt wird.

Art. 61.

Jeżeli wskazany na przypadek lub inny interwenient przyjął weksel przez wyłączenie, natenczas ani posiadacz weksła, ani następcy wyłączonego nie mogą zwrotnie poszukiwać zabezpieczenia.

To prawo służy jednak wyłączonemu i jego poprzednikom.

Podpis przyjmującego polecenie na wypadek potrzeby, w odniesieniu do podpisu zwykłego akceptanta, może mieć tylko znaczenie warunkowe, bo uzasadnia odpowiedzialność wekslową nie względnie wszystkich uprawnionych uczestników wekslowych, lecz tylko względnie tych osób i ich następców w prawie, na których korzyść honorowe przyjęcie polecenia nastąpiło. Za to też przyjęcie polecenia w razie potrzeby, odpowiednio swej honorowej naturze, nie może być warunkami ścieśnione albo co do wysokości zaręczonej sumy ograniczone. Ginie ono z utratą weksła bez możliwości odzyskania za pomocą amortyzacji, a w razie poszukiwania zwrotu należytości po uiszczonych zapłacie, ściele sobie nie jak w przyjęciu zwykłym drogę cywilną przeciwko wystawcy weksła, lecz drogę wekslową przeciwko wyszczególnionemu honorowemu przyjęciem i jego poprzednikom w obowiązkach wekslowych ¹⁾.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 61 ust. bośniackiej i drugim ustępem §. 60 ust. węgierskiej.

Art. 61. Wenn der Wechsel von einer Nothadresse oder einem anderen Intervenienten zu Ehren angenommen wird, so haben der Inhaber und die Nachmänner des Honoraten keinen Regress auf Sicherstellung.

Derselbe kann aber von dem Honoraten und dessen Vormännern geltend gemacht werden.

¹⁾ Louis: *O pr. zn. podpisów na wekslu*, str. 63.

2. Wypłata przez wyreczenie.

Art. 62.

Jeżeli na wekslu niewykupionym przez przekazanego albo na kopii znajdują się wskazani na przypadek, albo przyjęcie przez wyreczenie, opiewające do miejsca wypłaty, natenczas najpóźniej w drugim dniu powszednim po dniu wypłaty winien posiadacz weksła wszystkim wskazanym na przypadek i przyjęmcy przez wyreczenie przedłożyć go do wypłaty i wynik tego uwidocznić w proteście założonym z powodu niewypłaty lub na jego dodatku.

Gdy tego zaniedba, traci prawo zwrotnego poszukiwania na dającym adres lub na wyreczonym i ich następach.

Jeżeli posiadacz weksła odmówi przyjęcia wypłaty przez wyreczenie ofiarowanej przez innego interwenienta, natenczas traci prawo zwrotnego poszukiwania na następach wyrezonego.

Zapłata przez wyreczenie jestto każda zapłata uiszczona przy wekslach przekazowych nie przez przekazanego wskutek polecenia umieszczonego w osnowie weksła, a przy wekslach własnych nie przez wystawcę i nie przez poprzednika obowiązanego do regresu wskutek obowiązku do regresu. Warunkiem zapłaty przez wyreczenie jest założenie protestu (Blaschke).

Ten art. jest równobrzmiący z §. 62 ust. bośniackiej i w dwóch pierwszych ustępach zgodny treścią z §. 61 ust. węgierskiej, ustęp zaś ostatni art. 62 ust. austr. w ustawie węgierskiej nie istnieje, a w miejsce jego istnieje odrębny §. 62 następującej osnowy: „Posiadacz weksła nie może odmówić przyjęcia całkowitej wypłaty weksła akceptowanego przez wyreczenie. Jeżeli nie przyjmie takiej propozycji, to traci regres do honorata i jego następów“.

Art. 62. Befinden sich auf dem von dem Bezogenen nicht eingelösten Wechsel oder der Copie Nothadressen, oder ein Ehrenaccept, welche auf den Zahlungsort lauten, so muss der Inhaber den Wechsel spätestens am zweiten Werktage nach dem Zahlungstage den sämtlichen Nothadressen und dem Ehrenacceptanten zur Zahlung vorlegen und den Erfolg im Proteste Man-

Art. 63.

Placącemu przez wyłączenie winien być za zwrotem kosztów wydany weksel i protest założony z powodu niewypłaty.

Przez wypłatę wstępuje on w prawa posiadacza weksla (art. 50 i 52) przeciw wyreńczonemu, jego poprzednikom i przyjemcy.

Ten art. jest równoznaczny z §. 63 ust. bostońskiej i zgodny treścią z §. 63 ust. węgierskiej.

Art. 64.

Z pomiędzy więcej osób gotowych do wypłaty przez wyreczenie służy tej pierwszeństwo, której wypłata uwalnia najwięcej osób wekslowo obowiązanych.

Wyreęczyciel placący nie ma prawa zwrotnego poszukiwania przeciw indosantom, którzyby byli uwolnieni przez uiszczenie za-

gels Zahlung oder in einem Anhang zu demselben bemerken lassen.

Unterlässt er diess, so verliert er den Regress gegen den Adressanten oder Honoraten und deren Nachmänner.

Weist der Inhaber die von einem anderen Interveniënten angebothene Ehrenzahlung zurück, so verliert er den Regress gegen die Nachmänner des Honoraten.

Art. 63. Dem Ehrenzahler muss der Wechsel und der Protest Mangels Zahlung gegen Erstattung der Kosten ausgehändigt werden.

Er tritt durch die Ehrenzahlung in die Rechte des Inhabers (Art. 50 und 52) gegen den Honoraten, dessen Vormänner und den Acceptanten.

Art. 64. Unter Mehreren, welche sich zur Ehrenzahlung erbiēten, gebührt demjenigen der Vözug, durch dessen Zahlung die meisten Wechselverpflichteten befreit werden.

Ein Interveniēt, welcher zahlt, obgleich aus dem Wechsel oder Proteste ersichtlich ist, dass ein anderer, dem er hiernach nachstehen müsste, den Wechsel einzulösen bereit war, hat keinen Regress gegen diejenigen Indossanten, welche durch Leistung der von dem Anderen angebotenen Zahlung befreit worden wären.

platy ofiarowanej przez inną osobę, jeżeli z weksla lub protestu przekonać się można, iż gotów był weksel wypłacić ktoś inny, którego on byłby następcą.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 64 ust. bośniackiej i węgierskiej.

Art. 65.

Przyjemca przez wyłączenie, który nie dojdzie do wypłaty, z powodu, że ją skutecznił przekazany lub inny wyręczyciel, może żądać od płaćącego prowizyi $\frac{1}{3}$ od sta.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 65 ust. bośniackiej i węgierskiej.

Po §. 65 ustawy węgierskiej przychodzi rozdział XI, traktujący o poręczeniu weksłowym obejmujący §. 66, 67, 68 i 69 następującej osnowy:

§. 66. Poręczenie ma być napisane albo na samym wekslu, albo na jego odpisie, albo na przydłużku połączonym z wekslem lub odpisem w sposób ustępem 5 §. 3 wskazany, gdyż w przeciwnym razie nie powstaje żadne zobowiązanie wekslowe.

§. 67. Poręczenie wekslowe, jako solidarną odpowiedzialność upewniające, jest nawet wtedy ważne, jeżeli ten, za kogo dano poręczenie, nie ma biernej zdolności wekslowej. Jeżeli wyraźnie nie wymieniono za kogo dano poręczenie, rozumieć należy, że się odnosi do przyjemcy, a gdyby weksel nie był jeszcze przyjęty, to odnosi się do wystawcy.

§. 68. Posiadacz weksla obowiązany jest w celu uzyskania i utrzymania praw wekslowych względnie praw zwrotnego poszukiwania na ręczycielu wszystko to uczynić, co niniejsza ustawa przepisuje względem utrzymania prawa skargi względnie prawa zwrotnego poszukiwania na tych dłużnikach wekslowych, na rzecz których dano poręczenie.

Art. 65. Der Ehrenacceptant, welcher nicht zur Zahlungsleistung gelangt, weil der Bezogene, oder ein anderer Intervenient bezahlt hat, ist berechtigt, von dem Zahlenden eine Provision von $\frac{1}{3}$ Procent zu verlangen.

§. 69. Jeżeli ręczyciel weksel zapłacił, to uzyskuje prawo skargi wekslowej przeciw temu, za kogo zapłacił. Przeciw innym dłużnikom wekslowym służy mu to prawo tylko o tyle, o ileby ono służyło temu, za kogo wypłatę skutecznił, w razie gdyby wyręczony sam był to uczynił.

X. O zwielokrotnieniu weksli.

1. Wtóröpisy (duplikaty).

Art. 66.

Wystawca weksla przekazowego obowiązany jest wydać wekslobiercy na jego żądanie kilka równobrzmiących egzemplarzy.

Należy je w osnowie oznaczyć, jako pierwszy (egzemplarz), drugi, trzeci, i t. d. (prima, secunda, tertia etc.), w przeciwnym razie każdy egzemplarz jako osobny weksel uważany będzie.

Również i indosat żądać może wtóröpisu weksla. Winien w tym celu udać się do swego bezpośredniego poprzednika, a ten znowu postąpi do swego poprzednika dotąd, aż żądanie dojdzie do wystawcy weksla. Każdy indosat żądać może od swego poprzednika aby poprzednie indosy na wtóröpisle powtórzone zostały.

Zdarza się niekiedy, iż potrzeba kilka egzemplarzy jednego i tego samego weksla. Do tego służyć mogą albo duplikaty albo kopie.

Jeżeli wystawca weksla przekazowego na żądanie remitenta lub któregokolwiek późniejszego posiadacza weksla dostarcza wię-

Art. 66. Der Aussteller eines gezogenen Wechsels ist verpflichtet, dem Remittenten auf Verlangen mehrere gleich- lautende Exemplare des Wechsels zu überliefern.

Dieselben müssen im Contexte als Prima, Secunda, Tertia u. s. w. bezeichnet sein, widrigenfalls jedes Exemplar als ein für sich bestehender Wechsel (Sola-Wechsel) erachtet wird.

Auch ein Indossatar kann ein Duplicat des Wechsels verlangen. Er muss sich dieserhalb an seinen unmittelbaren Vormann wenden, welcher wieder an seinen Vormann zurückgehen muss, bis die Anforderung an den Aussteller gelangt. Jeder Indossatar kann von seinem Vormanne verlangen, dass die früheren Indossamente auf dem Duplicate wiederholt werden.

cej równobrzmiących egzemplarzy, to są one duplikatami (wtóropisami) i powinny być zaznaczane jako prima, secunda, tertia etc.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 66 ust. bośniackiej i zgodny z §. 70 ust. węgierskiej.

Art. 67.

Przez wypłatę jednego z kilku wystawionych egzemplarzy tracą inne moc swoją.

Wszelako zostają odpowiedzialni z innych egzemplarzy:

- 1) indosant, który kilka egzemplarzy tego samego weksła indosował na różne osoby, tudzież wszyscy późniejsi indosanci, których podpisy znajdują się na egzemplarzach nieoddanych przy wypłacie, odpowiadają w granicach swoich indosów;
- 2) przyjemca, który przyjął kilka egzemplarzy tego samego weksła, odpowiada z akceptów umieszczonych na egzemplarzach nieoddanych przy wypłacie.

Akceptant kilku egzemplarzy jednego weksła może uczynić wypłatę zawisłą od zwrotu wszystkich egzemplarzy¹⁾.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 67 ust. bośniackiej i §. 71 ust. węgierskiej i tylko przy §. 71 dodano na końcu zdanie: „o ile z kilkakrotnego przyjęcia się nie okazuje, że ono

Art. 67. Ist von mehreren ausgefertigten Exemplaren das eine bezahlt, so verlieren dadurch die anderen ihre Kraft.

Jedoch bleiben aus den übrigen Exemplaren verhaftet:

1) der Indossant, welcher mehrere Exemplare desselben Wechsels an verschiedene Personen indossirt hat, und alle späteren Indossanten, deren Unterschriften sich auf den, bei der Zahlung nicht zurückgegebenen Exemplaren befinden, aus ihren Indossamenten;

2) der Acceptant, welcher mehrere Exemplare desselben Wechsels acceptirt hat, haftet aus den Accepten auf den bei der Zahlung nicht zurückgegebenen Exemplaren.

¹⁾ O. T. N. z 18 kwietnia 1861, l. 2824. Peitler, Nr. 209.

tylko z tego powodu nastąpiło, że jeden egzemplarz jeszcze nie został przyjęty“.

Art. 68.

Kto jeden z kilku egzemplarzy weksła przesłał do przyjęcia, winien na pozostałych egzemplarzach wyrazić, u kogo zastać można egzemplarz przesłany przez niego do przyjęcia. Brak tej wzmianki nie pozbawia jednak weksła jego mocy wekslowej.

Przechowujący egzemplarz wysłany do przyjęcia, obowiązany jest wydać go temu, kto się wykaże jako indosat (art. 36) lub jako w inny sposób uprawniony do odbioru.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 68 ust. bośniackiej, i §. 72 ust. węgierskiej.

Art. 69.

Posiadacz wtóropisu, na którym jest napisane, u kogo się znajduje egzemplarz wysłany do przyjęcia, nie może tak długo zwrotnie poszukiwać zabezpieczenia z powodu nieprzyjęcia lub

Art. 68. Wer eines von mehreren Exemplaren eines Wechsels zur Annahme versandt hat, muss auf den übrigen Exemplaren bemerken, bei wem das von ihm zur Annahme versandte Exemplar anzutreffen ist. Das Unterlassen dieser Bemerkung entzieht jedoch dem Wechsel nicht die Wechselkraft.

Der Verwahrer des zum Accepte versandten Exemplares ist verpflichtet, dasselbe demjenigen auszuliefern, der sich als Indosatar (Art. 36) oder auf andere Weise zur Empfangnahme legitimirt.

Art. 69. Der Inhaber eines Duplicates, auf welchem gegeben ist, bei wem das zum Accepte versandte Exemplar sich befindet, kann Mangels Annahme desselben den Regress auf Sicherstellung und Mangels Zahlung den Regress auf Zahlung nicht eher nehmen, als bis er durch Protest hat feststellen lassen:

- 1) dass das zum Accepte versandte Exemplar ihm vom Verwahrer nicht verabfolgt worden ist, und
- 2) dass auch auf das Duplicat die Annahme oder die Zahlung nicht zu erlangen gewesen.

zwrotnie poszukiwać wypłaty z powodu niewypłacenia weksła, dopokąd protestem nie stwierdzi:

- 1) iż egzemplarz przesłany do przyjęcia nie został mu wydany przez tego, u kogo był w przechowaniu;
- 2) iż także i na wtórnie nie można było uzyskać ani przyjęcia ani wypłaty.

Ten artykuł jest równobrzmiący z §. 69 ust. bośniackiej i §. 73 ust. węgierskiej.

2. Kopie weksła.

Art. 70.

Kopie weksła winny zawierać odpis weksła wraz z umieszczonymi na nim indosami i uwagami, i oświadczenie „dotąd odpis“ (kopia) lub podobne wyrażenie.

Na kopii wyrazić należy, u kogo znajduje się pierwopis weksła przesłany do przyjęcia. Brak tej wzmianki nie pozbawia jednak indosowanej kopii mocy wekslowej.

Jeżeli posiadacz weksła uważa za rzecz kłopotliwą lub kosztowną starać się o duplikaty, to może sobie sam sporządzić kopie i to w ten sposób, iż przepisuje dokładnie wszystko, co jest napisane na pierwszej i drugiej stronie weksła, dopisuje na głównej stronie uwagę, że odpis (kopia), a na drugiej stronie po uskutecznionem przepisaniu całego weksła dopisuje „dotąd odpis“.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 70 ust. bośniackiej i §. 74 ust. węgierskiej.

Art. 70. Wechselcopien müssen eine Abschrift des Wechsels und der darauf befindlichen Indossamente und Anmerkungen enthalten und mit der Erklärung: „bis hierher Abschrift (Copie)“, oder mit einer ähnlichen Bezeichnung versehen sein.

In der Copie ist zu bemerken, bei wem das zur Annahme versandte Original des Wechsels anzutreffen ist. Das Unterlassen dieser Bemerkung entzieht jedoch der indossirten Copie nicht ihre wechselfähige Kraft.

Art. 71.

Każdy na kopii znajdujący się oryginalny indos obowiązuje indosanta tak samo, jak gdyby znajdował się na oryginalnym wekslu.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 71 ust. bośniackiej i §. 75 ust. węgierskiej.

Art. 72.

Ten, kto przechowuje weksel oryginalny, obowiązany jest wydać go posiadaczowi kopii zaopatrzonej jednym lub więcej oryginalnymi indosami, jeżeli wykaże, iż jako indosat lub w inny sposób ma prawo odebrać weksel.

Jeżeli ten, kto weksel przechowuje, oryginalnego weksla nie wydał, natenczas posiadacz kopii ma prawo tylko po założeniu w art. 69. Nr. 1 wskazanego protestu zwrótnie poszukiwać zabezpieczenia, a po nadejściu dnia płatności oznaczonego na kopii zwrótnie poszukiwać wypłaty na tych indosantach, których oryginalne indosy na kopii się znajdują.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 72 ust. bośniackiej i §. 76 ust. węgierskiej.

Art. 71. Jedes auf einer Copie befindliche Original-Indossament verpflichtet den Indossanten ebenso, als wenn es auf einem Original-Wechsel stände.

Art. 72. Der Verwahrer des Original-Wechsels ist verpflichtet, denselben dem Besitzer einer mit einem oder mehreren Original-Indossamenten versehenen Copie auszuliefern, sofern sich derselbe als Indossatar oder auf andere Weise zur Empfangnahme legitimirt.

Wird der Original-Wechsel vom Verwahrer nicht ausgeliefert, so ist der Inhaber der Wechselcopie nur nach Aufnahme des im Art. 69, Nr. 1, erwähnten Protestes Regress auf Sicherstellung und nach Eintritt des in der Copie angegebenen Verfalltages Regress auf Zahlung gegen diejenigen Indossanten zu nehmen berechtigt, deren Original-Indossamente auf der Copie befindlich sind.

XI. Weksle zaginione.

Art. 73.

Właściciel weksla zaginionego może żądać od sądu miejsca wypłaty weksla, umorzenia go.

Sąd, do którego wniesiono prośbę o umorzenie weksla, ma edyktem wezwać posiadacza, aby mu weksel złożył i w tym edykcie wyznaczyć czterdziestopięciodniowy termin i oznaczyć bieg tego czasu, jeżeli weksel jeszcze nie jest płatnym od pierwszego dnia po dniu wypłaty.

Po zarządzeniu postępowania amortyzacyjnego i po płatności weksla może właściciel weksla żądać od przyjemcy wypłaty, jeżeli da zabezpieczenie aż do umorzenia weksla. Bez udzielenia takiego zabezpieczenia ma tylko prawo żądania złożenia dłużnej z przyjęcia sumy w przechowanie sądowe.

Amortyzacja weksli należy do tego sądu handlowego, lub do trybunału pierwszej instancji upoważnionego do wykonywania sądownictwa handlowego, w którego okręgu znajduje się miejsce zapłaty weksla ¹⁾.

Amortyzacja zaginionych dokumentów, które prócz podpisu wystawcy wszystkie inne wymogi art. 4 u. w. wskazane, posiadają, należą wedle art. 73 u. w. do kompetencji sądu handlowego ²⁾.

Właściciel weksla amortyzowanego może żądać wypłaty od przyjemcy, a więc nie może jej żądać ani od wystawcy ani od innych poprzedników lub wyręczających.

Na podstawie weksla amortyzowanego nakazać można złożenia sumy wekslowej, nie zaś także procentów i kosztów ³⁾.

Art. 73. Der Eigenthümer eines abhanden gekommenen Wechsels kann die Amortisation desselben bei dem Gerichte des Zahlungsortes beantragen.

Das Gericht, bei welchem ein Gesuch um Amortisation eines Wechsels überreicht worden ist, hat hierüber ein Edict mit der

¹⁾ Patent ces. z dnia 20 listopada 1852, Nr. 251 dz. u. p. §. 510 art. 2.

²⁾ O. T. N. z 5 listopada 1874, l. 11737. Czeł. Nr. 64. ³⁾ O. T. N. z 11 maja 1886, l. 5513. *Prawnik* z r. 1886 str. 187.

Obowiązek wekslowy zobowiązanego z regresu nie gaśnie, gdy pierwsza strona weksla przez przeoczenie przekreślona została ¹⁾.

Formularz prośby o zarządzenie postępowania amortyzacyjnego :

(Rubrum)

Wysoki c. k. Sąd krajowy
(jako handlowy)

W

Krakowie.

N. N. kupiec w Krakowie przy ulicy Sławkowskiej pod l. 271 zamieszkały.

uprasza o zarządzenie postępowania
amortyzacyjnego weksla.

pojedynczo

1 załącznik

1 rubrum.

.
(Osnowa prośby).

Wysoki Sądzie!

Zaginął mi prima weksel z daty: Kraków 1 września 1887 na sumę 100 zhr. w. a. opiewający, za 3 miesiące od daty płatny, na zlecenie p. Józefa R. wystawiony, przez Karola P. jako akceptanta podpisany, który przez indos Józefa R. z daty Tarnów 10 września 1887 stał się moją własnością.

Aufforderung an den Inhaber des Wechsels, denselben dem Gerichte vorzulegen, zu erlassen, darin die Frist auf 45 Tage zu bestimmen, und den Anfang derselben, wenn der Wechsel noch nicht fällig ist, auf den ersten Tag nach der Verfallzeit des Wechsels festzusetzen.

Nach Einleitung des Amortisationsverfahrens und nach der Verfallzeit des Wechsels kann der Eigenthümer vom Acceptanten Zahlung fordern, wenn er bis zur Amortisation des Wechsels Sicherheit bestellt. Ohne eine solche Sicherheitsbestellung ist er nur die Deposition der aus dem Accepte schuldigen Summe bei Gericht zu fordern berechtigt.

¹⁾ O. T. N. z 5 stycznia 1887, l. 13877. *Prawnik* z r. 1887 str. 75.

Przedkładając odpis tego weksla pod $\frac{1}{1}$ upraszam Wysokiego Sądu o dozwolenie jego amortyzacyi i o zarządzenie w tym celu postępowania edyktalnego.

N. N.

Formularz prośby o rzeczywiste uznanie amortyzacyi weksla:

(Rubrum)

Wysoki c. k. Sąd krajowy

(jako handlowy)

w

Krakowie.

N. N. kupiec w Krakowie przy ulicy Sławkowskiej pod l. 271 zamieszkały.

uprasza o rzeczywiste uznanie
amortyzacyi weksla.

pojedynczo

5 załączników

1 rubrum.

(Osnowa prośby.)

Wysoki Sądzie!

Ponieważ wedle uchwały Wysokiego Sądu z dnia l. . . . ogłoszonym został edykt, iż weksel z daty: Kraków 1 września 1887 na sumę 100 złr. w. a. opiewający, za 3 miesiące od daty płatny, na zlecenie p. Józefa R. wystawiony, przez Karola P. jako akceptanta podpisany, który przez indos Józefa R. z daty: Tarnów 10 września 1887 stał się moją własnością, zaginął; ponieważ wedle trzech egzemplarzy *Gazety Lwowskiej* pod $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$ załączonych edykt ten należycie ogłoszonym został, a nikt się w ciągu przepisanego terminu nie zgłosił, jak to relacja protokołu podawczego Wysokiego Sądu pod $\frac{1}{5}$ załączona dowodzi, przeto upraszam Wysokiego Sądu o uznanie, iż wyżej opisany weksel jest umorzony.

N. N.

Ten art. różni się od § 73 ust. bośniackiej tylko tem, że cały ustęp drugi art. 73 w ust. bośniackiej wcale nie istnieje, zaś ustawa węgierska w §. 77 do 80 omawia tylko dwa pierwsze ustępy art. 73 ustawy austr., zaś z ustępu trzeciego ust.

austryackiej tworzy odrębny §. 78 i do niego dodaje ustęp: „Posiadacz weksła w ten sposób domicylowanego, na którym napisane jest odmienne nazwisko domicylata od nazwiska przekazanego, wtedy tylko żądać może amortyzacyi, jeżeli protestem udowodni, iż zawczasu przedstawił go domicylatowi“. Nadto ustawa węgierska żąda, aby żądający amortyzacyi udowodnił, iż był w posiadaniu zaginionego weksła, czego ustawa austr. nie wymaga.

Art. 74.

Od posiadacza weksła wylegitymowanego stosownie do art. 36, można tylko wtedy żądać wydania weksła, jeżeli go nabył w złej wierze, albo jeżeli przy jego nabyciu dopuścił się grubego niedbalstwa.

Zła wiara jest, to samo pojęcie prawne, które określone jest w §. 326 powszechnej księgi ustaw cywilnych. Ustęp ten brzmi następnie: Posiadaczem w złej wierze jest ten, kto wie lub z okoliczności domniemywać się powinien, iż rzecz w jego posiadaniu będąca, należy do kogo innego.

Ponieważ każdy posiadający używanie rozumu jest w stanie dołożyć takiej pilności i uwagi, jaka przy zwykłych zdolnościach użytą być może; przeto kto tego nie dopełnia, staje się winnym grubego niedbalstwa (§. 1297 k. c.).

W razie, jeżeli [nie istnieje oryginalny weksel, to autentyczności podpisu na nim położonego nie można przysięgą główną dowodzić ¹⁾, gdyż przy składaniu przysięgi nie można przysięgającemu przedłożyć go przed oczy. Również i ciemny tej przysięgi składać nie może ²⁾.

Orzeczenie amortyzacyjne służyć może nie tylko do obrony, ale i za podstawę do skargi stylizowanej do postępowania w sprawach wekslowych, gdyż nawet w razie za-

Art. 74. Der nach den Bestimmungen des Art. 36 legitimierte Besitzer eines Wechsels kann nur dann zur Herausgabe desselben angehalten werden, wenn er den Wechsel in bösem Glauben erworben hat oder ihm bei der Erwerbung des Wechsels eine grobe Fahrlässigkeit zur Last fällt.

¹⁾ O. T. N. z 10 października. 1878, l. 7659. Czel. 222. ²⁾ O. T. N. z 31 października. 1878, l. 6145. Czel. 227.

przeczenia w obronie autentyczności podpisu na wekslu, przysięga musi być stylizowaną nie na autentyczność podpisu na wekslu, ale w myśl pierwszego ustępu §. 37 p. sum., że „dokumentu określonego w orzeczeniu amortyzacyjnem ani nie pisał ani nie podpisał“. Ustawa bowiem nie żąda nigdzie okazania przysięgającemu oryginału dokumentu, a skoro w art. 73 ust. weks. wolno jest w pewnych razach w toku postępowania amortyzacyjnego żądać od przyjemcy zabezpieczenia, to tembardziej prawomocne orzeczenie musi prowadzić do tego, aby dług wekslowy mógł być egzekwowany.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 74 ust. bośniackiej, zaś co do ust. węgierskiej zobacz uwagi przy art. 73.

XII. Weksle fałszywe.

Art. 75.

Nawet jeżeli podpis wystawcy weksła jest podrobionym lub sfalszowanym, to mimo tego prawdziwe przyjęcie i prawdziwe indosy nie tracą swej mocy wekslowej.

Wyraz „podrobiony“ i „sfalszowany“ należy literalnie rozumieć ¹⁾.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 75 ust. bośniackiej, zaś ust. węgierska łączy ten art. z art. 76 ust. austriackiej i tworzy tej samej treści jeden §. 81.

Art. 76.

Z weksła opatrzonego podrobionem lub sfalszowaniem przyjęciem lub indosem, zostają wszyscy indosanci i wystawca, których podpisy są prawdziwe, weksłowo zobowiązani.

Art. 75. Auch wenn die Unterschrift des Ausstellers eines Wechsels falsch oder verfälscht ist, behalten dennoch das echte Accept und die echten Indossamente die wechselfähige Wirkung.

Art. 76. Aus einem mit einem falschen oder verfälschten Accepte oder Indossamente versehenen Wechsel bleiben sämtliche Indossanten und der Aussteller, deren Unterschriften echt sind, wechselfähig verpflichtet.

¹⁾ O. T. N. z 28 paźdz. 1857, l. 10139. Peitler. 116.

Ustne uznanie długu wekslowego początkowo nieważnego nie nakłada obowiązku wypłaty podług prawa wekslowego ¹⁾, ale co najwięcej, uprawnia do skargi cywilnej o wynagrodzenie szkody z powodu wprowadzenia w błąd ²⁾. Po uczynionym zarzucie podrobienia lub sfalszowania podpisu na wekslu należy akta ustąpić sądowi karnemu w myśl dekr. nadw. z 6 marca 1821, l. 1743. Zb. u. s. ³⁾.

Późniejsze oświadczenie przyjemcy, że jego akcept jest autentyczny, podczas gdy w rzeczywistości jest sfalszowanym, nie uzasadnia jego zobowiązania wekslowego ⁴⁾.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 75 ust. bośniackiej, zaś co do ust. węgierskiej zobacz uwagę przy art. 75 ustawy austriackiej.

Zauważyć należy, iż ust. węgierska po swoim §. 81 wprowadza dwa nowe, w austriackiej ustawie nie istniejące przepisy, a mianowicie:

§. 82. Jeżeli weksel sfalszowano, to ci indosanci, którzy indosowali przed sfalszowaniem, odpowiadają wedle treści prawdziwych zobowiązań, zaś ci, którzy indosowali po sfalszowaniu, są odpowiedzialni wedle treści sfalszowanej. W razie wątpliwości przyjąć należy, że indosy pochodzą z czasu przed sfalszowaniem.

§. 83. Postanowienia poprzedniego artykułu dotyczą w razie sfalszowania także przyjemcę i ręczyciela.

XIII. Przedawnienie wekslowe.

Art. 77.

Roszczenie na podstawie prawa wekslowego gaśnie względem przyjemcy w przeciągu trzech lat licząc od dnia płatności weksla.

Art. 77. Der wechselfässige Anspruch gegen den Acceptanten verjährt in drei Jahren vom Verfalltage des Wechsels an gerechnet.

¹⁾ O. T. N. z 21. stycznia 1858, Nr. 254. Peitler. 123. ²⁾ O. T. N. z 13 grudnia 1859, Nr. 14025 Peitler. 179. ³⁾ O. T. N. z 3 marca 1869, 2299. Krall. 103. O. T. N. z 7 grudnia 1869, l. 13877. Krall. 136. ⁴⁾ O. T. N. z 5 września 1871, l. 3506. Krall. 189. O. T. N. z 25 kwietnia 1882, l. 3354. Czel. 308.

Przedawnienie wekslowe jest to utrata prawa wekslowego wskutek niewykonywania go przez pewien czas ustawą oznaczony.

Prawo egzekucyi nabyte prawomocnym nakazem zapłaty przedawnia w zwykłym terminie prawnym¹⁾.

Skargę opartą na przedawnionym wekslu należy z urzędu oddalić, nie wydając nakazu zapłacenia²⁾.

Jeżeli dług wekslowy przez przyjęcie nowych weksli z zastrzeżeniem ewentualnego odzyskania starej wierzytelności wekslowej przemieniony zostaje, to w razie ziszczenia zastrzeżonego warunku zarzut przedawnienia weksla starego nie ma skutku prawnego³⁾.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 77 ust. bośniackiej i §. 84 ust. węgierskiej.

Art. 78.

Roszczenia posiadacza (art. 50) poszukiwania zwrotnie na wystawcy i innych poprzednikach przedawnia:

- 1) w trzech miesiącach, jeżeli weksel płatny był w Europie, wyjąwszy Islandyi i wysp Fareer;
- 2) w sześciu miesiącach, jeżeli weksel płatny był w krajach nadbrzeżnych Azji i Afryki wzdłuż morza Śródziemnego i Czarneho, albo na wyspach tych mórz;
- 3) w osiemnastu miesiącach, jeżeli weksel płatny był w innym, nieeuropejskim kraju albo w Islandyi lub na wyspach Fareer.

Przedawnienie przeciw posiadaczowi weksla rozpoczyna się z dniem założenia protestu.

Art. 78. Die Regressansprüche des Inhabers (Art. 50) gegen den Aussteller und die übrigen Vormänner verjähren:

- 1) in 3 Monaten, wenn der Wechsel in Europa, mit Ausnahme von Island und den Faröern, zahlbar war;

¹⁾ O. T. N. z 30 stycznia 1852, l. 719. Peitler. Nr. 16. ²⁾ O. T. N. z 17 kwietnia 1872, l. 4021. Krall. 212| O. T. N. z 9 paźdz. 1872, l. 10151. Krall. 219. O. T. N. z 5 lipca 1881, l. 6781. Czel. 287. ³⁾ O. T. N. z 15 stycznia 1884, l. 13584 ex 1883. K. S. str. 36.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 78 ust. bośniackiej §. 85 ust. węgierskiej.

Art. 79.

Prawo indosanta (art. 51) poszukiwania zwrotnie na wystawcy i innych poprzednikach przedawnia :

- 1) w trzech miesiącach, jeżeli zwrotnie poszukujący mieszka w Europie, wyjąwszy Islandyi i wysp Fareer;
- 2) w sześciu miesiącach, jeżeli zwrotnie poszukujący mieszka w krajach nadbrzeżnych Azji i Afryki wzdłuż morza Śródziemnego i Czarnego, albo na wyspach tych mórz;
- 3) w ośmnastu miesiącach, jeżeli zwrotnie poszukujący mieszka w innym, nieeuropejskim kraju albo w Islandyi lub na wyspach Fareer.

2) in 6 Monaten, wenn der Wechsel in den Küstenländern von Asien und Afrika längs des mittelländischen und schwarzen Meeres, oder in den dazu gehörigen Inseln dieser Meere zahlbar war;

3) in 18 Monaten, wenn der Wechsel in einem anderen aussereuropäischen Lande oder in Island oder den Faröern zahlbar war.

Die Verjährung beginnt gegen den Inhaber mit dem Tage des erhobenen Protestes.

Art. 79. Die Regressansprüche des Indossanten (Art. 51) gegen den Aussteller und die übrigen Vormänner verjähren:

1) in 3 Monaten, wenn der Regressnehmer in Europa, mit Ausnahme von Island und den Faröern, wohnt;

2) in 6 Monaten, wenn der Regressnehmer in den Küstenländern von Asien und Afrika längs des mittelländischen und schwarzen Meeres oder in den dazu gehörigen Inseln dieser Meere wohnt;

3) in 18 Monaten, wenn der Regressnehmer in einem anderen aussereuropäischen Lande oder in Island oder den Faröern wohnt.

Gegen den Indossanten läuft die Frist, wenn er, ehe eine Wechselklage gegen ihn angestellt worden, gezahlt hat, vom Tage der Zahlung, in allen übrigen Fällen aber vom Tage der ihm geschehenen Behändigung der Klage oder Ladung.

Przeciw indosantowi, jeżeli ten przed wytoczeniem mu skargi wekslowej uiszcł zapłatę, rozpoczyna się czas zadawnienia od dnia uiszczonej zapłaty; we wszystkich innych przypadkach od dnia doręczenia mu skargi lub wezwania.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 79 ust. bośniackiej i §. 86. ust. węgierskiej, tylko w ust. węgierskiej brakuje na końcu wyrazów: „lub wezwania“.

Art. 80.

Przedawnienie (art. 77—79) przerywa się tylko przez doręczenie skargi i tylko co do tej osoby, przeciw której skargę wystosowano.

Atoli miejsce skargi zastępuje w tym względzie zapowiedzenie sporu uczynione przez pozwanego.

Wedle §. 8 ust. z 25 grudnia 1868 r. z. 1 dz. u. p. z r. 1869 przerwany zostaje bieg przedawnienia przez zgłoszenie do upadłości tak samo jak przez wniesienie skargi do sądu (§. 1497 k. c.), a mianowicie zgłoszenie wierzytelności wekslowej ma ten sam skutek, co doręczenie skargi.

Przerwanie zadawnienia jestto okoliczność sprowadzająca niemożność działalności skutków prawnych zadawnienia (Blaschke).

Zapowiedzenie sporu (*litis denuntiatio*) jest to zawiadomienie uczynione przez pozwanego osobie trzeciej w tym celu, aby ona swe prawne położenie poznała. (Dekr. nadw. z 3 lipca 1794, Nr. 182).

Przerywa się przedawnienie nie przez wniesienie skargi do sądu, ale przez jej doręczenie stronie pozwanej ¹⁾. Przez proлонgację odracza się rozpoczęcie przedawnienia ²⁾; jeżeli jednak we-

Art. 80. Die Verjährung (Art. 77—79) wird nur durch Behändigung der Klage unterbrochen und nur in Beziehung auf denjenigen, gegen welchen die Klage gerichtet ist.

Jedoch vertritt in dieser Hinsicht die von dem Verklagten geschehene Streitverkündigung die Stelle der Klage.

¹⁾ O. T. N. z 28 paźdz. 1857, l. 11014. Peitler. Nr. 117. ²⁾ O. T. N. z 26 stycznia 1858, l. 12805. Peitler. 124. O. T. N. z 12 kwietnia 1859, l. 2969. Peitler. 157.

ksel już przedawniał, to prolongacya nie niweczy już zaszłego przedawnienia ¹⁾).

Zapowiedzenie sporu tylko wtedy przerywa bieg przedawnienia, jeżeli je czyni pozwany, a nie posiadacz weksla ²⁾). Częściowa upłata długu wekslowego nie przerywa biegu przedawnienia ³⁾).

Do przerwania przedawnienia także według prawa wekslowego potrzebnem jest należyte popieranie skargi. Według art. 80 u. w. przedawnienie przerywa się przez doręczenie skargi, to jednak nie wyklucza, by takowe znów bieg swój rozpoczęło. Gdy w tym względzie ustawa weksl. żadnych nie zawiera przepisów, przeto rozstrzygającym jest postanowienie §. 1497 k. c., według którego do przerwania przedawnienia wymaganiem jest należyte popieranie skargi. Zarzut pozwanego jest przeto zupełnie uzasadniony, gdy od ostatniego terminu do rozprawy, 18 października 1865, do podania o znwienie takowej wyż 16 lat upłynęło, zatem roszczenie z prawa wekslowego zadawniało według art. 77 u. w. Do tego zdania I sędziego tem więcej należy się przyłączyć, ile że ustawa dąży do ograniczenia czasu zobowiązania wekslowego, jak to widocznem jest z art. 77, 78 i 79 u. w., tego zaś nie możnaby osiągnąć, gdyby posiadacz weksla li tylko był obowiązany zaskarżyć weksel przed upływem terminu przedawnienia, a zaś do woli miałyby sobie pozostawionem zawiesić popieranie skargi wyniesionej ⁴⁾).

Ten art. jest równobrzmiący z §. 80 ust. bośniackiej, zaś w ustawie węgierskiej jest odmiennie, gdyż tylko pierwszy ustęp §. 87 jest równobrzmiący z pierwszym ustępem art. 80 ust. austr., zaś potem są następujące postanowienia: „Ten indosant, przeciw któremu poszukiwanym jest regres w drodze wekslowej, jest uprawnionym w celu zabezpieczenia swych własnych praw przed zadawnieniem, zamiast wytoczenia skargi swemu poprzednikowi zapowiedzieć mu spór. Przedawnienie regresu zapowiadającego spór rozpoczyna się od chwili prawomocności decyzji sądowej przeciw niemu zapadłej“.

¹⁾ O. T. N. z 10 czerwca 1869, l. 5381. Krall. 116. O. T. N. z 3 listopada 1871, l. 13107. Krall. 193. ²⁾ O. T. N. z 7 sierpnia 1861, l. 5202. Peitler. 218. ³⁾ O. T. N. z 21 lutego 1872, l. 291. Krall. 207. ⁴⁾ O. T. N. z 23 sierpnia 1883, l. 7461. *Ger. Ztg.* Nr. 32 z r. 1887. *Prawnik* z r. 1888, Nr. 2.

§. 88. Nie należy z urzędu uwzględniać przedawnienia.

§. 89. Podczas trwania konkursu na majątku dłużnika wekslowego nie może się rozpocząć przedawnienie i przerywa się, jeżeli się już rozpoczęło.

XIV. Prawo skargi wierzyciela wekslowego.

Art. 81.

Zobowiązanie wekslowe ciąży na wystawcy, przyjemcy i indosantach weksła, tudzież na każdym, kto weksel, kopie weksła, przyjęcie lub indos spółnie podpisał, chociażby nawet tylko ręczy-cielem (per aval) się nazwał.

Zobowiązanie tych osób rozciąga się do wszystkiego, czego posiadacz weksła ma prawo żądać z powodu niewypelnienia zobowiązania wekslowego.

Posiadacz weksła może całej swej należitości na jednym poszukiwać; służy mu jednak wybór zapozwania najpierw tego wekslowo zobowiązanego, którego zechce.

Są zatem wekslowo obowiązani przy wekslach przekazy-wych: wystawca, przyjemca, indosanci, tudzież każdy, kto weksel, kopię, przyjęcie lub indos spółnie, a więc jako spółwy-stawca, spółakceptant lub spółindosant, albo też tylko jako ręczy-ciel podpisał.

Ze względu, że posiadaczowi weksła służy prawo skarżyć wszystkich lub któregoś z osób wekslowo obowiązanych, przeto oni wszyscy odpowiadają mu solidarnie.

Art. 81. Die wechselfähige Verpflichtung trifft den Aussteller, Acceptanten und Indossanten des Wechsels, sowie einen Jeden, welcher den Wechsel, die Wechselcopie, das Accept oder das Indossament mitunterzeichnet hat, selbst dann, wenn er sich dabei nur als Bürge (per aval) benannt hat.

Die Verpflichtung dieser Personen erstreckt sich auf Alles, was der Wechselinhaber wegen Nichterfüllung der Wechselver-bindlichkeit zu fordern hat.

Der Wechselinhaber kann sich wegen seiner ganzen Forde-rung an den Einzelnen halten; es steht in seiner Wahl, welchen Wechselverpflichteten er zuerst in Anspruch nehmen will.

Z czego wynika, iż poręczenie wekslowe nie jest prawem pomocniczem, jak w ustawie cywilnej i dlatego też nie mając odrębnych, sobie właściwych praw wekslowych, prawie zupełnie wyszło z użycia.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 81 ust. bośniackiej i zgodny z §. 91 ust. węgierskiej.

Art. 82.

Dłużnik wekslowy może się tylko takimi zarzutami zasłaniać, które ze samej ustawy wekslowej wypływają, albo które mu służą bezpośrednio przeciw każdorazowemu powodowi.

Zarzuty mogą być dwojakiego rodzaju, albo:

1) które ze samej ustawy wekslowej wypływają, a więc dalszą egzystencję weksla lub zobowiązania wekslowego usuwają i przez to każdemu powodowi mogą być czynione; — albo

2) które służą bezpośrednio przeciw każdorazowemu powodowi, czyli, iż one nie wypływają ze samej ustawy wekslowej, tylko z innego wcale stosunku prawnego istniejącego między powodem a pozwanym i dlatego do innych osób odnosić się nie mogą ¹⁾.

Do kategorii zarzutów pod 1) należy n. p. zarzut braku zdolności wekslowej, braku wymogów weksla, przedawnienia, braku legitymacyi do skargi i t. d.

Do kategorii pod 2) należy zarzut n. p., iż pozwany zapłacił powodowi walutę wekslową, że kompensuje wzajemną pretensję, że był gwałtem lub podstępem zmuszony do przyjęcia zobowiązania wekslowego, że podpisał tylko z grzeczności weksel nie przyjąwszy względem powoda żadnego zobowiązania wekslowego i t. d. ²⁾.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 82 ust. bośniackiej i z §. 92 ust. węgierskiej.

Art. 82. Der Wechselschuldner kann sich nur solcher Einreden bedienen, welche aus dem Wechselrechte selbst hervorgehen oder ihm unmittelbar gegen den jedesmaligen Kläger zustehen.

¹⁾ Theumann: *Das öster. Wechselrecht*, str. 218. ²⁾ W. M. Werner: *Exceptio doli im Wechselrecht*.

Art. 83.

Jeżeli zgasło zobowiązanie wystawcy albo przyjemcy przez przedawnienie, albo przez zaniechanie przedsięwzięcia czynności przepisanych ustawą dla utrzymania w mocy prawa wekslowego, natenczas są oni posiadaczowi weksla tylko o tyle obowiązani, o ile się jego szkodą zбогacili.

Poszukiwanie takie nie służy na indosantach, których zobowiązanie wekslowe zgasło.

Skarga posiadacza weksla z tytułu wzbogacenia się ma to znamie, co skarga o wynagrodzenie szkody, a roszczenia takie przedawniają w ciągu czasu dla skarg o odszkodowanie zakreślonego ¹⁾.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 83 ust. bośniackiej i zgodny z §. 91 ust. węgierskiej.

Zauważyć należy, iż §. 93 ust. węgierskiej odpowiada treścią rozp. min. z 6 paźdz. 1853 N. 200 dz. p. p. — zobacz uwagi przy art. 7 ust. austr. i przy §. 6 ust. węgierskiej.

Nadto istnieje w ustawie węgierskiej przepis nieznanym w ust. austr. jako §. 94. Potrącenie wzajemnych pretensyj jest tylko wtedy możliwe, jeżeli dłużnik ma wzajemną pretensję pieniężną przeciw każdorazowemu powodowi opartą albo na płatnym wekslu, albo na prawomocnym wyroku, albo wreszcie na sądowej ugodzie.

Art. 83. Ist die wechselfähige Verbindlichkeit des Ausstellers oder des Acceptanten durch Verjährung oder dadurch, dass die zur Erhaltung des Wechselrechtes gesetzlich vorgeschriebenen Handlungen verabsäumt sind, erloschen, so bleiben dieselben dem Inhaber nur soweit, als sie sich mit dessen Schaden bereichern würden, verpflichtet.

Gegen die Indossanten, deren wechselfähige Verbindlichkeit erloschen ist, findet ein solcher Anspruch nicht statt.

¹⁾ O. T. N. z 24 września 1857 l. 8949 K. S. str. 40. ²⁾ O. T. N. z 9 czerwca 1858 l. 4998. Peitler N. 133.

XV. Ustawodawstwo zagraniczne.

Art. 84.

Zdolność cudzoziemca przyjmowania na siebie zobowiązań wekslowych, ocenia się wedle ustaw tego państwa, do którego on należy. Atoli cudzoziemiec, niezdolny wedle ustaw swego kraju do działań wekslowych staje się przez przyjęcie zobowiązań wekslowych w kraju tutejszym wekslowo obowiązany, jeżeli tylko wedle ustaw tutejszych posiada zdolność do działań wekslowych.

Zdolność wekslową cudzoziemca ocenia się w zasadzie wedle praw jego kraju, wyjąwszy, gdyby w kraju tutejszym przyjął zobowiązanie wekslowe, gdyż w tym razie jest uważany za równo z tutejszym poddanym. Poddani królestwa węgierskiego są cudzoziemcami. Jeżeli zatem Węgierka wprowadzie fizycznie małoletnia przez wyjście za mąż stała się tam pełnoletnia i tu w kraju przyjęła zobowiązanie wekslowe, to chociaż ona nie będąc w Węgrzech protokołowaną kupcową, tam biernej zdolności wekslowej nie posiada, tutaj mimo tego na zasadzie §. 865, 251 i 252 u. c. odpowiada wekslowo ¹⁾. Jeżeli Węgierka wedle praw swego kraju małoletnia zamieszkała w Austrii przyjęła zobowiązanie wekslowe w Anglii, to należy formę weksla oceniać wedle ustaw angielskich, zaś bierną zdolność wekslową wedle praw węgierskich, a nie wedle miejsca zamieszkania dotyczącej osoby np. Wiednia ²⁾.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 84 ust. bośniackiej i z §. 95 ust. węgierskiej.

Art. 84. Die Fähigkeit eines Ausländers, wechselmässige Verpflichtungen zu übernehmen, wird nach den Gesetzen des Staates beurteilt, welchem derselbe angehört. Jedoch wird ein nach den Gesetzen seines Vaterlandes nicht wechselfähiger Ausländer durch Übernahme von Wechselverbindlichkeiten im Inlande verpflichtet, in sofern er nach den Gesetzen des Inlandes wechselfähig ist.

¹⁾ O. T. N. z 3 listopada 1876 l. 10613 Czel. 151. ²⁾ O. T. N. z 23 lutego 1881 l. 812. Czel. 276.

Art. 85.

Istotne wymogi weksła wystawionego za granicą, tudzież każdego innego oświadczenia wekslowego uczynionego za granicą, ocenia się wedle ustaw tego miejsca, w którym owo oświadczenie nastąpiło.

Jeżeli zaś oświadczenia wekslowe uczynione za granicą odpowiadają wymogom ustaw tutejszych, natenczas z tego powodu, iż one wedle ustaw zagranicznych są wadliwe, nie można podnieść zarzutu przeciw mocy obowiązującej oświadczeń później w kraju tutejszym na wekslu uczynionych.

Również oświadczenia wekslowe, uczynione przez krajowca na korzyść innego krajowca za granicą, mają moc wekslową, jeżeli tylko odpowiadają wymogom ustawodawstwa tutejszego.

Przedawnienie w sprawie wekslowej, zawartej między cudzoziemcami, ocenia się wedle ustaw miejsca zawartego interesu wekslowego ¹⁾.

Zasada: *locus regit actum* ma tutaj zupełne zastosowanie. I tak, jeżeli skarga wekslowa opartą jest na dokumencie wystawionym n. p. w Anglii, mającym wprowadzić wszelkie wymogi weksła, ale nie zawierającym w swej osnowie nazwy „weksel“, to chociaż nakazu zapłacenia wydać nie można, należy jednak wprowadzić postępowanie wekslowe, gdyż w Anglii nie jest koniecznym wymogiem weksła nazwa „weksel“ w osnowie umieszczona ²⁾.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 85 ust. bośniackiej, i zgodny §. 96 ust. węgierskiej.

Art. 85. Die wesentlichen Erfordernisse eines im Auslande ausgestellten Wechsels, sowie jeder anderen im Auslande ausgestellten Wechselerklärung werden nach den Gesetzen des Ortes beurteilt, an welchem die Erklärung erfolgt ist.

Entsprechen jedoch die im Auslande geschehenen Wechselklärungen den Anforderungen des inländischen Gesetzes, so kann daraus, dass sie nach ausländischen Gesetzen mangelhaft sind,

¹⁾ O. T. N. z 22 stycznia 1861 l. 11919 *Ger. Ztg.* ²⁾ O. T. N. z 25 czerwca 1878 l. 7211. *Cz. el.* 214.

Art. 86.

Sposób przedsięwziąć się mających czynności z wekslem w celu wykonania lub utrzymania w mocy prawa wekslowego za granicą, ustanawia tam obowiązująca ustawa.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 86 ust. bośniackiej i zgodny z §. 97 ust. węgierskiej.

XVI. Protest.

Art. 87.

Każdy protest ma być sporządzony przez notariusza albo urzędnika sądowego.

Do tego nie potrzeba przybrania świadków lub protokółisty.

Ten art. jest wprawdzie równobrzmiący z §. 87 ust. bośniackiej, jednak wyrazy „notariusza albo“ są w ustawie bośniackiej opuszczone — zaś §. 98 ust. węgierskiej opiewa:

Protesta wekslowe zakładać należy w siedzibach publicznych notaryuszów i przez notaryuszów w okręgach sądów powiatowych do tych siedzib przynależnych, w innych powiatach przez

kein Einwand gegen die Rechtsverbindlichkeit der später im Inlande auf den Wechsel gesetzten Erklärungen entnommen werden.

Ebenso haben Wechselserklärungen, wodurch sich ein Inländer einem anderen Inländer im Auslande verpflichtet, Wechselkraft, wenn sie nur den Anforderungen der inländischen Gesetzgebung entsprechen.

Art. 86. Über die Form der mit einem Wechsel an einem ausländischen Platze zur Ausübung oder Erhaltung des Wechselrechtes vorzunehmenden Handlungen entscheidet das dort geltende Recht.

Art. 87. Jeder Protest muss durch einen Notar oder einen Gerichtsbeamten aufgenommen werden.

Der Zuziehung von Zeugen oder eines Protokollführers bedarf es dabei nicht.

sędziego powiatowego, podsędka, jak również przez notaryuszów i wicenotaryuszów tego sądu powiatowego. Postanowienia §. 213 ust. XXXV z r. 1874 dotyczące utrzymania w mocy dotychczasowego zakresu działania wyżej wspomnianych notaryuszy wekslowych zatrzymują swoją moc nadal.

Art. 88.

Protest zawierać powinien :

- 1) dosłowny odpis weksla lub kopii i wszystkie tam umieszczone indosy i uwagi;
- 2) nazwisko i firmę osób, na rzecz których i przeciw którym protest założono;
- 3) żądanie postawione osobie, przeciw której protest założono, jej odpowiedź lub uwagę, że żadnej odpowiedzi nie dała, lub, że jej nie zastano;
- 4) oznaczenie miejsca i dnia kalendarzowego, miesiąca i roku, w którym wezwanie uczyniono (Nr. 3), lub w którym je acz bezkutecznie usiłowano;
- 5) wzmiankę w razie przyjęcia przez wyręczenie albo wypłaty przez wyręczenie, przez kogo, dla kogo i w jaki sposób ją ofiarowano i uskutecznilo;

Art. 88. Der Protest muss enthalten :

- 1) eine wörtliche Abschrift des Wechsels oder der Copie und aller darauf befindlichen Indossamente und Bemerkungen;
- 2) den Namen und die Firma der Personen, für welche und gegen welche der Protest erhoben wird;
- 3) das an die Person, gegen welche protestirt wird, gestellte Begehren, ihre Antwort oder die Bemerkung, dass sie keine gegeben habe oder nicht anzutreffen gewesen sei;
- 4) die Angabe des Ortes, sowie des Kalendertages, Monates und Jahres, an welchem die Aufforderung (Nr. 3) geschehen oder ohne Erfolg versucht worden ist;
- 5) im Falle einer Ehrenannahme oder einer Ehrenzahlung die Erwähnung, von wem, für wen und wie sie angeboten und geleistet wird;
- 6) die Unterschrift des Notars oder des Gerichtsbeamten, welcher den Protest aufgenommen hat, mit Beifügung des Amtssiegels.

6) podpis notaryusza lub urzędnika sądowego, który protest sporządził przy wyciśnięciu pieczęci urzędowej.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 88 ust. bośniackiej i z §. 99 ust. węgierskiej.

Art. 89.

Jeżeli się ma żądać świadczenia wekslowego od więcej osób, wówczas co do kilkakrotnych wezwań potrzeba tylko jednego dokumentu, zawierającego protest.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 89 ust. bośniackiej i §. 100 ust. węgierskiej.

Art. 90.

Notaryusze i urzędnicy sądowi obowiązani są wpisywać protesta przez nich sporządzone w całej swej osnowie codziennie i w porządku daty do osobnego rejestru, którego każdą stronicę bieżącą cyfrą zaopatrzyć należy.

§. 90 ust. bośniackiej zaczyna się od słów: „Urzędnicy“ i zresztą jest równobrzmiący z art. 90 ust. austr., zaś §. 101 ust. węgierskiej jest wprowadzie w zasadzie tej samej treści, ale nieco obszerniej traktujący o formalnościach dotyczących protestu.

Art. 89. Muss eine wechselrechtliche Leistung von mehreren Personen verlangt werden, so ist über die mehrfache Aufforderung nur eine Protesturkunde erforderlich.

Art. 90. Die Notare und Gerichtsbeamten sind schuldig, die von ihnen aufgenommenen Proteste nach deren ganzem Inhalte Tag für Tag und nach Ordnung des Datums in ein besonderes Register einzutragen, das von Blatt zu Blatt mit fortlaufenden Zahlen versehen ist.

XVII. Miejsce i czas przedstawienia, tudzież innych czynności zdarzających się w sprawach wekslowych.

Art. 91.

Przedstawienie do przyjęcia lub do zapłaty, założenie protestu, żądanie wydania wtóropisu weksla, tudzież wszystkie inne u pewnej osoby przedsięwziąć się mające czynności, należy odbyć w jej lokalu przeznaczonym do sprawowania interesów, a gdyby go nie miała, w jej mieszkaniu. W innym miejscu n. p. na giełdzie, stać się to może tylko za obopólnem porozumieniem.

Niemожność wynalezienia owego lokalu lub pomieszkania wtedy dopiero uważać należy za udowodnioną, jeżeli w tym celu przez notaryusza albo urzędnika sądowego przedsięwzięte zapytanie w policyi miejscowej skutku nie odniosło; co też w proteście uwiadożnić należy.

Czas do założenia protestu z powodu niezapłaty naznaczonym jest dla Lwowa od godziny 3 do 5 popołudniu w dniu zapłaty, zaś w dwóch następnych dniach powszednich od godziny 9 do 1 rano i od 3 do 5 popołudniu. O innej porze dnia można założyć protest tylko za zezwoleniem protestata i to należy nadmienić w samym proteście ¹⁾.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 91 ust. bośniackiej tylko wyrazy „notaryusza albo“ są opuszczone — i z §. 102 ust.

Art. 91. Die Präsentation zur Annahme oder Zahlung, die Protesterhebung, die Abforderung eines Wechsel-Duplicates, so wie alle sonstigen bei einer bestimmten Person vorzunehmenden Acte müssen in deren Geschäftslocal und in Ermangelung eines solchen, in deren Wohnung vorgenommen werden. An einem anderen Orte, z. B. an der Börse, kann diess nur mit beiderseitigem Einverständnisse geschehen.

Dass das Geschäftslocal oder die Wohnung nicht zu ermitteln sei, ist erst alsdann als festgestellt anzunehmen, wenn auch eine dieserhalb bei der Polizeibehörde des Ortes geschehene Nachfrage des Notars oder des Gerichtsbeamten fruchtlos geblieben ist, welches im Proteste bemerkt werden muss.

¹⁾ Rozporządzenie min. spraw. z 22 maja 1857. N. 100 dz. u. p.

węgierskiej, tylko, że w ustawie węgierskiej są oznaczone godziny do protestowania, a mianowicie od 9 do 12 rano i od 2 do 5 popołudniu.

Art. 92.

Jeżeli weksel płatny jest w niedzielę lub w święto uroczyste, to najbliższy dzień powszedni jest dniem wypłaty. Również nie można w innym, tylko w dniu powszednim żądać wydania wtóropisu weksla, oświadczenia się co do przyjęcia, jakoteż wszelkiego innego oświadczenia. Jeżeli termin ostatni do przedsięwzięcia powyższych czynności przypada na niedzielę lub święto uroczyste, to czynności tej żądać się musi w najbliższym dniu powszednim.

To postanowienie dotyczy także założenia protestu.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 92 ust. bośniackiej i zgodny z §. 103 ust. węgierskiej.

Art. 93.

Jeżeli w miejscu, w wekslu wymienionym, istnieją dni ogólnej rozpłaty, to wypłata weksla płatnego w czasie między dniami

Art. 92. Verfällt der Wechsel an einem Sonntage oder allgemeinen Feiertage, so ist der nächste Werktag der Zahlungstag. Auch die Herausgabe eines Wechsel-Duplicates, die Erklärung über die Annahme, sowie jede andere Erklärung, können nur an einem Werktag gefordert werden. Fällt der Zeitpunkt, in welchem die Vornahme einer der vorstehenden Handlungen spätestens gefordert werden musste, auf einen Sonntag oder allgemeinen Feiertag, so muss diese Handlung am nächsten Werktag gefordert werden.

Dieselbe Bestimmung findet auch auf die Protesterhebung Anwendung.

Art. 93. Bestehen an einem Wechselplatze allgemeine Zahltag (Cassiertage), so braucht die Zahlung eines zwischen den Zahltagen fällig gewordenen Wechsels erst am nächsten Zahltag geleistet zu werden, sofern nicht der Wechsel auf Sicht lautet.

Die im Artikel 41 für die Aufnahme des Protestes Mangels Zahlung bestimmte Frist darf jedoch nicht überschritten werden.

ogólnej rozplaty nastąpić może dopiero w najbliższym dniu rozplaty, wyjąwszy jeżeli weksel opiewa „za okazaniem“.

Wszelako nie wolno przekroczyć terminu wyznaczonego artykułem 41 do założenia protestu z powodu niewypłaty.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 93 ust. bośniackiej; zaś w ustawie węgierskiej nie istnieje ten przepis.

XVIII. Podpisy wadliwe.

Art. 94.

Oświadczenia wekslowe, uskutecznione krzyżami lub innemi znakami zamiast nazwiskiem, mają tylko wtedy moc wekslową, jeżeli je sądownie lub notaryalnie uwierzytelniono.

Pretensye na podstawie weksli niepodpisanych przez samego wystawcę, lecz przez kogo innego jego nazwiskiem, wtedy tylko są zdadne do dochodzenia w postępowaniu wekslowem, jeżeli ten ostatni przydał także swój własny podpis z dodatkiem tyczącym się pełnomocnictwa i jeżeli nadto jest dołączone pełnomocnictwo przez mocodawcę podpisane, lub zaopatrzone w znak jego ręki, sądownie lub notaryalnie uwierzytelniony. Postanowienie niniejsze nie narusza przepisów prawnych o podpisywaniu firmy kupca ¹⁾.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 94 ust. bośniackiej i zgodny z §. 104 ust. węgierskiej.

Art. 95.

Kto, nie mając do tego pełnomocnictwa, podpisuje się na oświadczeniu wekslowem jako pełnomocnik, tak samo odpowiada

Art. 94. Wechselklärungen, welche statt des Namens mit Kreuzen oder anderen Zeichen vollzogen sind, haben nur dann, wenn diese Zeichen gerichtlich oder notariell beglaubiget worden, Wechselkraft.

Art. 95. Wer eine Wechselklärung als Bevollmächtigter eines Anderen unterzeichnet, ohne dazu Vollmacht zu haben, haf-

¹⁾ Ustawa z 19 czerwca 1872 l. SS dz. u. p.

osobiście, jakby ów mniemany mocodawca odpowiadał, gdyby był pełnomocnictwo udzielił.

To samo dotyczy opiekunów i innych zastępców, którzy przekraczając swoją władzę, składają oświadczenia wekslowe.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 95 ust. bośniackiej i §. 105 ust. węgierskiej.

tet persönlich in gleicher Weise, wie der angebliche Machtgeber gehaftet haben würde, wenn die Vollmacht erteilt gewesen wäre.

Dasselbe gilt von Vormündern und anderen Vertretern, welche mit Überschreitung ihrer Befugnisse Wechselklärungen ausstellen.

ROZDZIAŁ III.

O wekslach własnych.

Art. 96.

Istotne wymogi weksla własnego są:

- 1) Nazwa „weksel“ umieszczona w samym wekslu, albo, jeżeli weksel wystawionym był w obcym języku, umieszczenie odpowiedniego wyrazu obcego języka;
- 2) Wymienienie wypłacić się mającej sumy pieniężnej;
- 3) Nazwisko osoby lub firma, której lub na zlecenie której wystawca zapłatę uiścić chce;
- 4) Czas, w którym wypłata nastąpić ma (art. 4 Nr. 4);

Art. 96. Die wesentlichen Erfordernisse eines eigenen (trockenen) Wechsels sind:

1) die in den Wechsel selbst aufzunehmende Bezeichnung als Wechsel, oder, wenn der Wechsel in einer fremden Sprache ausgestellt ist, ein jener Bezeichnung entsprechender Ausdruck in der fremden Sprache;

2) die Angabe der zu zahlenden Geldsumme;

3) der Name der Person oder die Firma, an welche oder an deren Ordre der Aussteller Zahlung leisten will;

4) die Bestimmung der Zeit, zu welcher gezahlt werden soll (Art. 4, Nr. 4);

5) die Unterschrift des Austellers mit seinem Namen oder seiner Firma;

6) die Angabe des Ortes, Monatstages und Jahres der Ausstellung.

- 5) Podpis wystawcy, z nazwiska lub firmy;
- 6) Miejsce, dzień, miesiąc i rok wystawienia.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 96 ust. bośniackiej i zgodny w zasadzie z §. 110 ust. węgierskiej, zobacz uwagi przy art. 4 ust. austr.

Art. 97.

Miejsce wystawienia własnego weksla uważać należy za miejsce wypłaty, a zarazem i za miejsce zamieszkania wystawcy, wyjąwszy, że ustanowiono osobne miejsce wypłaty.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 97 ust. bośniackiej i z §. 111 ust. węgierskiej.

Art. 98.

Następujące w tej ustawie zawarte przepisy o wekslach przekazowych dotyczą także weksli własnych:

- 1) Art. 5 i 7 o formie weksla;
- 2) Art. 9 do 17 o indosie;
- 3) Art. 19 i 20 o przedstawieniu weksla płatnego w pewnym czasie po okazaniu, z tą jednak odmianą, iż przedstawić go należy wystawcy;
- 4) Art. 29 o zwrotnem poszukiwaniu zabezpieczenia, z tą odmianą, iż stosować je można w razie niepewnej wypłacalności wystawcy;

Art. 97. Der Ort der Ausstellung gilt für den eigenen Wechsel, in sofern nicht ein besonderer Zahlungsort angegeben ist, als Zahlungsort und zugleich als Wohnort des Ausstellers.

Art. 98. Nachstehende, in diesem Gesetze für gezogene Wechsel gegebene Vorschriften gelten auch für eigene Wechsel:

- 1) die Art. 5 und 7 über die Form des Wechsels;
- 2) die Art. 9—17 über das Indossament;
- 3) die Art. 19 und 20 über die Präsentation der Wechsel auf eine Zeit nach Sicht mit der Massgabe, dass die Präsentation dem Aussteller geschehen muss;
- 4) der Art. 29 über den Sicherheitsregress mit der Massgabe, dass derselbe im Falle der Unsicherheit des Ausstellers stattfindet;

- 5) Art. 30 do 40 o wypłacie i uprawnieniu złożenia w przechowanie sądowe płatnej sumy, z tą odmianą, iż to złożenie spełnić może wystawca;
- 6) Art. 41 i 42, tudzież art. 45 do 55 o zwrotnem poszukiwaniu na indosantach z powodu niewypłaty;
- 7) Art. 62 do 65 o wypłacie przez wyřęczenie;
- 8) Art. 70 do 72 o kopiach wekslów;
- 9) Art. 73 do 76 o zaginionych i podrobionych wekslach, z tą odmianą, iż w przypadku artykułu 73 wypłatę ma wystawca uiścić;
- 10) Art. 78 do 96 o ogólnych zasadach przedawnienia wekslowego, o przedawnieniu prawa zwrotnego poszukiwania na indosantach, o prawie skargi wierzyciela wekslowego, o zagranicznem ustawodawstwie wekslowem, o proteście, o miejscu i czasie przedstawienia i innych czynnościach zdarzających się w interesach wekslowych, wreszcie o podpisach wadliwych.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 98 ust. bośniackiej i zgodny z §. 112 ust. węgierskiej.

5) die Art. 30—40 über die Zahlung und die Befugniss zur Deposition des fälligen Wechselbetrages mit der Massgabe, dass letztere durch den Aussteller geschehen kann;

6) die Art. 41 und 42, sowie die Art. 45—55 über den Regress Mangels Zahlung gegen die Indossanten;

7) die Art. 62—65 über die Ehrenzahlung;

8) die Art. 70—72 über die Copien;

9) die Art. 73—76 über abhanden gekommene und falsche Wechsel mit der Massgabe, dass im Falle des Art. 73 die Zahlung durch den Aussteller erfolgen muss;

10) die Art. 78—96 über die allgemeinen Grundsätze der Wechselverjährung, die Verjährung der Regressansprüche gegen die Indossanten, das Klagrecht des Wechselgläubigers, die ausländischen Wechselgesetze, den Protest, den Ort, die Zeit für die Präsentation und andere im Wechselverkehre vorkommende Handlungen, sowie über mangelhafte Unterschriften.

Art. 99.

Weksle własne umiejscowione należy przedstawić do wypłaty wskazanemu w umiejscowieniu, lub, jeżeli nikt taki wskazany nie został, należy przedstawić samemu wystawcy w miejscu umiejscowienia i tam należy założyć protest w razie niewypłaty. Jeżeli zaniedbano założenia protestu w należytym czasie u wskazanego w umiejscowieniu, to wskutek tego traci się prawo do roszczeń prawnych przeciw wystawcy i indosantom (prócz tego przypadku do utrzymania w mocy prawa wekslowego przeciw wystawcy nie potrzeba ani przedstawienia w dniu zapłaty, ani założenia protestu).

Ten art. jest równobrzmiący z §. 99 ust. bośniackiej i §. 113 ust. węgierskiej.

Art. 100.

Roszczenie na podstawie prawa wekslowego przeciw wystawcy weksla własnego gaśnie w przeciągu trzech lat, licząc od dnia płatności weksla.

Ten art. jest równobrzmiący z §. 100 ust. bośniackiej i §. 114 ust. węgierskiej.

Art. 99. Eigene domicilirte Wechsel sind dem Domiciliaten oder wenn ein solcher nicht benannt ist, dem Aussteller selbst am demjenigen Orte, wohin der Wechsel domicilirt ist, zur Zahlung zu präsentiren und, wenn die Zahlung unterbleibt, dort zu protestiren. Wird die rechtzeitige Protesterhebung beim Domiciliaten verabsäumt, so geht dadurch der wechselmässige Anspruch gegen den Aussteller und die Indossanten verloren (ausserdem bedarf es zur Erhaltung des Wechselrechtes gegen den Aussteller weder der Präsentation am Zahlungstage noch der Erhebung eines Protestes).

Art. 100. Der wechselmässige Anspruch gegen den Aussteller eines eigenen Wechsels verjährt in drei Jahren vom Verfalltage des Wechsels an gerechnet.

Ustawa węgierska posiada jeszcze jeden rozdział, o b y ustawie austriackiej, a mianowicie:

XIX. Prawo zastawu i zatrzymania (retencyi).

1. Prawo zastawu.

§. 106. Posiadacz weksła może się zaspokoić w drodze wekslowej z tych przedmiotów, które prywatnie w zastaw otrzymał, jeżeli dłużnik zawczasu nie uczynił zadość swemu zobowiązaniu i w tym celu:

1) może użyć ruchomości na swe zaspokojenie w sposób postępowaniem wekslowem wskazany;

2) może papiery wartościowe na giełdzie notowane sprzedać na giełdzie w dniu płatności, jeżeli jednak nie ma giełdy na miejscu wypłaty, może je sprzedać na najbliższej giełdzie w trzecim dniu po dniu płatności, albo też takowe zatrzymać dla siebie na własność wedle kursu owego dnia do wysokości swej należitości. Obowiązany jest jednak zawiadomić listownie swego dłużnika w przeciągu 24 godzin o spełnieniu jednej z tych czynności. Pod wyrazem najbliższa giełda rozumieć należy, jeżeli rozchodzi się o papiery notowane na krajowej giełdzie, krajową, zaś co do innych papierów wartościowych, giełdę zagraniczną;

3) może weksle lub inne należitości ściągać lub sam je dla siebie zatrzymać do wysokości swojej wierzytelności.

Te prawa służą posiadaczowi weksła nawet w tym razie, jeżeli tymczasem ogłoszono konkurs do majątku dłużnika.

Jeżeli w ten sposób zaspokoi zupełnie swą należitość, obowiązany jest wydać dłużnikowi względnie masie konkursowej weksel oryginalny i nadwyżkę, jeżeli jaka pozostała.

§. 107. Jeżeli wskutek zaniedbania posiadacza weksła część lub całość w zastaw danej rzeczy lub wierzytelności uronioną została, to jest obowiązany wynagrodzić dłużnikowi szkodę.

2. Prawo zatrzymania.

§. 108. Posiadaczowi weksła służy ze względu na jego już płatną wierzytelność prawo zatrzymania tych pieniędzy, ruchomości i papierów wartościowych dłużnika, które w legalny sposób w swoje posiadanie lub do swojej dyspozycji otrzymał.

Tego prawa nie można jednak wykonywać, jeżeli przedmioty powyżej wymienione dostały się w posiadanie wierzyciela wskutek dyspozycji dłużnika lub innej osoby przed lub podczas ich oddania w posiadanie.

Posiadaczowi weksla służy prawo zatrzymania także z powodu jeszcze nie płaconej sumy, jeżeli do majątku dłużnika ogłoszono konkurs, albo jeżeli przedsięwzięta przeciw niemu z powodu należności pieniężnej egzekucja była bezskuteczną.

W tym razie wykonaniu prawa zatrzymania nie przeszkadza zastrzeżenie dłużnika lub jego dyspozycya, jeżeli te stosunki powstały dopiero po oddaniu owych przedmiotów, lub jeżeli wierzyciel o nich zawiadomionym został dopiero po objęciu ich w posiadanie.

Posiadacz weksla, któremu w myśl tego §. służy prawo zatrzymania, obowiązany jest bezzwłocznie zawiadomić swego dłużnika o jego wykonaniu.

§. 109. Prawa zatrzymania można skargą dochodzić i ma ono taki sam skutek, jak prawo zastawu.

Oprócz powyższego rozdziału posiada ustawa węgierska jeszcze postanowienia przejściowe, zawarte w §§. 115, 116, 117, 118 i 119, które jednak obecnie straciły swoje praktyczne znaczenie.

Spis alfabetyczny do powszechnej ustawy wekslowej.

(Liczba oznacza artykuł).

A dres na przypadek 56.	Czas do wykonywania czynno-
Adresat na przypadek 57.	ści wekslowych 91. 92. 93.
Afryka 78. 79.	Cedula kursowa 53.
Akcept 67.	
Amortyzacyj. postępowanie 73.	D ata 20. 32. 90.
Alonge 11.	Deponowanie 40.
A piacere 4.	Depozyt 40.
Areszt 2. 29.	Dłużnik wekslowy 2.
Aval 7. 81.	Dnie wypłaty 93.
A vista 5.	Dnie względności 33.
Azya 78. 79.	Dodatek do protestu 58, 62.
„Aż do“ 4.	„Do inkasowania“ 17.
	Domicylowany 24.
B ianco giro 12. 13.	Doręczenie skargi 79. 80.
„Bez poręczenia“ 14. 15.	„Dotąd odpis“ 70.
„Bez obowiązku“ 14. 15.	Drugi dzień 60. 62.
„Bez protestu“ 42.	Dwa dni 58.
„Bez kosztów“ 42.	
	E dykt 73.
C zęść weksła 7.	Egzemplarze 66. 67. 68. 69.
Czterdziestopięciodniowy ter-	Eskontowanie 36.
min 73.	Europa 78. 79.
Czarne morze 78. 79.	
Cudzoziemiec 84.	F areer 78. 79.

Formułka 17.

Fragment 7.

Gatunek monety 37.

Giełda 91.

Głoska 4. 5.

Gotowe pieniądze 4. 9. 25.

Grube niedbalstwo 74.

„In bianco“ 12. 13. 36.

Indos 9. 10. 14. 17. 26. 31. 36.

49. 55. 66. 67. 70. 71. 72.

76. 81. 88. 98.

Indosant 15. 16. 19. 24. 25. 31.

41. 43. 51. 55. 64. 67. 71.

72. 79. 81. 83. 98. 99.

Indosat 10. 15. 16. 17. 26. 29.

36. 66. 68. 72.

Indosowany 13. 36.

„In procura“ 17.

Islandya 78. 79.

Interwenient 61. 62.

Jarmark 4. 18. 35.

Kalendarz wschodni 34.

Kalendarz zachodni 34.

Kara 4.

Kartka 12.

Kopia 62. 70. 71. 72. 81. 88. 98.

Koszta 42. 48. 50. 51. 58. 63.

Konkurs 29.

Krajowiec 85.

Krydataryusze 1.

Krzyż 93.

Kurs 50. 51.

Kurscetla 50.

Kwartal 32.

Kwit 39.

Lata dwa 19. 31.

Legitymacya 36.

Legitymować się 36.

Liczba 4. 5.

Lokal 91.

„Lub na zlecenie“ 17.

Małoletni 1.

Marnotrawcy 1. 3.

Mieszkanie 91.

Mocodawca 95.

Nakaz zapłaty 10.

Należytość stempłowa 53.

„Na okazanie“ 93.

„Na żądanie“ 4.

Niedziela 92.

„Nie na zlecenie“ 9. 15.

Niepewność 41.

Notaryalnie 94.

Notaryusz 87. 90. 91.

Obca mowa 4. 96.

Odsetki 4. 7. 48.

Odpis weksla 11. 88.

Oficerowie 1.

Osiemnaście miesięcy 78. 79.

Opiekun 95.

Pełnomocnictwo 29. 95.

Pełnomocnik 95.

Pieczęć urzędowa 88.

Pieniądze 4. 5.

Pierwopis 70.

Poczta 58.

Policya 91.

Podrobiony 75. 76. 98.

Pół roku 32.

Pół miesiąca 32.

Poświadczenie pocztowe 46.
Pośrednictwo 52. 53.
Pokwitowany 39.
Powszedni 41.
Powód 82.
„Płatny w każdym czasie“ 4.
Pozbycie 15. 17.
Prawo zastawu 25.
Procent 4.
Prawo zwrotnego poszukiwania 10.
Prokurator 16.
Prolongacya 30.
Prezentować 18. 31.
Prowizya 50. 51. 65.
Protest 16. 17. 18. 20. 25. 26.
29. 40. 41. 42. 43. 50. 54. 58.
62. 63. 64. 69. 72. 87. 88. 89.
90. 91. 92. 93. 98. 99.
Przekazowy weksel 4. 6. 16. 21.
Przekazany 10. 18. 21. 23.
Przedstawić 18. 19. 20. 24. 31.
32. 41. 42. 98.
Przedstawienie 77. 78. 79. 80.
83. 85. 91. 98.
Przyjęcie 7. 8. 16. 18. 19. 20.
21. 22. 23. 25. 28. 38.
75. 93.
Przyjęcie przez wyręczenie 56.
57. 58. 62. 88.
Przyjemca 10. 16. 20. 22. 29. 36.
39. 43. 63. 67. 73. 77. 81. 83.
Przyjemca przez wyręczenie 58.
59. 60. 62. 65.
Przydłużek weksla 11. 12.
Przechowanie sądowe 73. 98.

Rachunek zwrotny 53.
Rachunek pokwitowany 54.

Raty 4.
Regres 41.
Remitent 36.
Rezerwiści 1.
Ricambio 53.
Ręczyciel 6. 81.
Rok zapłaty 4. 32.
Roszczenie prawne 20. 99. 100.

Sądownie 93.
Sfałszowany 75. 76.
Skarga 26. 28. 49. 79. 80. 98.
Spisujący protokół 87.
Spółdłużnik 14.
Śródziemne morze 78. 79.
Stemplowa należność 53.
Stręczenie 52. 53.
Stręczyciel zaprzysięgły 50.
Świadek 87.
Sześć miesięcy 78. 79.

Targ 4. 18. 35.
Trzy lata 77. 100.
Trzy miesiące 78. 79.
Tydzień 32.

Umorzenie weksla 73.
Uroczyście 92.
Urzędnik sądowy 87. 90. 91.
Uwagi 7. 70. 88.
Uwierzytelnione 93.

Wadliwy 85. 94. 98.
„Wedle upodobania“ 4.
Wekslobierca 6. 9. 66.
Wezwanie 79. 89.
Więzienie 1.
Wskazany na przypadek 56.
61. 62.

Wtórópis 66. 69. 92.

Wybór 26. 81.

Wyłączenie 56.

Wyłączyciel 64. 65.

Wylegitymowany 74.

Wydatki 50.

Wykreślony indos 36.

Wymogi weksła 4. 85. 96.

Wystawca 3. 6. 8. 9. 10. 15. 24.

36. 41. 43. 51. 59. 66. 75. 76.

78. 79. 81. 83. 97. 98. 99. 100.

Zagraniczny 85. 86.

Zabezpieczenie 8. 25. 26. 27.

28. 29. 41. 73.

Założenie protestu 18. 42. 48. 78.

Zakonnicy 1.

Zaginione weksle 73. 98.

Zawiadomienie 17.

Zarzuty 27. 82. 85.

Zastępca 95.

Zapłata 8. 17. 23. 24. 25. 28.

29. 30. 31. 32. 38. 39. 41.

62. 64. 73. 79. 91. 99.

Zaprotestować 18. 19.

Zapowiedzenie sporu 80.

Zdolność wekslowa 1. 8. 24.

Zbogacić 83.

Znak ręki 93.

Zła wiara 74.

Zwielokrotnienie 66.

Zwrot kosztów 25.

Zwrotny weksel 52. 53.

Zwrotnie obowiązany 28. 50.

51. 54.

Zwrotnie poszukiwany 16. 24.

26. 27. 41. 50. 52. 53. 61.

62. 64. 69. 78. 79. 98.

Zołnierze 1.

CZĘŚĆ III.

Proces wekslowy.

Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości

z dnia 25 stycznia 1850 Nr. 52 dz. u. p. wydane dla krajów koronnych, w których powszechna księga ustaw cywilnych obowiązuje, z wyjątkiem królestwa lombardzko-weneckiego i pogranicza wojskowego, dla których odracza się tymczasowe przez Najjaśniejszego Pana sankcyonowane rozporządzenie względem postępowania w sprawach wekslowych.

Aby postępowanie w sprawach wekslowych wedle możliwości uprościć i przyspieszyć, raczył Najjaśniejszy Pan na wniosek ministra sprawiedliwości i za doradą Rady ministrów, najwyższem postanowieniem z dnia 25 stycznia 1850 r., dla tych krajów koronnych, w których powszechna księga ustaw cywilnych obowiązuje, z wyjątkiem królestwa lombardzko-weneckiego i Pogranicza wojskowego, następujące rozporządzenie tymczasowe zatwierdzić:

§. 1. Skargi wekslowe, bez względu, czy pochodzą z weksłów przekazowych, czyli też własnych, wnosić należy do sądu krajowego miejsca wypłaty, lub też miejsca zamieszkania, albo czasowego pobytu pozwanego, a jeżeli w siedzibie sądu krajowego istnieje sąd handlowy, należy je wnieść do tego sądu.

Skargi wekslowe znosić można tylko przed sąd handlowy, a tam, gdzie odrębnego sądu handlowego nie ma, przed sąd krajowy względnie obwodowy. Właściwym zaś do przyjęcia skargi jest ten sąd handlowy względnie krajowy lub obwodowy, w którego obrębie weksel przekazowy był pła-

tnym, a weksel własny był wystawionym, wyjąwszy, gdyby inne postanowienie napisane było na wekslu.

Skarga wekslowa nie może jako skarga wzajemna wniesioną być n. p. przed sąd powiatowy¹⁾. Weksel płatny „na każdym miejscu“ nie może być uważany z powodu tak ogólnikowego wyrażenia za weksel zawierający dokładne oznaczenie miejsca wypłaty²⁾. Kompetencya sądów względem skarg o wzbogacenie się opartych na wekslu przedawnionym lub takim, który utracił moc wekslową z powodu niedopełnienia innych wymogów ustawą wekslową przepisanych, była w praktyce różnorodnie orzekaną³⁾, stało się jednak na tem, że ani sąd wekslowy, ani sąd handlowy w ogóle, ale tylko sąd cywilny jest właściwym, gdyż postanowienia §. 57 c i 60 ces. pat. z r. 1852, Nr. 251 dz. p. p. nie mają do takich praw zastosowania⁴⁾, nawet, gdyby weksel wydany był z powodu interesu handlowego⁵⁾, gdyż tylko sędzia cywilny decydować może o szkodzie powoda i wzbogaceniu się pozwanego. Przekazany przyjemca nie może skarżyć wystawcy o zapłacenie waluty wekslowej przed sąd handlowy, gdyż i taki spór nie jest ściśle wekslowym⁶⁾.

Skarga hipoteczna wytoczona na podstawie weksla zahipotekowanego z powodu osobnego zezwolenia na intabulacją, nie należy również do sądu handlowego, ale do sądu cywilnego owego miejsca, gdzie się nieruchomości znajduje⁷⁾, gdyż natura skargi hipotecznej nie zmienia się przez to, że pretensya z weksla pochodzi.

§. 2. (jest obecnie bez znaczenia).

§. 3. (Osoby stanu wojskowego należy skarżyć o należitości wekslowe do właściwego sądu wojskowego).

(Zobacz uwagi przy art. 1 u. w.).

§. 4. Posiadacz weksla może wszystkich dłużników wekslowych jedną skargą zapozwać przed właściwy sąd miejsca wy-

¹⁾ O. T. N. z 15 maja 1855, l. 4165. Peitler. Nr. 60. ²⁾ O. T. N. z 29 lipca 1873, l. 7645. Czel. Nr. 20. ³⁾ O. T. N. z 17 lutego 1858, l. 1611. Peitler. Nr. 125. O. T. N. z 18 kwietnia 1873, l. 2441. Czel. Nr. 16. ⁴⁾ O. T. N. z 17 września 1873, l. 9169. Repert. Nr. 57. O. T. N. z 8 maja 1884, l. 3619. Unger, Walther, Pfaff. Nr. 10033. ⁵⁾ O. T. N. z 1 czerwca 1882, l. 5879. Czel. Nr. 310. ⁶⁾ O. T. N. z 8 sierpnia 1851, l. 6787. Peitler. Nr. 9. ⁷⁾ O. T. N. z 7 maja 1878, l. 5104. Czel. Nr. 203.

platy; do innych sądów po za miejscem wypłaty wtedy tylko więcej dłużników wekslowych jedną skargą pozwanych być może, jeżeli mieszkają w obwodzie tychże sądów. Ręczyciele weksłowi podlegają w ogólności sądowi głównego dłużnika i wraz z nim tą samą skargą pozwani być mogą.

§. 5. Jeżeli skarga opiera się na wekslu przekazowym lub własnym, posiadającym wszystkie do ważności wymagane własności, jeżeli co do weksla nie ma wątpliwości i jeżeli przedłożono prócz pierwopisu weksla protest oryginalny i oryginalny rachunek zwrotny wraz z poświadczeniem kursu (o ile te dokumenta potrzebne są do uzasadnienia prawa powództwa), należy na żądanie powoda nakazać zaskarżonemu dłużnikowi weksłowemu bez poprzedniego przesłuchania tegoż, aby sumę wekslową wraz z wykazanymi przynależnościami w przeciągu dni trzech pod zagrożeniem egzekucyi wekslowej zapłacił.

Nakaz zapłacenia sumy wekslowej nie może być wydany, jeżeli na wekslu jest napisane „zapłacisz pan w przeciągu tygodnia“ ¹⁾, lub „w przeciągu 14 dni“ ²⁾ lub, jeżeli w indosie jest dopisek „pozostaje raz na zawsze w obligu“ ³⁾, gdyż przez takie wyrazy nie jest dokładnie wyznaczony dzień płatności, jak tego art. 4 u. w. żąda.

Koszta sądowe i adwokackie należy w skardze policzyć pod rygorem utraty ich w myśl najw. rozp. z 14 czerwca 1784 Nr. 306 zb. u. s. ⁴⁾. W procesie wekslowym nie można żądać od powoda złożenia kaucyi aktorycznej, gdyż bez przesłuchania strony wydaje się nakaz zapłacenia sumy dłużnej, a zarzuty wnieść należy bezwarunkowo w przeciągu trzech dni ⁵⁾. Jeżeli jednak pozew dekretowanym jest do postępowania w sprawach wekslowych, to żądanie kaucyi aktorycznej jest uzasadnione ⁶⁾.

§. 6. Jeżeli skargę wniesiono przeciw kilku osobom, natenczas każdemu pozwanemu należy doręczyć zupełny egzemplarz skargi wraz z załącznikami. Jeżeli nie wniesiono tyle egzemplarzy

¹⁾ O. T. N. z 10 paźdz. 1876, l. 12093. Czel. Nr. 147. ²⁾ O. T. N. z 8 listopada 1876, l. 13097. Czel. Nr. 154. ³⁾ O. T. N. z 4 lutego 1874, l. 607. Czel. Nr. 37. ⁴⁾ O. T. N. z 13 czerwca 1858, l. 7213. Księga orzec. Nr. 30. ⁵⁾ O. T. N. z 5 września 1883, l. 10596. K. S. ⁶⁾ Ö. T. N. z 1 lipca 1880, l. 7569. Czel. 263.

skargi wraz z załącznikami, ile potrzeba, należy doręczać pozwanym w tym porządku, jak są przytoczeni w skardze lub prośbie, o ile liczba przedłożonych egzemplarzy wystarczy i w rezolucyi wymienić, którym ze współpозwanych nie doręczono. Przeciw tym skarga jest bezskuteczną.

Ustawa z dnia 12 maja 1852, l. 112 dz. u. p. dotycząca uczestnictwa w sporze cywilnym, nie odnosi się do spraw wekslowych.

§. 7. Dłużnicy wekslowi, którym nakazano w przeciągu trzech dni zapłacić sumę wekslową, obowiązani są w tym samym czasie wszystkie swe zarzuty do sądu wnieść i udowodnić. Ten termin rozpoczyna się od dnia doręczenia nakazu sądowego; nie wlicza się jednak dni, w których owe zarzuty na poczcie się znajdowały. Wskutek wniesionych zarzutów należy wyznaczyć jak najrychlej termin sądowy do rozprawy ustnej wedle prawa wekslowego. Przeciw dozwolonemu nakazowi zapłaty rekurs jest niedopuszczalny.

Zarzuty wekslowe wniesione być winny bezwarunkowo w trzech dniach licząc od dnia następnego po dniu doręczenia nakazu zapłacenia. Terminu tego odroczyć nie można i podanie dotyczące z urzędu zwrócić należy¹⁾, jak również i prośbę o wyznaczenie osobnego terminu do przeglądu oryginałów²⁾. Jeżeli jest więcej osób pozwanych, to liczyć należy trzydniowy termin każdemu od dnia doręczenia jemu nakazu zapłacenia³⁾.

Ponieważ pozwany obowiązany jest „wszystkie” swoje zarzuty w przeciągu owych trzech dni wnieść; przeto wprowadzenie zarzutów w późniejszych pismach uważać należy za spóźnione⁴⁾, wyjąwszy takich zarzutów, które sędzia z urzędu uwzględnić powinien n. p. zarzut podniesiony w duplice braku protestu tam, gdzie go ustawa koniecznie wymaga⁵⁾, albo zarzut uczyniony w apelacji, iż weksel jest przedawniony⁶⁾ i t. d.

¹⁾ O. T. N. z 15 kwietnia 1852, l. 3604. Księga orzec. Nr. 14. ²⁾ O. T. N. z 9 czerwca 1853, l. 5597. Peitler. Nr. 32. O. T. N. z 29 grudnia 1853, l. 13366. Peitler. Nr. 43. O. T. N. z 12 grudnia 1855, l. 9011. Peitler. Nr. 69. O. T. N. z 12 grudnia 1861, l. 6834. Peitler. Nr. 235. ³⁾ O. T. N. z 6 listopada 1877, l. 13338. Czel. Nr. 175. ⁴⁾ O. T. N. z 23 stycznia 1878, l. 3123, Czel. Nr. 184. O. T. N. z 15 lipca 1874, l. 6188. Czel. Nr. 54. ⁵⁾ O. T. N. z 27 paźdz. 1875, l. 10241. Czel. Nr. 101. ⁶⁾ O. T. N. z 5 lipca 1881, l. 6781. Czel. Nr. 287.

Dni biegu pocztowego nie wlicza się, wyjąwszy, jeżeli wnoszący zarzuty mieszka w siedzibie sądu i używa poczty lokalnej ¹⁾.

Kurator dla pozwanego ustanowionym być może:

a) z powodu jego niewiadomego miejsca pobytu, lub usiłowanego udaremnienia doręczenia nakazu zapłaty;

b) z powodu wprawdzie wiadomego miejsca pobytu, ale znajdującego się za granicami państwa;

c) z powodu śmierci pozwanego — kurator dla masy spadkowej; wreszcie

d) jedynie w celu przerwania przedawnienia weksla.

Owoż jeżeli pozwany zmienił swoje zwyczajne miejsce zamieszkania nie podawszy powodowi swego nowego adresu ²⁾, lub, jeżeli wyjechał w głąb kraju i usiłował udaremnąć doręczenie nakazu w miejscu, wreszcie ³⁾, jeżeli umarł i kurator dla jego masy spadkowej ustanowiony został ⁴⁾, to w tych wypadkach liczy się termin do wniesienia zarzutów od dnia doręczenia nakazu zapłaty kuratorowi. Jeżeli zaś pozwany mieszkał w wiadomym miejscu za granicami państwa, lub jeżeli pozwanemu mimo usiłowań jego udaremnienia doręczenia nakazu zapłaty, przecież nakaz zawczasu doręczonym został, to liczy się termin trzydniowy do wniesienia zarzutów od dnia doręczenia nakazu samemu pozwanemu ⁵⁾.

Jeżeli miejsce pobytu kuranda jest wiadomem w granicach państwa i gdy on nie usiłuje udaremnąć doręczenia sobie nakazu, to kurator nie ma prawa wnosić zarzutów, gdyż to prawo wyłącznie służy samemu pozwanemu ⁶⁾.

Zarzuty wekslowe powinny być podpisane przez adwokata ⁷⁾.

Rekursa przeciw nakazowi zapłaty są niedopuszczalne, nawet gdyby nakaz dopiero przez II instancję był wydany ⁸⁾. Wolno jednak rekurować przeciw wysokości kosztów przyznanych

¹⁾ O. T. N. z 7 maja 1876, I. 5570. Repert. Nr. 86. ²⁾ O. T. N. z 4 listopada 1862, I. 7046. Peitler. Nr. 257. ³⁾ O. T. N. z 4 listop. 1862, I. 7046. Peitler. Nr. 257. ⁴⁾ O. T. N. z 14 listop. 1854, I. 12058. *Ger. Ztg.* ⁵⁾ Louis. Ustawy urządz. post. sąd. w spr. weksl., str. 20 i 21. ⁶⁾ O. T. N. z 28 września 1880, I. 11183. Czel. Nr. 267. ⁷⁾ Rozp. z 5 lipca 1859, Nr. 122 dz. u. p., Zobacz uwagi tu przy §. 26. ⁸⁾ O. T. N. z 26 stycznia 1881, I. 14512. Czel. Nr. 274.

nakazem zapłaty¹⁾, lub przeciw nakazowi deponowania waluty wekslowej w myśl art. 73 ust. weks.²⁾.

§. 8. Powodowi należy, mimo wiszącego sporu, dozwolić na jego żądanie egzekucyi w celu zabezpieczenia się.

Podczas wiszącego sporu służy powodowi prawo żądania egzekucyi w celu zabezpieczenia spornej sumy. Nie można jednak żądać licytacji zajętych ruchomości³⁾, ani egzekucyjnego prawa zastawu na nieruchomości⁴⁾, zaś podanie żądające wyłącznie egzekucyjnego zajęcia i t. d. należy odrzucić⁵⁾. Nie można jednak dozwolić nawet tymczasowej egzekucyi, jeżeli istnieje zarzut małoletności pozwanego⁶⁾. Żądać więc można tymczasowego zajęcia, oszacowania, opieczętowania i przeniesienia ruchomości, dalej zapowiedzenia sumy, tymczasowej sekwestracyi i zaprenotowania na hipotece.

Co jest przedmiotem egzekucyi i jak ją przeprowadzić należy, poucza nowela z 10 czerwca 1887, Nr. 74 dz. u. p.

§. 9. Jeżeli powód żąda tylko wprowadzenia postępowania wekslowego, albo jeżeli żądaniu o dozwolenie nakazu zapłaty z powodu wadliwości przedłożonych załączników zadość uczynić nie można, to należy na zasadzie skargi wyznaczyć jak najrychlej termin sądowy do ustnego postępowania wedle prawa wekslowego i jeżeli skarga wniesioną jest przeciw kilku pozwanym zamieszkającym częścią w innych obwodach sądowych, częścią w innych krajach koronnych lub za granicą, należy dzień terminu sądowego w ten sposób wyznaczyć, ażeby każdy z pozwanych mógł w tym dniu albo osobiście, albo przez pełnomocnika się stawić.

Ze skargą wekslową może sąd dwojako postąpić. Albo wydaje nakaz zapłacenia, jak to §. 5 wskazuje, albo też dekretuje ją do ustnego postępowania wedle prawa wekslowego. Dekretacja taka nastąpić może albo jeżeli powód tego żąda, albo też jeżeli sąd „z powodu wadliwości przedłożonych załączników“ nakazu zapłaty wydać nie może.

¹⁾ O. T. N. z 12 kwietnia 1881, l. 3626. Czel. Nr. 281. ²⁾ O. T. N. z 3 września 1863, l. 5455. *Ger. Ztg.* ³⁾ O. T. N. z 20 czerw. 1860, l. 7236. *Peitler*. Nr. 192. O. T. N. z 16 grudnia 1863, l. 8033. *Księga orzec.* Nr. 58. ⁴⁾ O. T. N. z 22 marca 1861, l. 2219. *Peitler*. Nr. 205. ⁵⁾ O. T. N. z 10 września 1862, l. 5891. *Peitler*. Nr. 253. ⁶⁾ O. T. N. z 13 listop. 1862. l. 7704. *Peitler*. Nr. 258.

Ocenienie, o ile załączniki są wadliwe, zawisło w każdym poszczególnym wypadku od swobodnego uznania sądu. Wszystkich tych przypadków wymienić jest niepodobna, jako przykłady posłużyć mogą: jeżeli niewiadomo w jakim charakterze kto występuje¹⁾, albo jeżeli powód w skardze twierdzi, że weksel został prolongowany, a prolongacya ta nie jest na wekslu uwidocznioną²⁾ albo, jeżeli w adresie napisane jest „pan“, a příjemcą jest kobieta³⁾, lub jeżeli czas wypłaty oznaczony jest wyrazami „sześć miesięcy wypłacisz pan“, albo jeżeli podpis akceptanta jest nieczytelny⁴⁾ i t. d.

§. 10. W sprawach wekslowych należy wszystkie skargi i prośby bezzwłocznie załatwiać, a rozprawy sądowe wedle możliwości przyspieszać.

§. 11. W procesie wekslowym ma być ustne postępowanie. Postępowanie pisemne jest tylko wtedy dopuszczalne, jeżeli obydwie strony przez własnoręcznie podpisane pisemne, albo osobiście przed sądem złożone oświadczenie o to proszą i terminy do wniesienia pism procesowych przez obustronne porozumienie się ustanowią.

W zasadzie jest zatem postępowanie ustne, zaś postępowanie pisemne jest tylko wtedy możliwe, jeżeli obydwie strony albo same osobiście, albo podaniem własnoręcznie podpisanem same o to sądu proszą i termina do wniesienia pism prawnych same ustanowią. Z tego wynika, iż pełnomocnicy stron (n. p. adwokaci) nie mają tego prawa. Zauważyć należy również i to, że termina ustanowione przez strony obowiązują tylko do wyroku w I instancyi, wyższe instancje trzymają się przepisów o postępowaniu w sprawach wekslowych⁵⁾.

§. 12. W postępowaniu wekslowem przestrzegać należy przepisy w §. 18 aż do 20 włącznie, 22, tudzież 25 aż do 50 włącznie, w 53 i 54 rozporządzenia względem sumarycznego postępowania w sporach cywilnych, wskutek najwyższego postanowienia z dnia 18 października 1845 zaprowadzonego (w §§. 19 aż do 21 włącznie, 23, tudzież 26 aż do 51 włącznie, 54 i 55 najwyższego

¹⁾ O. T. N. z 19 grudnia 1862. l. 8487. Peitler. Nr. 262. O. T. N. z 15 września 1874, l. 9791. Czel. Nr. 59. ²⁾ O. T. N. z 23 listop. 1875, l. 12803. Czel. Nr. 105. ³⁾ O. T. N. z 2 sierpnia 1876, l. 9253. Czel. Nr. 138. ⁴⁾ O. T. N. z 31 sierpnia 1876, l. 10324. Czel. Nr. 141. O. T. N. z 6 października 1877, l. 13332. Czel. Nr. 174. ⁵⁾ O. T. N. z 21 lutego 1851, l. 1121. Peitler. Nr. 3.

postanowienia z d. 6 marca 1848 r. względem zaprowadzenia sumarycznego postępowania w Dalmacyi) zawarte, atoli z następującymi zmianami:

a) Prośba o usprawiedliwienie niestawienia się na terminie sądowym wniesioną być ma w przeciągu dni trzech licząc od dnia, w którym ustała przeszkoda do stawienia się na terminie sądowym, również i prośba o restytucję upadłego terminu sądowego w przeciągu dni trzech po upływie tego terminu.

b) W wyroku, którym uznano pozwanego za przegrywającego spór, należy wyznaczyć termin trzydniowy do wypełnienia zobowiązania pod zagrożeniem egzekucyi wekslowej.

Termin ten rozpoczyna się, jeżeli od wyroku nie apelowano, z pierwszym dniem po doręczeniu; a jeżeli apelowano, z pierwszym dniem po prawomocności wyroku.

c) Do dowodu z przysięgi zgłosić się należy w przeciągu 24 godzin licząc od dnia, w którym wyrok stał się prawomocnym.

d) Zgłoszenia apelacyi i rewizyi, tudzież odnoszące się do nich wywoady uciążliwości i rekursa przeciw uchwałom I i 2 instancyi należy wniesić w przeciągu trzech dni po doręczeniu wyroku lub uchwały.

Literalne stosowanie przepisów postępowania sumarycznego dotyczących dowodu z przysięgi do spraw wekslowych spowodowało przez długie lata w praktyce sądowej zupełny chaos. Najrozmaiciej tłumaczono i stosowano §§. 32, 36, 37 i 38 p. s. szczególnie, jeżeli spór prowadził kurator lub prawny zastępca w imieniu strony ¹⁾.

Obecnie utarła się tego rodzaju praktyka sądowa, iż sądy wychodzą z założenia, iż nie zawsze obowiązany jest kurator wnosić zarzuty, szczególnie co do nieautentyczności podpisu na wekslu. Jeżeli jednak to czyni, powinien mieć jakąś podstawę n. p. jeżeli jest kuratorem zmarłego lub niewiadomego z miejsca pobytu protokołowanego kupca, to może podpisać na wekslu porównać z podpisem jego znajdującym się w aktach rejestru handlowego ²⁾ i znalazłszy niepodobieństwo tych dwóch podpisów może wykonać przysięgę, iż podpis na wekslu podług najlepszej swej

¹⁾ O. T. N. z 3 marca 1858, I. 1930, Peitler. Nr. 126. ²⁾ O. T. N. z 7 marca 1876, I. 1423. *Przegląd sądowy* Nr. 30, z r. 1876. Louis. Postęps. weks. str. 42.

wiedzy za nieautentyczny uważa. Jeżeli zaś kurand jest wiadomym z życia i miejsca pobytu, choćby za granicami państwa, lub jeżeli dłużnik pozbawiony własnej woli, jak n. p. marnotrawca, krydataryusz i t. d. jest zdolnym do złożenia przysięgi, albo jeżeli spadkobiercy dłużnika są wiadomi i wylegitymowani, to nie kurator, lecz jego kurandzi lub ich prawonabywcy obowiązani są złożyć przysięgę z §. 37 p. s. bez możności odkazania ¹⁾.

Termin do zgłoszenia się do przysięgi wynosi 24 godzin i w tym paragrafie nie ma wcale tej wzmianki, co przy paragrafie 7 o biegu na pocztę, a więc zdawałoby się, iż czas biegu poczty wliczać się powinien. Z powodu jednak częstokroć absolutnej niemożności wniesienia do protokołu sądu orzekającego w 24 godzin zgłoszenia do przysięgi, wyrobiła się praktyka, iż takie zgłoszenie wniesione do najbliższego sądu powiatowego ²⁾ wystarcza, lub że czas biegu na pocztę się nie wlicza ³⁾.

Apelacje, rewizye i rekursu należy wnosić w przeciągu trzech dni po doręczeniu wyroku, względnie uchwały. Jeżeli jednak uchwały nie wydaje sąd orzekający (handlowy), ale rekwirowany, to przyjęta jest w praktyce zasada, iż termin do wniesienia rekursu wynosi 14 dni ⁴⁾, a więc o czasie trwania terminu do rekursu nie decyduje stadyum sprawy, czy jest w stadyum egzekucyi lub nie, ale tylko to, czy ową uchwałę wydaje sąd, który wydał nakaz zapłaty i dalszy spór prowadził, czyli też sąd wezwany do wykonania niektórych przekazanych sobie czynności. Również 14 dniowy termin służy rekursom pochodzącym od osób bezpośrednio w sporze wekslowym udziału niebiorących i w spór przypadkowo zawikłanych ⁵⁾. Rozdzielenie zaś ceny kupna sprzedanej za dług wekslowy realności, przestaje być w każdym razie sprawą wekslową ⁶⁾ i oczywiście termina do rekursu wynoszą 14 dni ⁷⁾.

¹⁾ O. T. N. z 3 października 1870, 11567. Krall. Nr. 160. (Istnienie poczty w siedzibie sądu powiat. jest bez wpływu, chociaż krótsza jest droga przesłania pocztą zgłoszenia, jak przez sąd. powiat.). ²⁾ O. T. N. z 18 grudnia 1877, l. 14927. Czel. Nr. 198. O. T. N. z 15 maja 1878, l. 5273. Czel. Nr. 205. ³⁾ O. T. N. z 4 kwietnia 1865, l. 2089. Księga orzec. Nr. 64. ⁴⁾ O. T. N. z 13 września 1883, l. 10544. *Prawnik* z r. 1888, str. 87, mimo O. T. N. z 28 lipca 1874, l. 7712. *Repert.* Nr. 73. ⁵⁾ *Louis. Postęp. weks.* str. 44. ⁶⁾ O. T. N. z 24 grudnia 1878, l. 12830. Czel. 231. ⁷⁾ O. T. N. z 8 kwietnia, 1879, l. 3755. Czel. 241. O. T. N. z 13 maja 1879, l. 4890. Czel. 245.

Rekursa w sprawach wekslowych można wnosić drogą telegraficzną byle tylko bezpośrednio potem udowodnioną została (n. p. przez pisemne wniesienie rekursu) identyczność rekurenta ¹⁾, a to szczególnie dla tego, iż termina te, jak zarówno i do wniesienia apelacji lub rewizyi są krótkie, a czas biegu na pocztę wlicza się w te termina, czyli, iż ten przepis pod względem obliczenia czasu biegu pocztą odmiennie od §. 7 postanawia ²⁾. Na zasadzie dekr. nadw. z 2 paździer. 1794 N. 196 i dekr. nadw. z 15 lutego 1833 N. 2593 Zb. u. s. jest dopuszczalna w sprawach wekslowych nadzwyczajna rewizya przeciw dwóm równobrzmiącym wyrokom i należy ją udzielić stronie przeciwnej do oświadczenia się ³⁾.

Powołane wyżej przepisy postępowania sumarycznego są następujące:

§. 18. Jeżeli pozwany na terminie się nie stawia, sąd uzna okoliczności w skardze wyłuszczone, o ile dowodami przez powoda przedłożonemi nie są odparte, za prawdziwe i na tej podstawie rozstrzygnie wyrokiem pretensję powoda stosownie do przepisów ustawy. Jeżeli zaś strona powodowa się nie stawia, natenczas pozwanego należy przesłuchać co do okoliczności w skardze podanych; tłumaczenie się jego co do okoliczności faktycznych, o ile przedłożonemi dowodami odparte nie zostały, za prawdziwe uznać i na zasadzie tego wyrokiem orzec o prawie powoda.

§. 19. W obu tych przypadkach może ten, kto bez żadnej własnej przyczyny na terminie się nie stawił, usprawiedliwić się z nieobecności swojej i upraszać o uchylenie wyroku oraz o zarządzenie nowej rozprawy względem skargi. Atoli, jeżeli żądaniu jego zadość się stanie, obowiązany jest zwrócić wszystkie koszta stronie przeciwnej, zrządzone przez zaniedbanie terminu. Prośba wniesiona być może ustnie albo pisemnie, ale tylko w przeciągu dni ośmiu licząc od dnia, w którym przeszkoda stawienia się na termin ustała, zaś rozstrzygniętą być ma rezolucją po przesłuchaniu przeciwnej strony. Na terminie wyznaczonym wskutek takiej prośby, gdyby tej zadosyć się stało, należy zaraz przystą-

¹⁾ O. T. N. z 30 paździer. 1867 l. 8289. Kral. N. 32. O. T. N. z 24 marca 1868 l. 2361. Kral. N. 61. ²⁾ O. T. N. z 13 marca 1878 l. 2688. Czel. Nr. 191. O. T. N. z 19 sierpnia 1881 l. 9411. Czel. N. 289. ³⁾ O. T. N. z 21 września 1880 l. 10569. Czel. N. 266.

pić do rozprawy rzeczy głównej. Usprawiedliwienie opuszczonego terminu wniesione oczywiście za późno, z urzędu odrzucone być powinno.

§. 20. Jeżeli przed dniem doręczenia wyroku co do sprawy głównej, wniesioną została prośba o uchylenie skutków nieobecności w należytym czasie, natenczas ekspedycya i doręczenie wyroku odroczonemi być mają aż do rozstrzygnięcia tej prośby. Prośba wniesiona w dniu doręczenia wyroku lub później, nie wstrzymuje egzekucyi wyroku.

§. 22. Oprócz tego przypadku odroczenie terminu wtenczas tylko dozwolone być może, gdyby do bezzwłocznej i do celu zmierzającej rozprawy stała na zawadzie przeszkoda, której usunąć nie można, lub obie strony oświadczeniem własnoręcznie podpisanem na piśmie lub osobiście przed sąd wniesionem o to proszą; lub w razie niestawienia się jednej strony, przeciwnik jej w ten sam sposób sam o odroczenie prosi. Jeżeli sąd uważać będzie, że odroczenia takiego, ustnie lub pisemnie wniesionego, dopuścić nie należy, przystąpić ma natychmiast do rozprawy w sprawie głównej, lub jeżeli strona o odroczenie prosząca nie stawiała się, skargę podług przepisu §. 18 rozstrzygnąć przez wyrok. Kto nie przyniesie na termin potrzebnych dokumentów, lub w inny sposób termin niweczy, obowiązany jest zwrócić przeciwnikowi kosztą przez to zrządzone.

§. 25. Czy podczas rozprawy ustnej strony spór wiodące mają adwokata lub nie, sąd z mocy urzędu swego starać się powinien o to, aby postępowanie toczyło się porządkiem prawnie przepisany i wezwać ma obie strony, aby ich wnioski w rzeczach stanowczych były dokładne i z prawdą zgodne i by korzystały z potrzebnych środków dowodowych. Każdej stronie zalecić należy, aby jej oświadczenia się względem faktów przez stronę przeciwną przywiedzionych, jako też względem rzetelności dokumentów na udowodnienie tych faktów złożonych, były jasne i stanowcze, i obeznac ją należy ze skutkami odmówienia dokładnego tłumaczenia się. Osoby nieznające prawa należy pouczyć, gdy tego potrzeba, o zasadach postępowania sądowego, o obowiązkach i sposobie dowodzenia. Proceś powinien być tak prowadzonym, aby przedmiot sporu przez obie strony był zupełnie wyczerpnięty, każda strata czasu przez uwagi i wnioski, do rzeczy oczywiście nienależące lub raz już czynione, unikana, odpowiedź, replika

i duplika w należyтым porządku do protokołu wpisane, tak, aby proces, wedle możności, na tem został ukończony. Dalszych wniosków i odpowiedzi wtenczas tylko dopuścić można, jeżeli one do wyjaśnienia faktu spornego okażą się potrzebne. Pozwany winien wszystkie zarzuty swoje i dowody wnieść w swojej obronie (ekscpepy), powód to wszystko, co mu służy do obalenia obrony, w swojej replice.

Każdej atoli stronie dozwolonem być powinno aż do zakończenia procesu wprowadzić dodatkowo dowody wcześniej przez omyłkę pominięte. Nawet sam sąd, jeżeli dopiero po zakończeniu postępowania dostrzeże, iż takowe w jakimkolwiek względzie jest niedokładne, obowiązany jest dostrzeżone braki przed rozstrzygnięciem sprawy przez powtórne stron przywołanie i wyrozumienie poprawić.

§. 26. Osobne rozprawy względem właściwości sądu lub zwrotu skargi, miejsca nie mają. Jeżeli się w ciągu procesu pokaże niewłaściwość sądu, postępowanie natychmiast ma być wstrzymanem przez rezolucyę z przytoczeniem powodów. Prócz tego przypadku, spory o właściwość sądu lub o zwrot skargi razem z główną sprawą pod rozprawę wzięte i rozstrzygane być mają.

§. 27. Każda strona obowiązana jest okazać na terminie do rozprawy, wskutek skargi wyznaczonym, przeciwnej stronie na jej żądanie dokumenta w pierwopisie, a jeżeli autentyczność tychże zaprzeczana będzie (§. 29), należy oryginały do aktów procesu załączyć. Jeżeli ani jedno ani drugie nie nastąpi, dokumenta nie mogą służyć za podstawę rozstrzygnięcia.

§. 28. Autentyczności dokumentowi odmówić można, chociażby nie żądano sądowych oględzin takowych.

§. 29. Oświadczenie się strony spór wiodącej względem autentyczności dokumentów przeciwnika, połączyć należy z rozprawą co do sprawy głównej. Jeżeli ten, przeciw któremu dokument okazano, nie oświadczył wyraźnie w ciągu prawnego postępowania na miejscu przepisaniem, że pierwopis jest nieautentyczny, lub okazany odpis jest z tymże niezgodny, oryginał za autentyczny, a odpis za zgodny uważany być powinien.

§. 30. Jeżeli pierwopisy dokumentów przywiedzionych, lub akta do porównania pisma potrzebne znajdują się w przechowaniu sądu lub innej jakiej władzy publicznej, sąd o dostarczenie takowych w celu ich przeglądu lub w celu użycia ich przy roz-

strzyganiu sprawy, tamże z urzędu udać się powinien. Względem przeglądu ksiąg handlowych zachować należy osobne w tej mierze wydane przepisy.

§. 31. Jeżeli strona powołuje się na świadków, wtedy albo okoliczności, co do których słuchani być mają, dokładnie w protokóle rozprawy określone być winny, albo właściwe artykuły dowodowe do aktów załączyć należy.

§. 32. Jeżeli przysięgi są ofiarowane lub wskazane, to należy, jeżeliby jaka wątpliwość zachodziła, imiennie wskazać osoby, które takową złożyć mają. Tego, któremu przysięgę wskazano, wezwać należy do stanowczego oświadczenia się, czyli ją chce wykonać lub odkazać.

§. 33. Konceptów protokółu, ułożonych przez strony spór wiodące lub przez ich zastępców nie może sąd nigdy przyjmować ani z nich użytkować.

§. 34. Jeżeli po ukończeniu postępowania można sprawę rozstrzygnąć zaraz bezwarunkowo, lub przez dopuszczenie przysięgi, wyrok na to wydać i stronom doręczyć należy.

Razem z wyrokiem mają być wydane przegrywającemu spór, lub gdyby żadna strona w głównej sprawie całkiem nie wygrała, obydwom stronom powody rozstrzygnięcia.

§. 35. Do przysięgi szacunkowej lub uzupełniającej dopuścić można wyrokiem nawet wtedy, chociażby strony spór wiodące na to się nie zgodziły.

§. 36. Czy przysięga może być odkazaną, lub, jeżeli jej odkazania dopuścić nie można było, czy ma być nakazaną stronie przeciwnej, zostawia się do uznania sądu. W żadnym zaś razie odkazanie przysięgi dopuszczone być nie może, jeżeli takowe w ciągu rozprawy co do sprawy głównej nie nastąpiło. Gdyby w tej mierze w ciągu rozprawy oświadczenie wyraźne i stanowcze nie nastąpiło, sąd zawyrokować powinien przysięgę tylko dla tej strony, której takowa wskazaną została. Jeżeli przysięga przez stanowcze oświadczenie się wyraźnie odkazaną była, natenczas tylko na przysięgę odkazaną zawyrokować, i tylko wtenczas, gdyby sąd uznał odkazanie przysięgi za niedopuszczalne, należy tej stronie, której przysięga wskazana została, wykonanie jej dozwolnić.

§. 37. Jeżeli mniemany wystawca dokumentu zaprzecza autentyczności swego pisma albo podpisu, albo też znaku własnoręcznego, powinien na żądanie przeciwnika skazanym być na

przysięgę, bez dodatku: „o ile wie i przypomina sobie“, że dokumentu takiego ani sam, ani z przyzwoleniem jego, nikt inny ani nie pisał, ani nie podpisał. Przysięga taka odkazaną być nie może. Jeżeli strona spór wiodąca, która dokument przeciw sobie przywiedziony uznaje za nieautentyczny, nie jest mniemanym wystawcą dokumentu, to od niego tylko w tym razie, jeżeli prowadzi proces jako kurator lub prawny zastępca w imieniu kogo innego, wymagana być może przysięga, że on ów dokument podług najlepszej wiadomości swojej za nieautentyczny uważa. Względem odkazania takiej przysięgi służą przepisy podane w §. 36.

§. 38. Kto chce się uwolnić od wskazanej sobie przysięgi, lub przeszkodzić wykonaniu przysięgi przez swojego przeciwnika, powinien dowody ku temu służące okazać w ciągu rozprawy w sprawie głównej. Po ukończeniu rozprawy, zastępstwo sumienia lub przeciwdowody są niedopuszczalne.

§. 39. Jeżeli sąd uzna dowód ze świadków za potrzebny, powinien po ukończeniu rozprawy zaważać takowych rezolucją w celu przesłuchania. Strony spór wiodące należy o tem zaważaniu zawiadomić i dozwolić, aby przy przysięganiu świadków byli obecni. Co do świadków zostających pod obcą jurysdykcją, należy odpowiednią odezwę bezzwłocznie wystosować.

§. 40. Sąd powinien korzystać z podanych sobie od stron spór wiodących stosownych artykułów i zapytań; zbyteczne, ciemne lub niedokładne artykuły i pytania pominąć, objaśnić, uzupełnić lub innemi zastąpić; jeżeli żadnych nie podano artykułów i pytań, pytania dla świadków sam ułożyć i w ogólności wysłuchanie świadków tak prowadzić powinien, aby świadek mógł mu ile możności stanowczego i jasnego objaśnienia o rzeczy spornej udzielić, i aby w razie potrzeby wiarogodność jego zeznań jak należy wyjaśnioną została. Jeżeli świadkowie podlegają innemu sądowi, należy w odezwie o przesłuchanie tychże wystosowanej, o zarządzeniu postępowania sumarycznego nadmienić i przedmiot dowodu ze świadków stosownie wyjaśnić.

§. 41. Pisma dowodowe i odpowiedzi nie są dopuszczalne. Po ukończeniu przesłuchania świadków, zapaść ma zaraz wyrok, a z tym razem należy spór przegrywającemu, lub gdy żadna strona w głównej rzeczy nie wygrała, obu stronom, oprócz powodów zawyrokowania doreczyć odpis zeznań świadków.

§. 42. Jeżeli sąd uzna, iż dopuścić należy dowód przez znawców, postanowienie to należy obu stronom w formie rezolucyi z odniesieniem się do przedmiotu dowodzenia objawić, a razem ich wezwać do obrania znawców; gdyby zaś strony spór wiodące nie stawily się, lub się na osoby znawców nie zgodzily, powinien sędzia sam podług własnego uznania znawców zamianować i oględziny naoczne rzeczy natychmiast przedsięwziąć. Przepis §. 41 służy także względem dowodu przez znawców.

§. 43. O ile na wiarę zasługuje dowód przez porównanie pisma, zawisło od natury towarzyszących okoliczności. Porównanie pisma przedsięwziąć powinien w zasadzie sam sąd. Atoli w przypadkach wątpliwych wolno mu zasięgnąć zdania znawców i przy wyrokowaniu sprawy z niego korzystać. Jeżeli zaś zachodzi tego potrzeba, należy znawców natychmiast z urzędu wyznaczyć i bez zawiadomienia stron wybadać; tylko i w tym razie przepis §. 41 zachowany być powinien.

§. 44. Od wyroku w drodze sumarycznego postępowania zapadłego zapowiedzieć można apelacją ustnie albo pisemnie, wszakże tylko w ośmiu dniach po doręczeniu wyroku. Zażalenia apelacyjne mają być razem z zapowiedzeniem do sądu wniesione lub do protokołu podane. Zażalenia osobne, później podane, nie będą przyjęte, ani dopuszczone odpowiedzi na te zażalenia.

§. 45. Rekursa w procesie sumarycznym mają być w ciągu ośmiu dni po doręzonej rezolucyi w sądzie pierwszej instancji wniesione lub do protokołu podane. W razie zwłoki, może każda strona wprost u sądu apelacyjnego szukać pomocy.

§. 46. Od uchwał, któremi zarządzono postępowanie sumaryczne, odmówiono odroczenia terminu, lub przesłuchanie świadków lub znawców, niedopuszalny jest rekurs osobny. Stronom spór wiodącym wolno zażalenia swoje przeciw rozstrzygnięciu głównej sprawy po zapadłym wyroku. Od rezolucyj, któremi niestawienie się na terminie za usprawiedliwione uznano, lub na przywrócenie do pierwotnego stanu z powodu upadłego terminu zezwolono, niedopuszczalne są wcale rekursy.

§. 47. Termina do apelacji i rekursu nie mogą być przedłużone.

§. 48. Spóźnioną apelację i rekurs sąd pierwszej instancji odrzucić powinien z urzędu; jeżeli zaś apelacja i rekurs w nale-

żytych czasie wniesione zostaną; należy bezzwłocznie przesłać akta z osobnem sprawozdaniem do sądu apelacyjnego.

§. 49. Sąd apelacyjny może po wniesionej apelacji, jeżeli w rozprawie znajdzie istotne błędy, postępowanie znieść i nowe rozporządzić, albo też bez względu na przesłuchanie świadków albo znawców zarządzane przez sąd pierwszej instancyi, nakazać dalsze postępowanie dowodowe, lub ponowne przesłuchanie świadków lub znawców. Rozporządzenia te nastąpić mogą także bez wyraźnego żądania stron spór wiodących, zawsze jednak tylko wtenczas, jeżeli przez błąd w postępowaniu nie mogło nastąpić gruntowne rozstrzygnięcie sprawy głównej, a przez uzupełnienie rozprawy można prawdopodobnie spodziewać się pożądanego skutku.

§. 50. Przepisy wydane względem apelacji i rekursów do sądu apelacyjnego służą także, jeżeli wyroki sądu pierwszej instancyi przez sąd apelacyjny odmienione lub uchylone zostaną, względem rewizyi i rekursów do najwyższego trybunału sprawiedliwości.

§. 53. Wierzycielowi wolno żądać w jednym podaniu zajęcia i oszacowania ruchomości.

§. 54. Do sprzedaży ruchomości w drodze licytacji, wyznaczyć należy tylko dwa terminy; a na drugim, gdyby wartości szacunkowej uzyskać nie można było, należy je sprzedać nawet niżej ceny szacunkowej ¹⁾).

§. 13. Jeżeli odroczone pierwszy termin sądowy wyznaczony wskutek wniesionej skargi, albo jeżeli sąd zarządził przesłuchanie świadków lub oględziny, to może powód w pierwszym przypadku na terminie sądowym lub po takowym, zaś w drugim przypadku po doręczeniu rezolucyi żądać wydania polecenia sądowego pozwanemu, aby w przeciągu trzech dni zabezpieczył dług wekslowy w celu uniknienia egzekucyi. Niedopuszczalną jednak jest taka prośba, jeżeli odroczenie terminu nastąpiło z winy powoda, albo jeżeli powód na terminie nie okazał w oryginale dokumentów uzasadniających skargę.

W tym wypadku nie może powód żądać zezwolenia wykonania czynności egzekucyjnych, wskazanych w §. 8, ale tylko za-

¹⁾ Vide nowelę z 10 czerwca 1887 l. 74 dz. u. p.

bezpieczenia, przeciw czemu służy mu prawo założenia rekursu ¹⁾ (z powodu niemożności wniesienia zarzutów).

§. 14. Jeżeli pozwany założył apelację lub rewizję przeciw wyrokowi pierwszej lub drugiej Instancyi, którym mu bezwarunkowo polecono wypełnienie zobowiązania, lub którym wynik procesu od złożenia przysięgi stanowczej zawisłym uczyniono, powód może natychmiast żądać polecenia pozwanemu, aby w przeciągu trzech dni dług wekslowy zabezpieczył w celu uniknienia egzekucyi wekslowej.

§. 15. Jeżeli zasądzono pozwanego w pierwszej instancyi, zaś w drugiej instancyi warunkowo lub bezwarunkowo uwolniono i jeżeli przed doręczeniem wyroku sądu apelacyjnego dano zabezpieczenie, natenczas ono w mocy utrzymanem być ma dotąd, dopóki wyrok sądu apelacyjnego nie stanie się prawomocnym lub dopóki orzeczenie sądu najwyższego nie nastąpi.

§. 16. Jeżeli nie wykonano poleceń sądowych, przytoczonych w §§. 13 i 14, w ciągu określonego terminu, natenczas wierzycielowi służy prawo stosownie do przepisu §. 18 wykonania egzekucyi (albo osobistej dłużnika albo) na jego majątku.

(Co do egzekucyi osobistej zobacz przepisy przy art. 2 ust. weksl. przytoczone).

§. 17. Zabezpieczenie dane być ma w sposób przepisem §. 25 ustawy wekslowej wskazany.

§. 18. Jeżeli dłużnik nie wypełnił zobowiązania wekslowego nałożonego mu wyrokiem lub uchwałą pod surowością egzekucyi wekslowej w terminie wyznaczonym, wierzycielowi służy wybór wykonania egzekucyi (albo) na majątku dłużnika (albo na jego osobie). (Wolno mu jednak natychmiast po upływie terminu zapłaty i po prawomocności orzeczenia bez uprzedniej egzekucyi na majątek, wyjednać egzekucyę osobistą dłużnika. Na majątek można prowadzić egzekucyę przed lub po wykonaniu egzekucyi osobistej; jednakże wierzycielowi, który wyjednał egzekucyę osobistą, nie przysługuje prawo, jak długo dłużnik znajduje się w areszcie dłużników, wyjednania lub prowadzenia dalej egzekucyi jego majątku).

¹⁾ O. T. N. z 19 paźdz. 1869 l. 11999 G. H. N. 100 z r. 1869. Louis:
O postępowaniu w spr. weksl. str. 50.

Co do egzekucyi osobistej zobacz przepisy przy art. 2 ust. weksl. przytoczone. Co do zajęcia ruchomości zauważyć należy, iż ten, kto uzyska pierwiej zezwolenie na egzekucyę, nie ma jeszcze przez to pierwszeństwa co do prawa zastawu ¹⁾, jak niemniej i ten, kto pierwiej wniósł prośbę o zajęcie ruchomości ²⁾.

§. 19. Do ugód sądowych wtedy tylko zastosować można egzekucyę wekslową, jeżeli się jej wyraźnie poddał dłużnik ze względu na dług wekslowy.

§. 20. (Wierzyciel wekslowy może nawet wtedy, jeżeli pretensyę wekslową zabezpieczono, wyjednać względem zapłaty egzekucyę osobistą, nie będąc zmuszonym zrzekać się zabezpieczenia, w razie, gdyby danem zabezpieczeniem nie mógł być zaraz zaspokojonym).

§. 21. (Areszt za długi, wyjednany czy dla zabezpieczenia, czy dla zapłaty, nie może ze wszystkim dłużej nieprzerwanie trwać jak rok jeden).

(Uchylone, zobacz art. 2 ust. weksl.).

§. 22. Chociaż do majątku dłużnika ogłoszono upadłość, służy wierzycielowi weksłowemu prawo wyjednać egzekucyę w tym sądzie na ruchome, z powodu długu wekslowego zajęte lub prawnie zatrzymane rzeczy, w którymby jej żądał w razie nieistnienia upadłości. Prośby egzekucyjne skierować jednak należy przeciw zarządcy masy konkursowej.

§. 23. Przywrócenie do pierwotnego stanu nie jest dopuszczalne na szkodę osoby, która w głównym procesie rzetelnie działała, jeżeli ona tymczasem swe roszczenia wekslowe do osób trzecich przez upływ czasu w całości lub w części straciła, albo też z powodu krótkości czasu już ich urzeczywistnić nie może.

Nieprawidłowe doręczenie nakazu zapłaty uprawnia do żądania przywrócenia terminu do wniesienia zarzutów ³⁾.

§. 24. Rozprawę względem przywrócenia do pierwotnego stanu z powodu nowo odkrytych dowodów należy złączyć z rozprawą względem sprawy głównej, i co do obydwóch jednym i tym

¹⁾ O. T. N. z 10 stycznia 1865 l. 10145. *Ger. Zeit.* ²⁾ O. T. N. z 1 sierpnia 1865 l. 7917. *Ger. Zeit.* ³⁾ O. T. N. z 24 czerwca 1884, l. 7119. *Prawnik* z r. 1888, str. 87.

samym wyrokiem orzec. W prośbie restytucyjnej należy więc zarazem i żądanie w sprawie głównej wyrazić.

§. 25. W procesie wekslowym należy uważać tylko niedziele i prawnie powszechnie uznane święta za dni feryalne. Wszystkie terminy bieżą nieprzerwanie bez względu na dni feryalne. Tylko jeżeli ostatni dzień przypada na niedzielę albo powszechnie uznane święto uroczyste, termin przedłuża się do najbliższego dnia powszedniego. Żadna strona nie jest obowiązana przed sądem stać w uroczyste święto swej religii.

§. 26. O ile w tem rozporządzeniu nie podano osobnych przepisów dla procesu wekslowego, zastosować należy także i w sprawach wekslowych powszechną ustawę o postępowaniu sądowem.

W celu uchylecia pozostałych wątpliwości zostaje postanowionem, iż w myśl obowiązujących przepisów tylko w tych miejscach dopuszczalnem jest wniesienie skarg i innych podań bez podpisu adwokata, w których nie istnieje żaden, albo tylko jeden adwokat; zaś we wszystkich tych miejscach, w których najmniej dwóch adwokatów się znajduje, muszą pisemne podania w sprawach spornych w ogóle, a w sprawach wekslowych w szczególności, wyjąwszy zarzutów przeciw nakazom zapłaty przysłanym przez strony zamieszkale poza siedzibą sądu, opatrzone być podpisem adwokata, upoważnionego do zastępowania stron przed dotyczącym sądem. W krajach zaś, w których ustawa o postępowaniu sumarycznem z dnia 24 paźdz. 1845, Nr. 906, ust. sąd. z 29 marca 1848 Nr. 1130, ust. sąd. z 31 marca 1850 Nr. 126, dz. u. p., obowiązuje, należy we wszystkich tych przypadkach przestrzegać §. 8, a względnie 10 tych ustaw, w których nie rozchodzi się o postępowanie wedle prawa wekslowego (rozporządzenie z dnia 5 lipca 1858 Nr. 122 dz. u. p.).

§. 27. Rozporządzenie niniejsze ma we wszystkich krajach koronnych, w których powszechna księga ustaw cywilnych obowiązuje, z wyjątkiem królestwa lombardzko-weneckiego i Pogranicza wojskowego, wejść w życie z dniem 1 maja 1850 r. Takowe zastosować należy do wszystkich sporów, które po ten dzień ukończone nie będą. Postanowienia w tem rozporządzeniu wydane co do prowadzenia egzekucyi mają i w tych przypadkach być zastosowane, w których orzeczenie sądowe albo nakaz zapłaty przed powyższym dniem stały się prawomocnemi.

Rozporządzenie

Ministerstwa sprawiedliwości

z dnia 18 lipca 1858 (Nr. 132. dz. u. p.) o postępowaniu w wykonaniu prawa zabezpieczenia, uzasadnionego w artykułach 25 i 29 ustawy wekslowej.

Wskutek najwyższego postanowienia z d. 12 lipca 1859 r. celem uregulowania postępowania w przeprowadzeniu prawa zabezpieczenia, uzasadnionego w artykułach 25 i 29 powszechnej ustawy wekslowej z d. 25 stycznia 1850 Nr. 51 dz. u. p., rozporządza się dla całej monarchii z wyjątkiem Pogranicza wojskowego, jak następuje:

§. 1. Jeżeli wierzyciel wekslowy w przypadkach artykułów 25 i 29 powszechnej ustawy wekslowej żąda wydania nakazu zabezpieczenia, to jeżeli do skargi jest załączony protest oryginalny, a w przypadkach artykułu 29 okoliczność żądanie to dokumentami wiarogodnymi uzasadniającą, wówczas należy nakazać pozwanemu, bez poprzedniego przesłuchania, aby w ciągu dni trzech pod zagrożeniem egzekucyi wekslowej dał zabezpieczenie.

§. 2. Przeciw temu nakazowi ma pozwany w trzech dniach wnieść do sądu wszystkie swoje zarzuty. Początek tego terminu zaczyna się z dniem po doręczeniu nakazu sądowego; do niego nie wlicza się jednak dni, podczas których wniesione zarzuty na pocztę w drodze się znajdowały.

Wskutek tego wyznaczyć należy jak najkrótszy termin do rozprawy podług prawa wekslowego.

Przeciw dozwolonemu nakazowi zabezpieczenia niedopuszczalnym jest rekurs.

§. 3. Jeżeli przeciw nakazowi zabezpieczenia nie wniesiono żadnych zarzutów w ciągu terminu ustanowionego, wówczas powo-

dowi, jeżeli strony nie zgodziły się na inny sposób zabezpieczenia (art. 25 ust. weks.), przysługuje prawo użycia wszelkich środków egzekucyjnych dozwolonych w postępowaniu wekslowem skierowanych do tego, aby dłużna suma w gotówce do depozytu sądowego złożoną została.

Jeżeli zaś pozwany wniósł zarzuty w należyтым czasie, wówczas powodowi, mimo w ten sposób rozpoczętej rozprawy, dozwolonom będzie zajęcie i oszacowanie lub sekwestracya, jako tymczasowy środek zaradczy, atoli wszelkie inne środki egzekucyjne wstrzymane będą aż do chwili prawomocnego rozstrzygnięcia sporu.

§. 4. Po ukończeniu rozprawy wyrokiem orzec należy, czy nakaz zabezpieczenia utrzymać w swej mocy, lub czy i o ile takowy uchylić.

§. 5. Jeżeli w skardze proszono w celu przeprowadzenia żądania zabezpieczenia tylko o zarządzenie postępowania wedle prawa wekslowego, albo, jeżeli żądaniu o wydanie nakazu zabezpieczenia dla wadliwości przedłożonych załączników żadość uczynić nie można, wówczas wskutek skargi wyznaczonym być ma termin na jak najkrótszy czas do rozprawy podług prawa wekslowego.

Po ukończeniu rozprawy żądanie w skardze wyrażone wyrokiem ma być rozstrzygnięte.

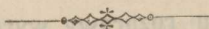
W toku rozprawy może być powodowi dozwolonom zajęcie i oszacowanie lub sekwestracya, jako tymczasowe środki zaradcze, jeżeli pozwany wniósł zarzuty, które spowodują zarządzenie wprowadzenia dowodów lub odroczenie rozprawy. Ta prośba jednak nie jest dopuszczalną, jeżeli odroczenie terminu nastąpiło z przyczyny powoda, albo, jeżeli na terminie nie przedłożył oryginalnych dokumentów uzasadniających skargę.

§. 6. Jeżeli wyrok, którym utrzymanym być ma w mocy nakaz zabezpieczenia, wydany wedle §. 1, lub też udzielone wedle §. 5 zezwolenie egzekucyi na zabezpieczenie przez drugą instancję, zupełnie lub częściowo został zmienionym, jednak przed doręczeniem decyzji drugiej instancji danem było zabezpieczenie, wówczas owo tak długo w mocy utrzymanem będzie, dopóki wyrok drugiej instancji nie stanie się prawomocnym, lub orzeczenie najwyższego sądu nie będzie ogłoszonym.

§. 7. O ile niniejszem rozporządzeniem nie wydano przepisów osobnych, przestrzegać należy również i w przeprowadzeniu

prawa zabezpieczenia, uzasadnionego w art. 25 i 29 powszechnej ustawy wekslowej, postanowień rozporządzenia z dnia 25 stycznia 1850 Nr. 52 dz. u. p., zaś w królestwie lombardzko-weneckiem rozporządzenia z dnia 31 marca 1850 Nr. 126 dz. u. p.

§. 8. Wskutek rozprawy nad żądaniem zabezpieczenia nie są wyłączone zarzuty przeciw później wniesionej skardze o zapłacenie tego samego weksla.

Spis rzeczy.

	Str.
Przedmowa	V
Część I.	
Weksle i ustawodawstwo wekslowe.	
Powstanie weksli	1
Najdawniejsze prawa wekslowe	3
W Austrii	4
W Galicyi wschodniej	4
W Galicyi zachodniej	4
W b. Rzeczypospolitej polskiej	4
§. I. o wezlach	4
§. II. o protestach	6
§. III. o preskrypcyi	7
§. IV. o osobach wezluiacych	7
§. V. o processie wexlowym	8
§. VI. o appellacyach	11
§. VII. o exekucyach wexlowych	12
§. VIII. Jus subsidiarium	14
Nowela z r. 1776	14
Objaśnienie prawa wexlowego z r. 1778	15
Ustawa z r. 1780	16
Obecne ustawodawstwa	17

Część II.

Ustawa austriacka.

Rozdział I.

O zdolności do działań wekslowych	21
---	----

Rozdział II.

O wekslu przekazowym.

I. Wymogi weksla przekazowego	27
Ustawa stemplowa dla weksli	40
Instrukcja do niej	49

	Str.
II. Zobowiązania wystawcy	52
III. Indos (żyro)	52
Przykłady indosów	62
IV. Przedstawienie do przyjęcia	64
V. Przyjęcie (akcept)	67
Przykłady weksli domicylowanych	70
VI. Zwrotne poszukiwanie zabezpieczenia	71
1. Z powodu nieprzyjęcia	71
2. Z powodu niepewności przyjęmcy	74
VII. Wykonanie zobowiązania wekslowego	77
1. Dzień wypłaty	77
2. Wypłata	80
VIII. Zwrotne poszukiwanie z powodu niewypłaty	85
IX. Wyręczenie (interwencya)	98
1. Przyjęcie przez wyręczenie	98
2. Wypłata przez wyręczenie	102
X. O zwielokrotnieniu weksli	105
1. Wtóropisy (duplikaty)	105
2. Kopie weksla	108
XI. Weksle zaginione	110
XII. Weksle fałszywe	114
XIII. Przedawnienie wekslowe	115
XIV. Prawo skargi wierzyciela wekslowego	120
XV. Ustawodawstwo zagraniczne	123
XVI. Protest	125
XVII. Miejsce i czas przedstawienia, tudzież innych czynności zdarzających się w sprawach wekslowych	128
XVIII. Podpisy wadliwe	130

Rozdział II.

O wekslach własnych	132
Spis alfabetyczny	138

Część III.

Proces wekslowy.

Postępowanie w sprawach wekslowych	142
Postępowanie w sprawach zabezpieczenia	162

SDh - 1846

1. 25-1

NIEKTÓRE NOWSZE WYDAWNICTWA

KSIEGARNI NAKŁADOWEJ I SORTYMENTOWEJ

J. K. ŻUPAŃSKIEGO & K. J. HEUMANNA,

(odznaczona najwyższą nagrodą na Wystawie krakowskiej 1887 r.)

w Krakowie, Rynek główny (Pałac Spiski).

	zr. zł.
Balucki Michał. Nowelle	2 60
— Poezycze brosz. 1.20, oprawne	2 20
— Pan Burmistrz z Pipidówki	1 80
Barącz Sadok ks. Archiwum WW. OO. Dominikanów w Jarosławiu	1 —
Biblioteka Uniwersalna Nowa wychodzi zeszytami miesięcznymi każdego 15 w miesiącu. Prenumerata roczna wynosi	4 —
Bodzańtowiec. Zawsze oni. 2 tomy	2 40
Bossuet. Listy do Panny w Metz	2 40
Chmielowski. Studya i Szkice z dziejów literatury, 2 tomy	7 20
— Nasi powieściopisarze	6 40
Chociszewski Józef. Dzieje porozbiorowe Polski z 55 ilustracjami, opr.	1 80
Dante Alighieri. Boska Komedia, w przekładzie Stanisławskiego	3 60
Falkowski. Obrazy kilku ostatnich pokoleń w Polsce i Litwie, 5 tomów, tom po	3 60
Gawalewicz Marian. „O Niej”. Nowelle, 2 tomy	3 60
— Sylwetki i Szkice	2 —
Głębocki Józef Doliwa. Wspomnienie z 1830 i 1831 roku	2 50
Golian Zygmunt X. Kazania Niedzielne i Świąteczne, 6 tomów, cena w prenumeracie	12 —
Hagen Br. z hr. Łosiów. Nowelle	1 80
Hajota. „Nowelle”. Treść: Ślubna obrączka. — Wymarzone spotkanie. Nemecyz serca. — Czemu Ciebie tu niema. — Ostatni kosz. — Prze- ciągnięta struna. — Kwiat paproci p. Leonarda. — Znasz-li ten kraj	2 60
— „Błędne koło” powieść	2 40
Koźmian Kaj. Pisma proza	1 80
Kraszewski J. I. Pamiętka Jego pogrzebu	— 65
Krzemski E. Dr. Wykład prawa karnego, 2 tomy	6 —
Madejski St. Dr. Zarys nauki o posiadaniu	— 70
Mieroszowski hr. Heraldyka	2 —
Pekhter. Die preussische Beamten- und Militär-Herrschaft und der pol- nische Aufstand in Grossherzogthum Posen	1 20
Przerwa Kazimierz. Illa	— 40
Puławski. Nowe szkice i zarysy historyczne	2 60
Rapacki W. Do światła. Powieść z XV wieku	1 80
Sarnecki. Różni ludzie, nowelle i obrazy	1 20
Sek A. J. Nowelle	1 80
Straszewski Maurycy. Dr. prof. Uniw. Jagiell. Historya filozofii w zarysie (w prenumeracie)	7 —
Szajnocha Karol. Pisma. Tom I.	2 —
Tom II.	1 20
Tom III. (w druku)	— —
Szkice naukowo-literackie z zakresu sztuki i archeologii, w Scc, 1887	1 50
Tarnowski hr. St. Ks. Wal. Kalinka	2 —
— Pisarze polityczni XVI wieku, 2 tomy	6 —
— Z Wakacyi. 2 tomy	5 40
Tuczyński. Dziedzic na pustkowiu, powieść, 1885	1 20
W. P. Ostatnie chwile powstania 1863 r. 2 tomy	2 20
Wodziecki hr. Stan. (Prezes Rzpłtej Krak.)	— —
Zathey H. Młodość Bohdana Zaleskiego	— —
Z. Y. X. Armia rosyjska, studyum militarnu wojsk austro-węgierskich	— —

Miejska Biblioteka Publiczna
w Tarnowie

Dział Starych Druków

0241-001846-00